

Općina Ernestinovo

PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI OPĆINE ERNESTINOVO

za razdoblje od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine

Izradivač:

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
**Fakultet agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Ernestinovo, 2020.

Naručitelj: **OPĆINA ERNESTINOVO**
Vladimira Nazora 64
31215 Ernestinovo
OIB: 70167232630

Projekt: **PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI**
OPĆINE ERNESTINOVO
za razdoblje od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine

Izvođač:

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
**Fakultet agrobiotehničkih
znanosti Osijek**
Vladimira Preloga 1
31000 Osijek
OIB: 98816779821

Ovlašteni
izrađivač:

Dekan:

prof. dr. sc. Krunoslav Zmaić

Stručna osoba:

prof. dr. sc. Tihomir Florijančić

Suradnici: izv. prof. dr. sc. Ivica Bošković
izv. prof. dr. sc. Siniša Ozimec
Dragan Prlić, mag. biol.
Ras Lužaić, dipl. ing.
Karolina Tucak

SADRŽAJ

1. UVOD	
2. PODACI O POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA 5	
2.1. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA..... 5	
2.1.1. Osnovni podaci o Općini Ernestinovo 5	
2.1.2. Podaci iz akta o proglašenju ili ustanovljenju površine izvan lovišta..... 6	
2.2. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM 7	
2.2.1. Osnovni podaci o položaju i granicama površine izvan lovišta 7	
2.2.2. Površina po kulturama zemljишta sa zemljovlasničkim razmjerom 7	
2.3. OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA 9	
2.3.1. Orografske prilike 9	
2.3.2. Hidrografske prilike 9	
2.3.3. Klimatske prilike 9	
2.3.4. Edafski čimbenici 10	
2.3.5. Biljne zajednice 10	
2.3.6. Infrastruktura i antropogeni utjecaj 13	
3. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI 14	
3.1. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI 15	
3.1.1. Procjena brojnog stanja za krupnu divljač 15	
3.1.2. Procjena brojnog stanja za sitnu divljač 15	
3.1.3. Ostale životinjske vrste 16	
3.2. PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNIH VRSTA DIVLJAČI 17	
3.2.1. Procjena brojnog stanja JELENA OBIČNOG (<i>Cervus elaphus L.</i>) 17	
3.2.2. Procjena brojnog stanja SRNE OBIČNE (<i>Capreolus capreolus L.</i>) 19	
3.2.3. Procjena brojnog stanja SVINJE DIVLJE (<i>Sus scrofa L.</i>) 21	
3.3. PROCJENA BROJNOG STANJA SITNIH VRSTA DIVLJAČI 23	
3.3.1. Procjena brojnog stanja JAZAVCA (<i>Meles meles L.</i>) 23	
3.3.2. Procjena brojnog stanja MAČKE DIVLJE (<i>Felis silvestris Schr.</i>) 25	
3.3.3. Procjena brojnog stanja KUNE BJELICE (<i>Martes foina Erx.</i>) 27	
3.3.4. Procjena brojnog stanja KUNE ZLATICE (<i>Martes martes L.</i>) 29	

3.3.5.	Procjena brojnog stanja LASICE MALE (<i>Mustela nivalis</i> L.)	31
3.3.6.	Procjena brojnog stanja ZECA OBIČNOG (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	33
3.3.7.	Procjena brojnog stanja LISICE (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	35
3.3.8.	Procjena brojnog stanja ČAGLJA (<i>Canis aureus</i> L.)	37
3.3.9.	Procjena brojnog stanja TVORA (<i>Mustela putorius</i> L.).....	39
3.3.10.	Procjena brojnog stanja FAZANA – GNJETLOVA (<i>Phasianus</i> sp. L.)	41
3.3.11.	Procjena brojnog stanja TRČKE SKVRŽULJE (<i>Perdix perdix</i> L.)	43
3.3.12.	Procjena brojnog stanja PREPELICE PUĆPURE (<i>Coturnix coturnix</i> L.)	45
3.3.13.	Procjena brojnog stanja ŠLJUKE BENE (<i>Scolopax rusticola</i> L.)	47
3.3.14.	Procjena brojnog stanja ŠLJUKE KOKOŠICE (<i>Gallinago gallinago</i> L.).....	49
3.3.15.	Procjena brojnog stanja GOLUBA DIVLJEG GRIVNJAŠA (<i>Columba palumbus</i> L.)	51
3.3.16.	Procjena brojnog stanja GUSKE DIVLJE GLOGOVNJAČE (<i>Anser fabalis</i> Latham.).....	53
3.3.17.	Procjena brojnog stanja PATKE DIVLJE GLUHARE (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	55
3.3.18.	Procjena brojnog stanja PATKE DIVLJE KRŽULJE (<i>Anas crecca</i> L.)	57
3.3.19.	Procjena brojnog stanja LISKE CRNE (<i>Fulica atra</i> L.).....	59
3.3.20.	Procjena brojnog stanja VRANE SIVE (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	61
3.3.21.	Procjena brojnog stanja VRANE GAČAC (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	63
3.3.22.	Procjena brojnog stanja ČAVKE ZLOGODNJAČE (<i>Coloeus monedula</i> L.)	65
3.3.23.	Procjena brojnog stanja SVRAKE (<i>Pica pica</i> L.).....	67
3.3.24.	Procjena brojnog stanja ŠOJKE KREŠTALICE (<i>Garrulus glandarius</i> L.)	69
4.	OCJENA PRIHVATLJIVOSTI PROGRAMA ZA EKOLOŠKU MREŽU	71
4.1.	ZAŠTIĆENA PODRUČJA	71
4.2.	STROGO ZAŠTIĆENE VRSTE	73
4.3.	UGROŽENI I RIJETKI STANIŠNI TIPOVI	77
4.4.	EKOLOŠKA MREŽA	80
4.5.	ANALIZA UTJECAJA AKTIVNOSTI PLANIRANIH PROGRAMOM NA EKOLOŠKU MREŽU	81
4.6.	MJERE OČUVANJA I ZAŠTITE BIORAZNOLIKOSTI.....	81
5.	MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI.....	84
5.1.	ZABRANA LOVA DIVLJAČI OSIM IZUZETAKA	84
5.2.	PROVEDBA PREVENTIVNIH, DIJAGNOSTIČKIH, KURATIVNIH I HIGIJENSKO – ZDRAVSTVENIH MJERA RADI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE DIVLJAČI, LJUDI I STOKE.....	86

5.3.	SPAŠAVANJE DIVLJAČI OD ELEMENTARNIH NEPOGODA	94
5.4.	PODUZIMANJE PREVENTIVNIH MJERA PRI IZVOĐENJU POLJOPRIVREDNIH I DRUGIH RADOVA	94
5.5.	PRAVILAN IZBOR I PRIMJENA ZAŠTITNIH SREDSTAVA U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI	94
5.6.	SUZBIJANJE NEZAKONITOGL LOVA	95
6.	MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI	96
6.1.	EDUKACIJA I SURADNJA S VLASNICIMA I KORISNICIMA POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA	96
6.2.	NABAVKA KEMIJSKIH, BIOLOŠKIH I BIOTEHNIČKIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA	97
6.3.	IZGON DIVLJAČI TE UPOTREBA ZAŠTITNIH SREDSTAVA I PLAŠILA.....	97
6.4.	UKLANJANJE POLJOPRIVREDNIH USJEVA DO AGROTEHNIČKOG ROKA	98
6.5.	SMANJIVANJE BROJNOG STANJA DIVLJAČI (LOV)	98
7.	BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA.....	107
8.	PRIKAZ POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI ZA RAZDOBLJE OD 2020./21. DO 2029./30. GODINE	113
9.	KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI	115
	PRILOZI	126

Prilog 1. Topografska karta površina izvan lovišta Općine Ernestinovo

**Prilog 2. Kartografski prikaz zaštićenih područja na području obuhvata
Programa u odgovarajućem mjerilu**

**Prilog 3. Kartografski prikaz područja ekološke mreže na području
obuhvata Programa u odgovarajućem mjerilu**

**Prilog 4. Rješenje o prihvaljivosti Programa za ekološku mrežu s uvjetima
zaštite prirode**

**Prilog 5. Zapisnik Stručnog povjerenstva za pregled Programa zaštite
divljači**

Prilog 6. Suglasnost na Program zaštite divljači

1. UVOD

Na temelju Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj 99/18., 32/19.), lovište se ne može ustanoviti na površinama na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov. Na površinama na kojima se ne ustanovljava lovište (dalje u tekstu: površine izvan lovišta) divljač je dužan zaštiti vlasnik zemljišta, odnosno pravna ili fizička osoba koja koristi to zemljište.

Divljač se na površinama izvan lovišta štiti i lovi u skladu s planskim aktom pod nazivom **Program zaštite divljači**, kojega za razdoblje od deset godina donosi pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinama izvan lovišta, uz suglasnost nadležnog Ministarstva. Sanitarni i reduksijski odstranjivanje na površinama izvan lovišta obavlja pravna ili fizička osoba koja provodi Program zaštite divljači, a ukoliko nije registrirana za obavljanje lova, isti će povjeriti registriranoj pravnoj ili fizičkoj osobi.

Površine izvan lovišta **Općine Ernestinovo**, za koji se donosi Program zaštite divljači, nalaze se u jugoistočnom dijelu Osječko-baranjske županije. Na području izvan lovišta nalaze se naselja Ernestinovo, Laslovo i Divoš, koja predstavljaju naseljeno područje na kojem se ne ustanavljuje lovište, ali zbog povoljnih stanišnih čimbenika na njegovom području stalno ili povremeno obitava određeni broj divljači te ostalih životinjskih vrsta. Površine izvan lovišta prostiru se unutar granica triju zajedničkih otvorenih lovišta: broj XIV/128 – Antunovac, broj XIV/129 – Ernestinovo i broj XIV/130 – Laslovo.

Program zaštite divljači izrađen je za razdoblje:

od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine,

a izradio ga je **Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**, Vladimira Preloga 1, Osijek, registriran za izradu lovnogospodarskih planova, koji posjeduje licenciju (odobrenje) upisanu u Upisnik licenciranih osoba Hrvatske komore inženjera šumarstva i drvene tehnologije pod brojem: 0860.

Program zaštite divljači namijenjen je definiranju stanja na području površina izvan lovišta Općine Ernestinovo, vrsta i broja divljači i ostalih životinjskih vrsta koje obitavaju stalno ili se, povremeno ili privremeno, zadržavaju na području površina izvan lovišta, a u skladu sa zakonskim propisima.

Program zaštite divljači izrađen je na temelju dostupne stručne literature i sukladno propisima iz područja lovstva, poljoprivrede, šumarstva te zaštite prirode i okoliša.

Propisi i planski dokumenti:

1. Zakon o lovstvu („Narodne novine“ broj 99/18., 32/19.)
2. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 125/08., 36/09., 150/11., 144/12., 19/13. – pročišćeni tekst, 137/15. – ispravak, 127/17.)
3. Zakon o šumama („Narodne novine“, broj 68/18., 115/18.)
4. Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13., 15/18., 14/19., 127/19.)
5. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama („Narodne novine“, broj 94/13., 14/19.)
6. Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima („Narodne novine“, broj 15/18., 14/19.)
7. Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana („Narodne novine“, broj 94/18.)
8. Pravilnik o lovostaju („Narodne novine“, broj 94/19.)
9. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.)
10. Pravilnik o potvrdi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i načinu označavanja divljači evidencijskim markicama („Narodne novine“, broj 15/19.)
11. Pravilnik o uvjetima i načinu lova, nošenju lovačkog oružja, obrascu i načinu izdavanju lovačke iskaznice, dopuštenju za lov i evidenciji o obavljenom lov („Narodne novine“, broj 70/10.)
12. Pravilnik o pasminama, broju i načinu korištenja lovačkih pasa za lov („Narodne novine“ broj 143/10.)
13. Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima („Narodne novine“, broj 92/08.)
14. Pravilnik o sokolarstvu („Narodne novine“, broj 47/19.)
15. Pravilnik o lovočuvarskoj službi („Narodne novine“, broj 16/19.)
16. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove („Narodne novine“, broj 63/06., 101/10., 44/17.)
17. Pravilnik o ospozobljavanju kadrova u lovstvu („Narodne novine“, broj 78/06., 92/08.)
18. Pravilnik o lovniku („Narodne novine“, broj 108/19.)
19. Pravilnik o načinu lova u graničnom pojasu („Narodne novine“, broj 67/06.)
20. Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja („Narodne novine“, broj 37/19.)
21. Pravilnik o sadržaju i načina vođenja središnje lovne evidencije („Narodne novine“, broj 67/06., 73/10.)
22. Pravilnik o cjeniku divljači („Narodne novine“, broj 20/19.)
23. Pravilnik o odstetnom cjeniku („Narodne novine“, broj 31/19.)
24. Naredba o smanjenju brojnog stanja pojedine vrste divljači („Narodne novine“, broj 115/18.).
25. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine („Narodne novine“, broj 72/17.)
26. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/19.)
27. Pravilnik o visini naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom na zaštićenim životinjskim vrstama („Narodne novine“, broj 84/96. i 79/02.)
28. Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta („Narodne novine“, broj 114/17.)
29. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj 144/13., 73/16.)
30. Pravilnik o prijelazima za divlje životinje („Narodne novine“, broj 5/07.)
31. Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“, broj 88/14.)
32. Pravilnik o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže („Narodne novine“, broj 15/14.)

33. Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz. 1972.). Nostrifikacija o sukcesiji („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 12/93.)
34. Konvencija o močvarama koje su od međunarodnog značaja naročito kao staništa ptica močvarica (Ramsar, 1971.). Nostrifikacija o sukcesiji („Narodne novine“- Međunarodni ugovori, broj 12/93.)
35. Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.). Zakon o potvrđivanju („Narodne novine -Međunarodni ugovori, broj 6/96.)
36. Protokol o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti (Montreal, 2000.). Zakon o potvrđivanju (Narodne novine-Međunarodni ugovori, broj 7/02.)
37. Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonn, 1979.). Zakon o potvrđivanju („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 6/00.
38. Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 1979.) Zakon o potvrđivanju („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 11/00.)
39. Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES), (Washington, 1973.). Zakon o potvrđivanju („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 12/99.)
40. Konvencija o europskim krajobrazima (Firenza, 2000.). Zakon o potvrđivanju („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 12/02.)
41. Sporazum o zaštiti afričko-euroazijskih migratornih ptica močvarica (AEWA), (Bonn, 1996.) Zakon o potvrđivanju („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 6/00.)
42. Sporazum o zaštiti šišmiša u Europi (EUROBATS) (London, 1991.). Zakon o potvrđivanju („Narodne novine“-Međunarodni ugovori, broj 6/00.)
43. Sporazum o razumjevanju u vezi s mjerama zaštite tankokljunog pozviždača (*Numenius tenuirostris*). Republika Hrvatska potpisala 1994. godine.
44. Sporazum o razumijevanju o zaštiti i gospodarenju srednjoeuropskom populacijom velike droplje (*Otis tarda*). Republika Hrvatska potpisala 2002. godine
45. Prostorni plan uređenja Općine Ernestinovo („Službeni glasnik“ Općine Ernestinovo broj 2/07, 6/10, 5/17 i 7/18-pročišćeni tekst).
46. <https://www.ernestinovo.hr/>

Stručna i znanstvena literatura:

1. Andrašić, D.: Zoologija divljači i lovna tehnologija. Zagreb, 1979.
2. Anonimus: Enciklopedija lovstva. Beograd, 1987.
3. Anonimus: Nacionalna klasifikacija staništa (IV. verzija). Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, 2014.
4. Anonimus: Poljoprivredna enciklopedija. Zagreb, 1970.
5. Anonimus: Šumarska enciklopedija. Zagreb, 1980.-1987.
6. Cvetnić, S.: Bakterijske i gljivične bolesti životinja. Zagreb, 2002.
7. Cvetnić, S.: Virusne bolesti životinja. Zagreb, 2005.
8. Čeović, I.: Lovstvo. Zagreb, 1953.
9. Čeović, I.: Uređenje lovišta. Zagreb, 1950.
10. Darabuš, S., Jakelić, I.Z., Kovač, D.: Osnove lovstva (VI izdanje). Zagreb, 2012.
11. Grubešić, M.: Utjecaj prirodnih i gospodarskih čimbenika na kvalitetu stojbine divljači. Zagreb, 1996.
12. Kraljić, B.: Istraživanje ekonomskih elemenata lovstva i lovnoga gospodarenja. Zagreb, 1991.
13. Martinović, J.: Tla u Hrvatskoj. Zagreb, 2000.
14. Meštrović, Š., Fabijanić, G.: Priručnik za uređivanje šuma. Zagreb, 1995.
15. Mustapić, Z. (ur.): Lovstvo. Zagreb, 2004.
16. Pintur, K.: Uzgoj sitne divljači. Karlovac, 2010.
17. Sertić, D.: Uzgoj krupne divljači i uređivanje lovišta. Karlovac, 2008.
18. Tucak, Z. (ur.): Lovstvo. Osijek, 2001.
19. Tucak, Z. (ur.): Zaštita divljači. Osijek, 2006.

20. Tutiš, V., Kralj, J., Radović, D., Ćiković, D., Barišić, S. (ur.): Crvena knjiga ptica Hrvatske. Zagreb, 2013.
21. Tvrtković, N. (ur.): Crvena knjiga sisavaca Hrvatske. Zagreb, 2006.
22. Vukelić, J.: Šumska vegetacija Hrvatske. Zagreb, 2012.
23. Zaninović, K., Gajić-Čapka, M., Perčec Tadić, M. et al.: Klimatski atlas Hrvatske / Climate atlas of Croatia 1961.-1990., 1971.-2000. Zagreb, 2008.

2. PODACI O POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA

2.1. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

2.1.1. Osnovni podaci o Općini Ernestinovo

Općina Ernestinovo dio je šire prirodno-geografske cjeline istočne Hrvatske. Administrativno je dio prostora Osječko-baranjske županije, smještena u njezinom jugoistočnom dijelu. Općina Ernestinovo je u okruženju Općine Antunovac na sjeveru, Općine Šodolovci na zapadu i istoku, te prostorom Vukovarsko-srijemske županije na jugu, odnosno Općinom Markušica i malim dijelom Općinom Tordinci.

Prema podacima iz Prostornog plana, površina Općine Ernestinovo iznosi 3.224 ha, što čini udio od 0,78 % površine Osječko-baranjske županije.

Unutar administrativnog područja Općine Ernestinovo nalaze se naselja: Ernestinovo, Laslovo i Divoš.

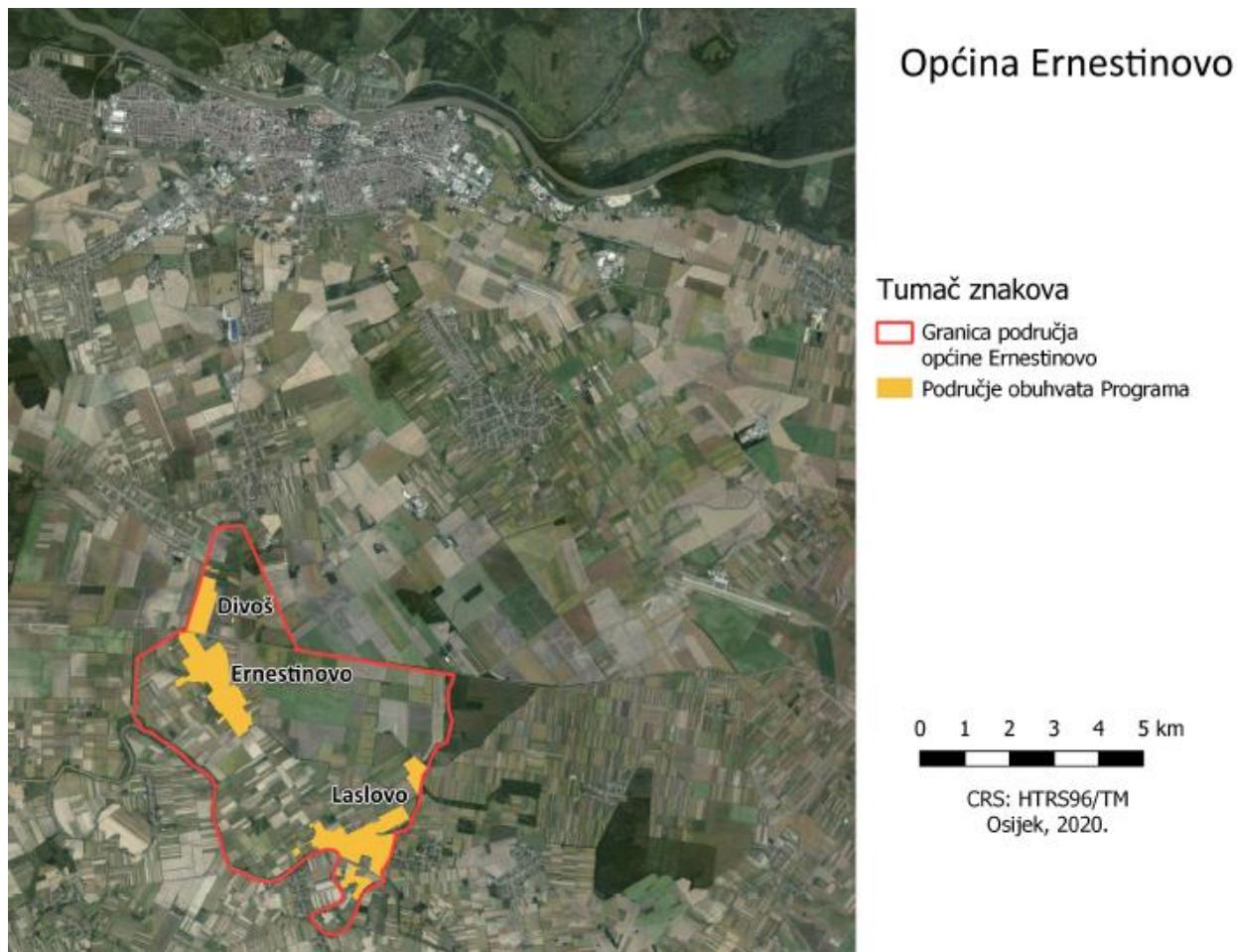

Položaj Općine Ernestinovo u prostoru Osječko-baranjske županije
(Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Ernestinovo)

2.1.2. Podaci iz akta o proglašenju ili ustanovljenju površine izvan lovišta

Prostorni plan uređenja Općine Ernestinovo donijelo je Općinsko vijeće Općine Ernestinovo i objavljen je u Službenom glasniku Općine Ernestinovo, broj 2/07., 6/10., 5/17. i 7/18. -pročišćeni tekst.

Planom su u pravilu utvrđene površine osnovne ili dominantne namjene i uvjeta korištenja i zaštite. Detaljnim razgraničenjem se unutar područja osnovne namjene, a temeljem ovog Plana i posebnih propisa, mogu utvrditi i površine druge namjene i uvjeta korištenja i zaštite, ali pod režimom osnovne, osim ukoliko odredbama ovog Plana i posebnim propisima nije drugačije utvrđeno.

Prikaz područja Općine Ernestinovo s označenim područjem površina izvan lovišta
(područje obuhvata Programa)

2.2. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM

2.2.1. Osnovni podaci o položaju i granicama površine izvan lovišta

Površine izvan lovišta Općine Ernestinovo predstavljaju naseljeno područje na kojem se ne ustanavljuje lovište, ali zbog povoljnih stanišnih uvjeta na njegovom području stalno ili povremeno obitava određeni broj divljači te pojedinih ostalih životinjskih vrsta.

Prema podacima iz Prostornog plana uređenja Općine Ernestinovo, građevinska područja, odnosno površine izvan lovišta koje obuhvaćaju izgrađene i neizgrađene površine unutar naselja: Ernestinovo, Laslovo i Divoš, zauzimaju 480,39 ha ili 14,9 % površine Općine Ernestinovo.

Izračunom u GIS-u utvrđeno je da površina područja obuhvata za koje je izrađen Program zaštite divljači iznosi **407,85** ha ili **12,7 %** površine Općine Ernestinovo.

Naselje / građevinsko područje	Površina prema Prostornom planu (ha)	Površina prema GIS-u (ha)
Ernestinovo	309,16	162,18
Laslovo	157,10	189,94
Divoš	14,13	55,73
Ukupno	480,39	407,85

Površina izvan lovišta Općine Ernestinovo prostire se unutar granica triju zajedničkih otvorenih lovišta:

- XIV/128 – Antunovac (unutar kojeg se nalazi naselje Divoš);
- XIV/129 – Ernestinovo (unutar kojeg se nalazi naselje Ernestinovo);
- XIV/130 – Laslovo (unutar kojega se nalazi naselje Laslovo).

2.2.2. Površina po kulturama zemljišta sa zemljovlasničkim razmjerom

Ukupna površina zemljišta na kojema prema odredbi članka 11. stavka 2. Zakona o lovstvu nije ustanovljeno lovište tzv. površina izvan lovišta Općine Ernestinovo iznosi **408 ha**.

Razmjer površina utvrđen je na temelju podataka Državne geodetske uprave Područnoga ureda za katastar Osijek, ARKOD preglednika i izračuna u GIS-u, a iskazan je u obrascu PZD-1.

STRUKTURA POVRŠINA					
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLASNIČKO RAZMJEĐE	HA	
1	2	3	4	5	
KULTURE	ŠUMSKO	OBRASLO	DRŽAVNO	10	
			PRIVATNO		
			Σ	10	
		NEOBRASLO	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
	UKUPNO ŠUMSKO		Σ		
	ORANICE	DRŽAVNO	27		
		PRIVATNO	13		
		Σ	40		
	LIVADE	DRŽAVNO	5		
		PRIVATNO	7		
		Σ	12		
	POLJO – PRIVREDNO	PAŠNJACI	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
		VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	DRŽAVNO		
			PRIVATNO		
			Σ		
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO	OSTALO	DRŽAVNO	32	
			PRIVATNO	30	
			Σ		
JAVNE POVRŠINE	SVE UKUPNO ŠUMSKO I POLJOPRIVREDNO			42	
				PRIVATNO 30	
				Σ	
				7	
OGRAĐENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	PROMETNICE			7	
	DRUGE JAVNE POVRŠINE				
				Σ	
				7	
PRIVREDNI RIBNJACI	VOĆNJACI			4	
	VINOOPĆINAI				
	RASADNICI				
	OSTALO				
				Σ 4	
DRUGE POVRŠINE	RIBNJACI				
	OSTALO				
				Σ	
	IZGRAĐENO I NEIZGRAĐENO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE			320	
	VODE			5	
				Σ	
				325	
ΣΣ				408	

2.3. OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

2.3.1. Orografske prilike

Područje površina izvan lovišta Općine Ernestinovo pripada širem području nizinskog, ravničarskog prostora istočne Hrvatske. Prema reljefnim obilježjima izdvojene su dvije različite cjeline: terasa Drave i aluvijalna ravan Vuke. Prema geološkom postanku razlikuju se starija i mlađa terasa Drave. Ovaj prostor pripada staroj virmskoj terasi Drave, odnosno njenom južnom, većem dijelu, koja je na jugu omeđena aluvijalnom ravnim Vukom. Naslage prapora koje prekrivaju riječne sedimente na ovom području dostižu i debljinu od 20 m. U sastavu naplavnih ravnih, eolskom akumulacijom su nataložene naslage prapora, gline na površini, debljina kojih se povećava od zapada prema istoku. Ispod njih su vodonosni riječni sedimenti zastupljeni uglavnom, pijescima i šljuncima. Usporedno s tokom rijeke Drave, s južne strane pruža se blaga depresija ispunjena holocenskim nanosima rijeke Vuke, prema kojoj je i cijela terasa blago nagnuta.

Nadmorske visine naselja su sljedeće: Ernestinovo (86,2 m), Divoš (86,7 m) i Laslovo (87,6 m).

2.3.2. Hidrografske prilike

Površina izvan lovišta Općine Ernestinovo pripadaju vodnom području sliva Drave i Dunava, odnosno Slivnom području "Vuka", čija površina iznosi 1.793,28 km² i obuhvaća prirodnu cjelinu hidrografskog sliva rijeke Vuke, Drave i Dunava. Područje općine Ernestinovo u cijelosti pripada slivu Bobotskog kanala. Razine podzemne vode prate površinu tla i isključivo su vertikalnih tendencija. Na razinu podzemnih voda u površinskom sloju zemljišta utjecaj vodotoka nema većeg značaja. Kada oborine procjeđivanjem dostignu sporoprocjednu padinu, nastaje procjeđivanje u niža područja gdje dolazi do dizanja razine podzemne vode, te se javlja prevlaživanje tla.

2.3.3. Klimatske prilike

Prema Köppenovoj klasifikaciji klime, područje površina izvan lovišta Općine Ernestinovo ima tip klime označava umjereno toplu vlažnu klimu s toplim ljetima, u kojoj je srednja temperatura najtoplijeg mjeseca niža od 22 °C. Za prikaz klimatskih prilika korišteni su podaci Državnog hidrometeorološkog zavoda za meteorološku postaju Osijek (1899. do 2017.) prikazani u tablici.

Klimatski element ili faktor	Mjesečne vrijednosti												Srednja godišnja vrijednost
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Temperatura zraka (°C)	-0,7	1,3	6,3	11,5	16,6	19,8	21,7	20,9	16,7	11,3	5,8	1,3	11,0
Količina oborine (mm)	45	43	45	58	71	82	61	59	56	60	60	54	694
Broj dana s kišom $\geq 0,1$ mm	7	7	10	12	13	12	10	9	9	10	11	10	120
Broj dana sa snijegom $\geq 0,1$ mm	6	5	3	1	-	-	-	-	-	-	2	5	22
Broj dana s mrazom	7	7	7	2	-	-	-	-	-	3	6	8	40
Broj dana s maglom	6	4	2	1	-	-	1	1	2	4	6	7	34

U razdoblju motrenja srednja godišnja temperatura zraka iznosi $11,0^{\circ}\text{C}$; najhladniji je mjesec siječanj, a najtoplij i srpanj. Temperatura zraka osjetno raste između ožujka i travnja, dok osjetno pada između rujna i listopada. Apsolutni maksimum temperature zraka iznosi $40,3^{\circ}\text{C}$ dok je apsolutni minimum $-27,1^{\circ}\text{C}$. Srednje temperature zraka po godišnjim dobima su: proljeće ($11,5^{\circ}\text{C}$); ljeto ($20,8^{\circ}\text{C}$); jesen ($11,3^{\circ}\text{C}$) i zima ($0,6^{\circ}\text{C}$). Srednja temperatura vegetacijskog razdoblja (travnj-rujan), iznosi $17,9^{\circ}\text{C}$.

Godišnje količine oborine iznose 694 mm. U vegetacijskom razdoblju padne 387 mm ili 56 % ukupne količine oborine. Srednje količine oborine po godišnjim dobima su: proljeće (174 mm); ljeto (202 mm); jesen (176 mm) i zima (142 mm). Broj dana s kišom iznosi 122 dana u godini. Tijekom zimskih mjeseci pada snijeg, prosječno 22 dana u godini. Nepovoljna okolnost su česte fluktuacije oborinskog režima i činjenica da je najveći broj dana s tučom koncentriran u vegetacijskom razdoblju. Srednji godišnji broj dana s mrazom iznosi 40 dana. Rani mraz pojavljuje se početkom listopada, izuzetno krajem rujna dok je pojava kasnog mraza moguća sve do kraja travnja. Tijekom cijele godine prevladava strujanje zraka iz zapadnog i istočnog smjera. Najučestaliji su vjetrovi jačine 2-20 km/h.

Karakter klime nekog područja može se iskazati izračunom godišnjeg i mjesecnih kišnih faktora, te toplinskih oznaka klime. Analizom podataka s meteorološke postaje Osijek utvrđeno je da je klima u godišnjem prosjeku semihumidna i umjereno topla. Zimski mjeseci su perhumidni i hladni, dok su ljetni mjeseci saridni i vrući.

2.3.4. Edafski čimbenici

Tlo je abiotički čimbenik čija fizikalna i kemijska svojstva (mehanički sastav čestica tla, struktura, toplinski kapacitet, propusnost za vodu, pH vrijednost) značajno utječu na sastav i obilježja vegetacije, strukturu i pogodnost staništa te kvalitetu života divljači.

Područje Općine Ernestinovo dio je šireg, nizinskog i ravničarskog prostora istočne Hrvatske. Naplavne ravni su oblikovane u mlađem holocenu (aluviju) i u njihovom sastavu prevladavaju pjesak, pretaloženi prapor i gline, dok se šljunci javljaju u većim dubinama.

Prema pogodnosti za obradu tla izdvojene su sljedeće skupine tla: 1) eutrično smeđe semiglejno tlo-pretežito antropogenizirano; 2) lesivirano semiglejno i eutrično smeđe semiglejno tlo-pretežno antropogenizirano; 3) pseudoglejno semiglejno i eutrično smeđe-semiglejno tlo-pretežno antropogenizirano; 4) močvarno i hipoglejno (hipoglej) i močvarno amfiglejno (amfiglej)-dijelom nepotpuno hidromeliorirana tla i 5) močvarno amfiglejno tlo i ritska crnica.

2.3.5. Biljne zajednice

Biljne zajednice (fitocenoze) određuju tip, izgled i ekološke funkcije pojedinih staništa koja nastanjuju populacije divljači. Stoga ima višestruko korisne uloge u životu divljači. Prema postanku razlikujemo primarnu (prirodnu) i sekundarnu (antropogenu) vegetaciju. Prirodna se vegetacija razvija bez utjecaja čovjeka, npr. prirodne šume, vodna vegetacija, stijene. Antropogena vegetacija nastaje i održava se pod izravnim ili neizravnim utjecajem čovjeka (korovne i ruderalne zajednice, livade, pašnjaci, razni nasadi i kulture).

Prema biljno-geografskom položaju i razdiobi vegetacije Hrvatske, područje površina izvan lovišta nalazi se u Eurosibirsko-sjevernoameričkoj regiji, kojoj pripadaju kopneni nizinski i gorski krajevi Hrvatske.

Poljoprivredno zemljište (oranice i livade) zauzima najveći dio površina izvan lovišta. Intenzivno obrađivane oranice na okrugnjem, homogenim parcelama većih površina, namijenjene su proizvodnji jednogodišnjih i višegodišnjih kultura (kukuruz, pšenica, ječam, soja, zob, suncokret, šećerna repa, uljana repica, lucerna i djetelina). Pri obradi tla, sjetvi i žetvi koristi se laka i teška mehanizacija. Poljoprivredne kulture redovito se dohranjuju umjetnim, a vrlo malo stajskim gnojem. Upotreba pesticida je u granicama agrotehničkih propisa. Korištenje kemijskih sredstava (herbicida) u intenzivnim kulturama (kukuruz, žitarice, šećerna repa i uljana repa, suncokret), uzrokuje gubitak specifične korovne i ruderalne vegetacije koja pruža izvor hrane i zaklon autohtonoj sitnoj divljači, kao što su: zec, trčka, jarebica i prepelica, a mnogi kemijski spojevi koji dospiju u okoliš štetno utječu na opće zdravstveno stanje divljači. **Ruderalna zajednica običnog vratika i običnoga pelina** (asocijacija *Tanacetum vulgare*) je nitrofilna biljna zajednica dvogodišnjih i višegodišnjih zeleni koja se optimalno razvija na tlu s povećanim sadržajem dušika. Dolazi na zapuštenim oranicama, uz rubove kanala, živica i poljskih putova. Optimum razvitka postiže u srpnju i kolovozu, kada vegetacija dosegne visinu 80-130 cm. Prevladavaju visoke zeljaste biljke: obični vratik (*Tanacetum vulgare*), obični pelin (*Artemisia vulgaris*), pjegava kukuta (*Conium maculatum*), čičak (*Arctium lappa*), ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*) i druge. Pruža dobar izvor hrane divljači u lovištu.

Higrofilne i mezofilne livade obuhvaćaju skup staništa koja se kao spontano razvijeni antropogeni trajni stadiji održavaju redovitom kosidbom. Njihove ekološke funkcije primarno određuju ekološki čimbenici: razina podzemne vode i količina hranjivih tvari. Ove livade ističu se vrlo bogatim florističkim sastavom, a u fitocenološkoj klasifikaciji svrstane su u razred *Molinio-Arrhenatheretea*. **Srednjoeuropske livade rane pahovke** (asocijacija *Arrhenatheretum elatioris*) pripadaju kvalitetnim livadama košanicama. Razvijaju se izvan dohvata poplavnih voda. U flornom sastavu ističu se: rana pahovka (*Arrhenatherum elatius*), žućkasta zobika (*Trisetum flavescens*), divlja mrkva (*Daucus carota*), velika kiselica (*Rumex acetosa*), livadna kadulja (*Salvia pratensis*), livadni zečjak (*Ononis arvensis*) i druge. **Pašnjaci sitova i dugolisne metvice** (asocijacija *Junco-Menthetum longifoliae*) je poluruderalna zajednica koja se razvija na povremeno kratkotrajno poplavljivanim mjestima uz obale potoka, rijeka i kanala uz ceste. U florističkom sastavu dominiraju: busenasto razvijeni sitovi (*Juncus spp.*); dugolisna metvica, *Mentha longifolia*; veliki busnjak, *Pulicaria dysenterica*, vrbolika, *Lythrum salicaria*, mirisna metvica, *Mentha pulegium*.

Zajednica dvornika i dvozuba (*Polygono-Bidentetum*), razvijena je na mjestima intenzivnog kretanja vozila i ljudi, ali i zadržavanja životinja radi ispaše, najčešće uz rubove stajačih voda (bare, močvare, jezera, mrvlje, ribnjaci, kanali, dno jaraka uz putove).

Vegetacijski razred ARTEMISIETEA obuhvaća zajednice staništa koja obiluju nitratima, a mogu biti prirodna ili ruderalna. Vrste koje grade zajednice najčešće su dvogodišnje ili višegodišnje. Najpogodnija su im staništa rubovi cesta, puteva, živica i šikara te blizina deponija smeća i građevinskog materijala. Prisutne su **zajednica goleme i gustocvjetne zlatice** (*Solidaginetum serotinae-canadensis*) i **sastojine kanadske hudoljetnice** (*Conyza canadensis*), razvijene razvijaju na mineralno-organskim tlima koja obiluju vodom i dušikovim spojevima. Sastojine su vrlo guste, visoke do 2 m i obraštaju šumske čistine, nasipe i rubove nasada drveća, s optimalnim razvitkom u kolovozu. Dobri su pašnjaci za divlje svinje i ostalu divljač.

Na površini vode karakterističan je mozaički raspored **zajednica vodenih leća** iz asocijacija: *Lemno-Spirodeletum polyrrhizae*, *Lemnetum trisulcae* i *Spirodelo-Salvinietum*.

Zajednice mrijesnjaka (*Potamogetonetum lucantis*, *Potamogetonetum graminei*) pojavljuju se fragmentarno ili među drugim zajednicama vodenjača. Na površinama s izraženom visokom razinom podzemne vode i periodičkim plavljenjem postoje uvjeti za naseljavanje i razvoj močvarne vegetacije iz razreda *Phragmito-Magnocaricetea*. U flornom sastavu prevladavaju visoke zeljaste biljke, koje nazivamo močvarne biljke ili helofiti. **Tršćaci obične trske** (asocijacija *Phragmitetum australis*), razvijeni su kao rubni pojasi uz pliće dijelove vodotoka, kanala te u vlažnim depresijama. **Rogozik širokolistog rogoza** (asocijacija *Typhetum latifoliae*) vrlo je rasprostranjena zajednica plitkih dijelova vodenih bazena s mirnom eutrofnom vodom; prepoznatljiv po manjim ili vrlo gustim skupinama širokolistog rogoza (*Typha latifolia*) i prisutnosti močvarnih biljaka, primjerice: ježinac (*Sparganium erectum*), močvarna perunika (*Iris pseudacorus*), vrbolika (*Lythrum salicaria*), vodena metvica (*Mentha aquatica*), žabočun (*Alisma plantago aquatica*), vučika (*Lycopus europaeus*) i vodoljub (*Butomus umbellatus*). Ponegdje je prisutna **zajednica lopoča i lokvanja** (*Nymphaeetum albo-luteae*). Veliki listovi i bijeli, odnosno žuti cvjetovi lopoča i lokvanja plutaju na površini stajačih voda. Zajednica velikom organskom produkcijom pridonosi zarašćivanju vodenih staništa.

Kontinentalne šikare i živice (asocijacija *Corno-Ligustretum*) razvijaju se kao rubni, zaštitni pojasi uz šume, rubove cesta, poljskih i šumskih putova, kanale i sl., a prepoznaju se po grmovima visine 2-3 m. U flornom sastavu prevladavaju grmovi: trnina (*Prunus spinosa*), glog (*Crataegus oxyacantha*), svibovina (*Cornus sanguinea*), kalina (*Ligustrum vulgare*) lijeska (*Corylus avellana*), obična kurika (*Euonymus europaea*), kupina (*Rubus fruticosus*), bazga (*Sambucus nigra*), divlja ruža (*Rosa canina*), pavitina (*Clematis vitalba*), hudika (*Viburnum opulus*) i druge. Zeljastih biljaka je malo jer grmolike biljke svojim habitusom drastično reduciraju intenzitet svjetlosti koja dopire do tla. Na vlažnijim staništima pojavljuju se vrbe (*Salix caprea*, *Salix alba*).

Poplavna šuma bijele vrbe s močvarnom broćikom fitocenološki je određena u rangu asocijacije *Galio palustri-Salicetum albae*. To je rubna šumska fitocenoza prema pravoj močvarnoj vegetaciji. Razvija se na goloj riječnoj naplavini, mulju ili pijesku, uvejk na niskim obalama. Izložena je čestim i dugotrajnim poplavama koje traju 3-5 mjeseci, a visina vode je 2-4 m. Vrbe su kao prilagodbu razvile adventivno korijenje koje poput brada visi na stablima. Sloj drveća tvori bijela vrba, *Salix alba*, uz pratilec: bademastu vrbu, *Salix triandra*, poljski jasen, *Fraxinus angustifolia* i topole, *Populus alba*, *Populus nigra*, dok je sloj grmlja vrlo slabo razvijen. Prizemni sloj čine: močvarna broćika, *Galium palustre*, močvarna perunika, *Iris pseudacorus*, paskvica, *Solanum dulcamara* i močvarna potočnica, *Myosotis scorpioides*. Starije sastojine prepoznatljive su kao skupine starih, niskih, granatih i kvrgavih vrba. Kada stara stabla odumru, prepuštaju prostor močvarnoj vegetaciji.

Zastupljene su i antropogene šumske sastojine razvijene u obliku niskih šuma ili šumaraka.

2.3.6. Infrastruktura i antropogeni utjecaj

Prometnu povezanost prostora Općine Ernestinovo pruža mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta, te nekategorizirane ceste u funkciji pristupnih cesta, poljskih ili šumskih puteva.

Područjem općine prolazi dionica državne ceste **D518** Osijek (Divaltova)-čvorište Trpimirova (D2)-Jarmina (D46).

Dionice županijskih cesta koje prolaze područjem općine su: **Ž4109** D7-Vladislavci-Paulin Dvor -Ernestinovo (D518); **Ž4121** D518-Laslovo-Korog-Ž4148; **Ž4130** D7-Viškovci-Semeljci -Šodolovci-Petrova Slatina-D518.

Na državnim i županijskim cestama vrlo je frekventan promet cestovnih motornih vozila. Negativni učinak cestovne infrastrukture je povećani rizik stradavanja divljači i ostalih divljih i domaćih životinjskih vrsta pri naletu vozila

Dijelom Općine Ernestinovo prolazi trasa željezničke pruge od značaja za lokalni promet: **L208** Vinkovci-Gaboš-Osijek.

Sjevernim dijelom Općine prolaze i visokonaponski dalekovodi.

Općina Ernestinovo je većinom naseljeno područje. Na području općine postoje različite građevine, stambeni, poslovni i sportski objekti, prometnice, željeznička pruga i sl., tako da je narušavanje mira svakodnevno prisutno. No, većina naselja okružena je većim dijelom poljoprivrednim, a manjim dijelom šumskim površinama, stoga je i prisutnost divljači na površinama izvan lovišta svakodnevna pojava. To se posebice odnosi na rubne dijelove naselja, gdje nalazi prvenstveno sitna (lisica, čagalj), a povremeno i krupna divljač (divlja svinja, srna obična i jelen obični). Iz ovoga razloga relativno su česti i naleti vozila na divljač. Parkovi su mjesta na kojima svakodnevno obitava i u proljeće gnijezdi veliki broj sitne pernate divljači (siva vrana, vrana gačac, svraka, golub grivnjaš), a u napuštenim objektima nerijetko obitavaju neke vrste sitne dlakave divljači (kuna bjelica).

Na obradivom poljoprivrednom zemljištu prisutna je i poljoprivredna proizvodnja, kao dodatni čimbenik koji uznamiruje divljač. Uz sve navedeno zbog ostalih povoljnih stanišnih uvjeta prisutnost divljači na ovom području je česta.

3. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAM IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI

Na površinama izvan lovišta Općine Ernestinovo, tijekom cijele ili dijelova godine, povremeno ili u prolazu, vrlo rijetko i stalno, obitava i dolazi niz životinjskih vrsta, a među njima i pojedine vrste krupne i sitne divljači. Na temelju Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači prema načinu migracije, divljač i životinjske vrste razvrstane su na sljedeći način:

1. Stalne vrste, obitavaju u lovištu tijekom cijele godine, nalaze hrani i zaklon te se razmnožavaju;
2. Sezonske vrste:
 - selice prolaznice, prelaze iz lovišta u lovište tijekom jedne lovne godine, a zavisno o godišnjem dobu (zimska i ljetna staništa, okomita i vodoravna migracija i slično);
 - selice stanačice (gnjezdarice), dolaze u lovište tijekom proljeća, hrane se, sklanjaju i razmnožavaju, a u jesen odlaze;
 - selice zimovalice, dolaze u lovište tijekom jeseni i zime, hrane se i sklanjanju, a u proljeće odlaze;
3. Povremene vrste, dolaze u lovište samo poneke godine, hrane se, sklanjaju ili razmnožavaju;
4. Prolazne vrste, tijekom svoje migracije prolaze kroz lovište. Dnevno kretanje divljači i životinjskih vrsta ne smatra se migracijom.

Na temelju članka 11. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači broj divljači i životinjskih vrsta, utvrđuje se:

1. Krupna divljač: opažanjem, praćenjem i brojanjem tijekom cijele lovne godine u lovištu, a iskazuje se brojem grla po spolnoj i dobnoj strukturi;
2. Sitna divljač:
 - zečevi, fazani, jarebice i trčke: metodom uzoraka prebrojavanjem na plohamu najmanje površine 50 ha čija međusobna udaljenost ne može biti manja od 1.000 m, a u slučajevima kada nema mogućnosti postavljanja ploha broj divljači se utvrđuje praćenjem i brojanjem tijekom cijele lovne godine;
 - prepelice: prebrojavanjem glasanja u zoru od najmanje tri slušanja na jednom stajalištu najduže tri tjedna po njihovom dolasku u proljeće;
 - divlje patke i crne liske: stalnim opažanjem, opažanjem izlazaka na vodenu površinu, na jutarnjem i večernjem preletu ili na hranilištima;
 - ostala sitna divljač i životinjske vrste: opažanjem, praćenjem i brojenjem tijekom cijele lovne godine.

Broj divljači može se utvrditi i na drugi lovnoj struci priznati način i to:

- tehničkim sredstvima: snimanjem iz zraka, radarima, radioodašiljačima, markiranjem i sl.;
- Lincoln metodom: djelomičnim markiranjem;
- metodom utvrđivanja tragova;
- metodom utvrđivanja izmeta;
- metodom osluškivanja;
- metodom povratnoga računanja – na temelju višegodišnjih odstrjela pojedine vrste divljači pri čemu se kontrolira i prirast.

3.1. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI

Brojno stanje divljači i drugih životinjskih vrsta utvrđuje se brojanjem, opažanjem, praćenjem, procjenom i brojenjem tragova. Na području površine izvan lovišta Općine Ernestinovo pojedine vrste divljači niti pojedine druge životinske vrste nisu poželjne zbog velike opasnosti od ugrožavanja prometa, a time i ljudskih života i imovine, materijalnih šteta, a s druge strane i šteta na divljači i ostalim životinjskim vrstama. Iako divljač, kao i ostale životinjske vrste, nisu poželjne na ovim površinama izvan lovišta, određeni broj divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta obitava ili se povremeno pojavljuje na površinama izvan lovišta Općine Ernestinovo.

Brojno stanje divljači koja obitava na površinama izvan lovišta Općine Ernestinovo svedeno je na dan **1. travnja 2020.**, a isto tako navode se i vrste divljači te ostale životinjske vrste koje su se i koje se mogu pojaviti na području površine izvan lovišta.

Pravna ili fizička osoba koja je zadužena za provedbu Programa zaštite divljači dužna je svake lovne godine utvrditi brojno stanje divljači na površinama izvan lovišta te njihovo brojno stanje upisati u obrazac PZD – 2 za svaku pojedinu lovnu godinu.

3.1.1. Procjena brojnog stanja za krupnu divljač

Vrsta divljači	Muško	Žensko	Ukupno
	Grla / kljunova		
jelen obični (<i>Cervus elaphus L.</i>)	0	0	0
srna obična (<i>Capreolus capreolus L.</i>)	10	10	20
svinja divlja (<i>Sus scrofa L.</i>)	10	10	20

3.1.2. Procjena brojnog stanja za sitnu divljač

Vrsta divljači	Muško	Žensko	Ukupno
	Grla / kljunova		
jazavac (<i>Meles meles L.</i>)	10	10	20
mačka divlja (<i>Felis silvestris Schr.</i>)	5	5	10
kuna bjelica (<i>Martes foina Erx.</i>)	30	30	60
kuna zlatica (<i>Martes martes L.</i>)	15	15	30
lasica mala (<i>Mustela nivalis L.</i>)	20	20	40
zec obični (<i>Lepus europaeus Pall.</i>)	20	20	40
lisica (<i>Vulpes vulpes L.</i>)	20	20	40
tvor (<i>Mustela putorius L.</i>)	15	15	30
fazan – gnetlovi (<i>Phasianus sp. L.</i>)	100	100	200
trčka skvržulja (<i>Perdix perdix L.</i>)	10	10	20
patka divlja gluhare (<i>Anas platyrhynchos L.</i>)	30	30	60
patka divlja kržulja (<i>Anas crecca L.</i>)	20	20	40
liska crna (<i>Fulica atra L.</i>)	10	10	20
golub divlji grivnjaš (<i>Columba palumbus L.</i>)	30	30	60
vрана siva (<i>Corvus corone cornix L.</i>)	50	50	100
vрана гаčac (<i>Corvus frugilegus L.</i>)	100	100	200
čavka zlogodnjača (<i>Coloeus monedula L.</i>)	20	20	40
svraka (<i>Pica pica L.</i>)	40	40	80
šoјка kreštalica (<i>Garulus glandarius L.</i>)	40	40	80

3.1.3. Ostale životinjske vrste

Od ostalih životinjskih vrsta na području obuhvata Programa zabilježeni su pripadnici sljedećih skupina:

Znanstveni naziv	Hrvatski naziv
SISAVCI (MAMMALIA)	
<i>Sciurus vulgaris</i>	vjeverica
<i>Erinaceus europaeus</i>	jež obični
<i>Talpa europaea</i>	krtica
<i>Clethrionomys glareolus</i>	šumska voluharica
<i>Microtus agrestis</i>	livadna voluharica
<i>Microtus arvalis</i>	poljska voluharica
<i>Mus musculus domesticus</i>	kućni miš
<i>Apodemus syraticus</i>	obični šumski miš
<i>Sorex minutus</i>	mala rovka
PTICE (AVES)	
<i>Sturnus vulgaris</i>	čvorak
<i>Cuculus canorus</i>	kukavica
<i>Streptopelia turtur</i>	grlica
<i>Passer domesticus</i>	domaći vrabac
<i>Turdus philomelos</i>	drozd
i druge životinjske vrste.	

3.2. PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNIH VRSTA DIVLJAČI

3.2.1. Procjena brojnog stanja JELENA OBIČNOG (*Cervus elaphus L.*)

JELEN OBIČNI (*Cervus elaphus L.*) u Hrvatskoj obitava u šumskim kompleksima uzduž Dunava, Drave i Save, u Gorskem kotaru, Velikoj i Maloj Kapeli, dijelu Hrvatskog primorja, a znatno manje na Velebitu i Ličkoj Plješivici. Nalazimo ih i na području Istre, osobito na Učki i Ćićariji. Građom tijela odaje dojam skladne, plemenite i snažne životinja. U usporedbi s tijelom, glava mu je uska i vitka, a što je stariji, to je punija i šira. Oči su kestenjaste, a ispod njih ima suzne žljezde što izlučuju masnu ljepljivu masu. Uške su dosta velike, nešto manje od polovice glave. Između uški na glavi su rožišta, koja su deblja i niža što je jelen stariji. Stariji jelen na vratu ima grivu, a košuta je nema. Griva se proteže po cijelome vratu do prsa. Noge su mu visoke i snažne. Noge mu završavaju papcima po kojima je i red dobio ime (papkari). Visina tijela u grebenu je 120 – 150 cm, a dužina od vrha njuške do korijena repa 225 – 275 cm, dok mu je rep 30 cm. Jelen je mase od 125 do 250 kg, a košuta od 70 do 150 kg, ovisno o biotopu i soju. Boja dlake je različita na pojedinim dijelovima tijela, ovisno o izloženosti svjetlu, pa je na leđima i sa strane nešto tamnija nego na trbuhu. Boja dlake ovisi i o spolu i o godišnjem dobu. Osim suzne žljezde odnosno udubine ispod oko iz koje se luči miris, košuta i jelen imaju mirisne žljezde s vanjske strane skočnog zgloba (podkoljenska mirisna žljezda). Osjetila u jelena običnog su vrlo dobro razvijena. Životni vijek jelena običnog je 15 – 20 godina. Kostur jelena građen je za trčanje i preskakanje. Mišići su vrlo snažni pa mu omogućuju brz bijeg i skokove koji mogu biti dugi i do 12 m, a u visinu može bez zaleta skočiti do 2,5 m.

Jelen obični je divljač sumraka jer su ga prilike natjerale da se štiti mrakom. Tijekom vegetacije mužjaci žive odvojeno od ženki i obično ne stvaraju krda. Zimi je pak obrnuto pa i mužjaci i ženke žive u krdima. Jelen se glasa najviše tijekom parenja, kad izaziva protivnika na bitku radi osvajanja ili očuvanja već postojećeg krda košuta. Jelen je poligam i za vrijeme parenja okuplja više košuta u „harem“, oplođujući sve. Parenje u nizini počinje koncem mjeseca kolovoza i završava koncem mjeseca rujna. Jelen riče najviše u sumrak, tijekom noći i zorom, ali i danju u vrijeme najjače rike, odnosno kad je ona na vrhuncu. Za to vrijeme vrlo malo jede pa izgubi 20 – 30 kg tjelesne mase. Košuta nosi 34 tjedana i u mjesecu svibnju oteli najčešće jedno, vrlo rijetko dva teleta. Zreli i stari jeleni odbacuju rogovlje već u mjesecu veljači ili mjesecu ožujku. Nešto kasnije odbacuju robove srednjdobni jeleni, a mlađi ih odbacuju u mjesecu travnju pa čak i mjesecu svibnju. Jelen se kreće na tri načina – korakom, kasom i trkom. Jelen je odličan plivač.

Dob se procjenjuje se određuje na osnovu fenološkog osmatranja. Mladunčadi se smatraju telad oba spola od trenutka telenja do završetka prve lovne godine. Pomladak je divljač u drugoj lovnoj godini, mlađi su divljač u trećoj i četvrtoj i petoj, srednji u šestoj, sedmoj i osmoj, a zreli u devetoj lovnoj godini i na više.

PROCJENA BROJNOG STANJA JELENA OBIČNOG

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ	$\Sigma\Sigma$	
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Jelen obični											
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Jelen obični											
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Jelen obični											
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Jelen obični											
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Jelen obični											
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Jelen obični											
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Jelen obični											
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Jelen obični											
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Jelen obični											
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Jelen obični											

3.2.2. Procjena brojnog stanja SRNE OBIČNE (*Capreolus capreolus* L.)

SRNA OBIČNA (*Capreolus capreolus* L.) obitava na cijelom području Hrvatske, osim većine otoka i nekih priobalnih dijelova Dalmacije. Broj srna u različitim je područjima Hrvatske promjenjiv i ovisi o prilikama u njihovim staništima.

Tijelo srne skladno je i vitko, a građom je predodređena za život u gustoj šikari, gustoj visokoj travi i korovu. Iako ima duge i vitke noge, nije ustrajan trkač. Na nogama ima po dva crna sjajna papka, a iznad njih smješteni su, na stražnjoj strani, zapapci. Tijelo je od vrha do korijena repa dugo 130 – 140 cm, a u grebenu je visoko oko 75 cm. Visina, dužina i masa ovise o spolu, dobi, a osobito o biotopu. Ljetna je dlaka srne hrđastocrvene boje, a zimska kestenjasto-siva, nalik boji suhog otpalog lišća. Na stražnjici ima žuto – bijelo područje dlaka koja je zimi potpuno bijelo i znatno veće, a naziva se ogledalo. Lanad ima smeđu dlaku s bijelim pjegama, koje se tijekom ljeta polako gube, a jesenskim linjanjem sasvim nestaju. Srne se linjaju dva puta godišnje, u proljeće i jesen. Srna i srnjak imaju između papaka stražnjih nogu imaju međuprstne mirisne žljezde, koje izlučuju mirisnu tvar za označavanje traga. Na stražnjim nogama ispod skočnog zglobova spola imaju potkoljensku mirisnu žljezdu, koja također luči miris.

Srnjak ima između rogova, prema čelu, čeonu mirisnu žljezdu, kojom, trljajući rogovima o stabalca i grmlje, ostavlja svoje mirisne tragove i označava svoj teritorij. Srna pak ima na stražnjici mirisnu žljezdu, koja jako miriše u vrijeme paranje kako bi privukla mužjaka. Osjetila su u srna dobro razvijena, osobito sluh i njuh. Vid im je dobar, ali zbog astigmatične građe očiju teže uočavaju stvari koje nisu u pokretu. Životni vijek srna je oko 15 godina. Tijekom života zubi se hranjenjem troše, a budući da je to trošenje dosta pravilno, po njemu se procjenjuje dob grla.

Dob se procjenjuje na osnovi fenološkog osmatranja. Mladunčadi se smatraju lanad oba spola od trenutka lanjenja do završetka prve lovne godine. Pomađak je divljač u drugoj lovnoj godini, mladi su divljač u trećoj i četvrtoj, srednji u petoj i šestoj, a zreli u sedmoj lovnoj godini i na više.

PROCJENA BROJNOG STANJA SRNE OBIČNE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ	$\Sigma\Sigma$		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA					
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž				
		g r l a								M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Srna obična												
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Srna obična												
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Srna obična												
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Srna obična												
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Srna obična												
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Srna obična												
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Srna obična												
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Srna obična												
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Srna obična												
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Srna obična												

3.2.3. Procjena brojnog stanja SVINJE DIVLJE (*Sus scrofa* L.)

SVINJA DIVLJA (*Sus scrofa* L.) je naša autohtona divljač rasprostranjena na gotovo cijeloj površini Hrvatske, osim nekih dalmatinskih otoka. Zastupljena je više u šumskim područjima bogatim hranom (žir, bukvica, kesten), dok ih u crnogoričnim šumama, gdje je ponuda hrane lošija, ima manje. Voli močvarna područja u blizini rijeka i jezera, pogotovo ako se u okolini uzbogaju poljoprivredne kulture. Prednost joj je pred ostalom krupnom divljači njena velika moć reprodukcije. Svinja divlja nije vjerna staništu, pokretna je tražeći hranu i mir.

Tijelo i noge svinje divlje su snažni, trup je zbijen, plosnat, glava je klinasta s dugačkim rilom na čijem su kraju nosnice. Rilo je veoma mišićavo, a donja vilica pokretljiva i ojačana, što svinji divljoj daje veliku snagu kada ruje. Usi su srednje velike, najčešće stoje uspravno. Očni su otvori koso položeni i razmjerno mali. Rep je primjereno dug i tanak. Masa je različita, do 300 kg, ali nije u korelaciji s trofejnom vrijednošću. Tijelo je pokriveno oštrim tvrdim čekinjama, koje su na krajevima svjetlije i rascijepane. Čekinje s hrpta, gdje su najdulje, lovci nakon odstrjela uzimaju kao trofej. Zimi se ispod čekinja nalazi sloj guste vunaste dlake. Prasad je žučkasta ili siva, a sa svake strane ima tamne pruge. Svinja divlja ima zube očnjake, u vepra su razvijeniji mnogo jače nego u krmača i nazivaju se kljovama. U donjoj su vilici sjekači, u gornjoj brusači. Očnjaci krmače nazivaju se klicama. Ženka ima najčešće 10 sisa, od kojih je osam aktivnih. Osjetila su im odlično razvijena, ponajprije njuh i sluh, vid je nešto slabiji. Vrlo su oprezne. Svinja divlja se kreće korakom, kasom i trkom.

Dob se procjenjuje na osnovu fenološkog osmatranja. Mladunčad se smatraju prasad oba spola od trenutka prašenja do završetka prve lovne godine. Pomladak je divljač u drugoj lovnoj godini, mladi su divljač u trećoj, srednji u četvrtoj i petoj, a zreli u šestoj, sedmoj lovnoj godini i na više.

PROCJENA BROJNOG STANJA SVINJE DIVLJE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ	
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA					
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Svinja divlja												
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Svinja divlja												
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Svinja divlja												
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Svinja divlja												
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Svinja divlja												
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Svinja divlja												
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Svinja divlja												
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Svinja divlja												
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Svinja divlja												
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Svinja divlja												

3.3. PROCJENA BROJNOG STANJA SITNIH VRSTA DIVLJAČI

3.3.1. Procjena brojnog stanja JAZAVCA (*Meles meles* L.)

JAZAVAC (*Meles meles* L.) je naša autohtona divljač i nalazimo ga u svim staništima, i u nizinama i u brdsko – planinskim područjima. Iznimka su samo jadranski otoci. Dug je 60 do 70 cm, a visok 30 cm. Rep mu doseže 20 cm. Prosječne je mase desetak, a izrazito krupni primjerici mogu biti do 30 kg mase. Dlaka mu je po leđima sivocrna, a glava mu je bijela s dvije crne pruge što se pružaju od usta preko očiju i čela sve do iza tjemena. Prsa, noge i trbuš su crni. Prednje su mu noge bolje razvijene i snažnije od stražnjih i imaju jake i duge nokte. Raspored i građa mišića prednjih nogu prilagođeni su kopanju. Tijelo mu je zbijeno i snažno, prilagođeno životu pod zemljom. Stoga ima malene uši i oči, noge su mu kratke i snažne. Pod repom ima veliku mirisnu perianalnu žlijezdu, koja obilno luči sekret tipična i prodorna mirisa. Svežder je i hranu traži uglavnom njuhom u sumrak i noću. Hrani se šumskim plodovima, gomoljima, kukuruzom, voćem, jajima, kukcima, puževima te sitnom divljači koju može svladati. Čini štete u poljodjelstvu i u lovnom gospodarenju.

PROCJENA BROJNOG STANJA JAZAVCA							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		g r l a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Jazavac						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Jazavac						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Jazavac						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Jazavac						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Jazavac						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Jazavac						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Jazavac						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Jazavac						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Jazavac						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Jazavac						

3.3.2. Procjena brojnog stanja MAČKE DIVLJE (*Felis silvestris* Schr.)

MAČKA DIVLJA (*Felis silvestris* Schr.) je strogo zaštićena vrsta Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama, ali je ujedno i divljač temeljem Zakona o lovstvu te će se njome gospodariti sukladno Planu gospodarenja divljom mačkom u RH.

Mačka divlja naizgled je vrlo slična običnoj domaćoj mački i građom tijela i obojenosti dlačnog pokrivača. No divlja je mačka krupnija i snažnije građe od domaće. Križa se s domaćom mačkom tako da u većini naših staništa ima križanaca. Krzno joj je neujednačene tamnosive boje prošarano tamnom linijom uzduž hrpta te poprečnim prugama po leđima i trbuhi. Na podbratku pa i vratu dlaka je svjetlica, odnosno žućkastoblijeda, dok je na trbuhi zagasito sivo – žut. Tijelo joj je zbijenije i dugačko 80 – 90 cm, i visoko 35 – 45 cm. Mase je do 10 kg, a iznimno i više. Ima veću i zaobljeniju glavu sa snažnim vratom te jake noge. Na šapama ima pet prstiju s oštrim pandžama, koje pri hodu uvlači među jastučice na prstima. Rep je kitnjast, dugačak 40, pa i nešto više centimetara. Jednakomjerno je obrastao dlakom cijelom svojom duljinom, a na kraju završava tupo. Uzduž repa je 6 do 8 tamnih kolutova, koji su tamniji što su bliži vrhu repa, a on je sam crn. Sva su joj osjetila dobro razvijena, posebice vid. Zbog toga se dobro snalazi i u gotovo potpunu mraku.

PROCJENA BROJNOG STANJA MAČKE DIVLJE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Mačka divlja						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Mačka divlja						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Mačka divlja						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Mačka divlja						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Mačka divlja						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Mačka divlja						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Mačka divlja						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Mačka divlja						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Mačka divlja						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Mačka divlja						

3.3.3. Procjena brojnog stanja KUNE BJELICE (*Martes foina* Erx.)

KUNA BJELICA (*Martes foina* Erx.) je naša autohtona divljač, obitava u većini hrvatskih staništa i vidno je brojnija od kune zlatice. Osim što naseljava kontinentalni i središnji dio, izraziti je stanovnik juga te ju nalazimo u priobalju i na otocima. Štoviše, u krškim staništima je brojnija. U brdskim i brdsko – gorskim područjima obitava tijekom ljeta, a početkom zime migrira u niže predjele. To znači da je i u našim predjelima areal kune bjelice i kune zlatice uvelike zajednički. Kuna bjelica tjelesno je nešto manja od srodne joj zlatice, ali je zato robusnije građena. Sukladno tome ima kraće noge. Na grlištu, vratu i prsima ima mrlju bijele dlake po kojoj je i dobila naziv i po čemu ju razlikujemo od zlatice. Ta je mrlja uzdužno podijeljena na dva kraka čiji se vršci protežu do prednjih nogu pa i prelaze na njih. Dlaka kune bjelice je sivkastosmeđa, jer ima bjelastu podlaku. To daje dojam svjetlike boje dlačnog pokrivača. Dlaka je nešto grublja i rijeda nego u zlatice te se čini kao da ne pokriva dostačno njezino tijelo. Obraslost šapa dlakom nije izrazita te se u tragu uočavaju jastučići prstiju. Njuška u bjelice nije pigmentirana pa ima mesnatoružičastu boju. Ostali detalji vanjštine podjednaki su opisu kune zlatice. Kuna bjelica, premda je spretna i okretna divljač, ipak nije dobar penjač poput kune zlatice pa su njena skrovišta pretežno na tlu, u različitim pukotinama, oborenim stablima, rupama, stijenama i napuštenim zdanjima. Zato je često viđamo u naseljima, parkovima, predgrađu, pa i Općinaskoj četvrti. Gustoća populacije u staništu kune bjelice bitno je veća nego u zlatice. I premda su obje kune asocijalna ponašanja, čini se da bjelica lakše podnosi pripadnike iste vrste na svom staništu. Svoj teritorij također obilježava izmetom i sekretom analnih žljezda.

PROCJENA BROJNOG STANJA KUNE BJELICE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Kuna bjelica						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Kuna bjelica						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Kuna bjelica						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Kuna bjelica						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Kuna bjelica						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Kuna bjelica						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Kuna bjelica						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Kuna bjelica						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Kuna bjelica						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Kuna bjelica						

3.3.4. Procjena brojnog stanja KUNE ZLATICE (*Martes martes* L.)

KUNA ZLATICA (*Martes martes* L.) je također naša autohtona divljač i obitava pretežno u brdskim i brdsko – gorskim staništima te većim šumskim kompleksima na nižoj nadmorskoj visini. Preferira starije šumske komplekse, bez gustog podrasta grmlja. Kuna zlatica duga je 70 – 80 cm, a od toga na rep otpada 20 – 25 cm. Visoka je oko 25 cm, a mase 1,5 do 2,0 kg. Tijelo joj je izduženo i gipko. Lubanja joj je građena tako da glavu može uvući u male otvore, rupe u tlu i otvore na deblima. Kamo uspije uvući glavu, uspijeva provući cijelo tijelo. Na glavi su uočljive kratke trokutaste i na vrhu zaobljene uši, krupne oči i crna njuška. Na glavi ima raspoređene taktilne dlake, iznad očiju, najviše na gornjoj usni te nešto ispod brade. Donja strana vrata i djelomice prsa zlatnožute su boje pa je po tome dobila ime. Ta malja svjetlijе dlake uglavnom je zaokružena oblika i rijetko kada zahvaća prednje noge. Ima snažne i relativno kratke noge te se zahvaljujući tome vrlo spretno penje po drveću i kreće po krošnjama. Osnovna je boja dlačnog pokrivača kune zlatice kestenjasta do tamnosmeđa, a poddlaka je gusta i ima žućkaste vrhove. Rep joj je kitnjast, a dlaka je na njemu tamnija nego na tijelu. Osjasta je dlaka mekana i svilenkasta, što njezino krvno čini atraktivnim. Na nogama ima duge i oštре nokte koji joj pomažu u penjanju i hvatanju plijena. Na šapama imaju pet prstiju, a prostor između njih i sami jastučići prstiju obrasli su dlakom.

PROCJENA BROJNOG STANJA KUNE ZLATICE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž 6		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Kuna zlatica						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Kuna zlatica						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Kuna zlatica						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Kuna zlatica						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Kuna zlatica						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Kuna zlatica						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Kuna zlatica						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Kuna zlatica						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Kuna zlatica						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Kuna zlatica						

3.3.5. Procjena brojnog stanja LASICE MALE (*Mustela nivalis* L.)

LASICICA MALA (*Mustela nivalis* L.) je naša najmanja zvijer i obitava po cijeloj Hrvatskoj. Vrlo je prilagodljiva raznovrsnu staništu te ju nalazimo u šumarcima, uz hrpe kamenja, plastove sijena, živice i oOpćinae, uz okućnice i gospodarske zOpćinae, odnosno svuda gdje se zadržavaju štakori, voluharice i miševi. Lasica mala je vrlo okretna i spretna životinja. Ima usko vretenasto tijelo dugačko oko 20 do 25 cm. Od ukupne duljine tijela na rep otpada posljednjih 3 – 5 cm. Teži desetak dekagrama. Ženka je manja od mužjaka. Krzno je većinom zagasito crvene do tamnosmeđe boje, ali se mogu naći i primjerici s ponešto sivkaste dlake. Po trbuhu, donjoj strani vrata i šapama dlaka joj je bijela. Ima dva para jakih očnjaka. Na svim šapama ima po pet prstiju s oštrim noktima, koji se ocrtavaju i u tragu. Kreće se u skokovima, a ima izvrsno razvijena sva osjetila. Osim odlično razvijenih osjetila, ima iznimnu brzinu te tjelesnu izdržljivost i snagu. Krase je i znatiželja i neustrašivost.

PROCJENA BROJNOG STANJA LASICE MALE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž 6		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Lasica mala						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Lasica mala						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Lasica mala						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Lasica mala						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Lasica mala						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Lasica mala						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Lasica mala						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Lasica mala						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Lasica mala						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Lasica mala						

3.3.6. Procjena brojnog stanja ZECA OBIČNOG (*Lepus europaeus* Pall.)

ZEC OBIČNI (*Lepus europaeus* Pall.) u Hrvatskoj obitava na gotovo svim nizinskim staništima, u dolinama velikih rijeka i na nadmorskim visinama od 50 m do 250 m i većim otocima, ali i na planinama. Boja je po ledima sivkasto – hrđasta, žučkastosmeđa, prilagodljiva godišnjem dobu, starosti i staništu, a po trbuhi bijela. Linjanje odnosno izmjena dlake, događa se dva puta godišnje. Prema gore zavrnuti rep odozgo je crn, a odozdo bijel. Uške koje su duže od glave imaju crnkaste vrhove. Na gornjoj usni imaju osjetilne dlake (brkovi). Sluh je izvanredno razvijen, kao i njuh. Iako su oči velike i samo djelomično pokrivenе kapcima, vid je slab. Tijelo zeca čvrsto je građeno. Stražnje noge, sa samo četiri prsta, mnogo su duže, šire i jače od prednjih. Tabani su mu cijeli pokriveni gustom, žilavom dlakom različite vrste i finoće. Prosječna je dužina tijela odraslog zeca 58 cm, a njegova repa 9 cm. Visina do grebena ne prelazi 30 cm. Masa je 3,5 - 6 kg.

Parenje i kočenje (okot) mogući su više puta (3 do 5) tijekom godine. Parenje počinje već u mjesecu siječnju ili veljači. Period skotnosti zečice traje 41 do 42 dana. Unatoč relativno velikom biološkom (idealnom) prirastu, vrlo je malen tvz. realni prirast. Zečići se rađaju u jednostavnom ležaju, logi, odnosno na posve ravnom tlu, u jednostavnoj udubini ili u dubokoj brazdi. Ako ih je više (4 do 5), zečica ih iz sigurnosnih razloga razmjesti odvojeno u dva ili više ležaja. Zečići su spolno zreli i spremni za reprodukciju već nakon 6 do 8 mjeseci.

PROCJENA BROJNOG STANJA ZECA OBIČNOG

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		3	4	5	6	g r l a	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Zec obični						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Zec obični						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Zec obični						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Zec obični						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Zec obični						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Zec obični						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Zec obični						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Zec obični						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Zec obični						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Zec obični						

3.3.7. Procjena brojnog stanja LISICE (*Vulpes vulpes* L.)

LISICA (*Vulpes vulpes* L.) je naš najrašireniji i najpoznatiji predstavnik porodice pasa. U Hrvatskoj je rasprostranjena po cijelom njezinu području i na nekim otocima (Krk, Rab). Veličine je osrednjeg psa, visoka 45 – 50 cm i dugačka oko 120 cm. Od ukupne duljine tijela oko 40 cm otpada na kitnjasti rep. Tjelesna joj je masa 6 do 8 kg, premda može težiti i 10-ak kg. U europske lisice razlikuju se dvije osnovne obojanosti tijela, s nekoliko nijansa. To je crvena boja dlake, koja je po cijeloj gornjoj strani sa svojevrsnim prijelazima u žutocrvene ili žutohrđaste nijanse. Dlaka, odrasle lisice u području čela, ramena i stražnjeg dijela leđa ima bijele vrhove pa se stoga doimaju srebrnim. Donji dio obraza i vrata odnosno grlište, te prsa su bijeli. Uši i šape su crni. Lisica hoda tako da stražnjim nogama staje u trag prednjih nogu. Na nogama ima po 4 prsta s pandžama koje ne može uvući. Od osjetila lisica ima vrlo dobro razvijen njuh i sluh, a vid joj je slabije razvijen. Takva kombinacija osjetila i nepogrešiv sluh omogućuju i slijepoj lisici da prezivi. Mirisne žljezde ima na šapama odnosno mekušima (tabanima) koji ostavljaju miris u tragu kojim prođe. Također ima analne žljezde koje su zajednička osobina pripadnika porodice pasa. Njima se služi u obilježavanju teritorija. S gornje strane repa, uz sam korijen, oba spola imaju žljezdu zvanu viola (viola odorata), koja je izrazito aktivna u vrijeme parenja.

PROCJENA BROJNOG STANJA LISICE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		3	4	5	6	g r l a	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Lisica						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Lisica						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Lisica						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Lisica						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Lisica						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Lisica						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Lisica						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Lisica						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Lisica						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Lisica						

3.3.8. Procjena brojnog stanja ČAGLJA (*Canis aureus* L.)

ČAGLJ (*Canis aureus* L.) obitava u Dalmaciji, otocima južnog Jadrana, Panonskoj Hrvatskoj, Kvarnerskom primorju, Istri i dijelu Gorskog kotara. U opisu izgleda i vanjštine čaglja prevladavaju tjelesne karakteristike svojstvene lisici i vuku. Duljina je njegova trupa 90 do 100 centimetara, a repa 24 centimetra. Visina u grebenu mu je od 45 do 50 centimetara. Tjelesna masa većinom mu je od 10 do 15 kilograma, iako kapitalni primjeri mužjaka mogu znatno premašiti tu težinu. Glava je slična lisičjoj te ima uspravne i nešto veće uši zaobljena vrha, krupne okrugle oči i dugu zašiljenu njušku, što zajedno glavi daje lisičji profil. Noge su mu duge i građom prilagođene trčanju. Trag mu je vrlo sličan lisičjem, premda je veći. U tragu osim otisaka šape ostavlja i tragove noktiju četiri prsta. Tijelo mu je relativno zbijeno, podjednako razvijeno u plećima i u slabinama i nije odviše snažno građeno. Rep mu je kitnjast i doseže do skočnog zgloba. Boja dlake na leđima mu je svijetla odnosno zlatnožuta do hrđasta, te je po hrptu, gornjoj strani vrata, vanjskoj strani nogu i repu protkana crnim dlakama. Prema trbuhu postaje svjetlijia te je na samom trbuhu, donjoj strani vrata i unutarnjoj strani nogu gotovo bijela. Karakterističan oblik glavi čaglja daju duge dlake na obrazima. Glasa se zavijanjem poput psa, koje je neugodno jer podsjeća na ljudski jauk. Sva su osjetila vrlo dobro razvijena. Osobito se ističu njuh i sluh.

PROCJENA BROJNOG STANJA ČAGLJA

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Čagalj						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Čagalj						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Čagalj						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Čagalj						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Čagalj						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Čagalj						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Čagalj						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Čagalj						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Čagalj						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Čagalj						

3.3.9. Procjena brojnog stanja TVORA (*Mustela putorius* L.)

TVOR (*Mustela putorius* L.) je rasprostranjen je u većem dijelu Hrvatske. Pogoduju mu staništa koja obiluju hranom, bez obzira na to jesu li to ravnica, planina, šuma ili polje. Uglavnom češće nastanjuje područja uz ljudska naselja, osobito sela i seoska gospodarstva. Zapravo ljeti obitava u poljima, šumarcima i šumama, a zimi dolazi bliže naseljima, odnosno selima, pa i Općinaovima, jer na njihovu području lakše nalazi hranu.

Odrasli tvor dug je oko 40 cm, a duljina rep je oko 15 cm. Masa mu je do jednog kilograma. Tijelo je pokriveno tamnokestenjastom, gotovo crnom dlakom. Na leđima i bokovima dlaka je kestenjasta pa ta područja izgledaju svjetlijе. Ispod tamne osjaste dlake vidi se finija žuta vunasta podlaka. Iza očiju i preko čela ima područje žuto – bijele dlake, koja se pruža obostrano malo ispod i iza ušiju. Jednako svijetla dlaka u obliku mrlje nalazi se oko njuške. Ima kratke noge, a uz anus perianalne žljezde koje izlučuju sekret izrazito neugodna i prodorna smrada. Stiskanjem analnih žljezda prska njihov sadržaj, čime se služi za obranu. Noćno je aktivna životinja. Dan provodi pretežno u skrovištu.

PROCJENA BROJNOG STANJA TVORA

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž 6		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Tvor						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Tvor						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Tvor						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Tvor						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Tvor						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Tvor						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Tvor						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Tvor						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Tvor						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Tvor						

3.3.10. Procjena brojnog stanja FAZANA – GNJETLOVA (*Phasianus* sp. L.)

FAZAN – GNJETLOVI (*Phasianus* sp. L.) obitava u gotovo svim našim krajevima, posebice u Podravini i Posavini. Nema ih ili ih ima malo u Lici, Gorskem kotaru i južnoj Dalmaciji. Fazan je dug oko 60 cm, a toliko mu je dug i rep. Raspon krila je oko 75 cm, a masa 1,2 – 1,6 kg. Koka je manja, duga je oko 50 cm (rep 30 cm), a mase oko 1 kg. Pijevac je po glavi i vratu metalnozelene boje, prsa i trbuš su tamnocrveni, s tamnim pjegama, na pokrilju su bijele pjege. Rep je crvenosmeđ s tamnosmeđim poprečnim prugama. Ima ostruge. Ženka je mnogo jednostavnije i neuglednije obojena. Osnovna boja njezina perja prilagođena je boji zemlje i suhogli lišća, što joj je odlična zaštita. Fazan je poligamna vrsta, ali i ženka se može pariti s više mužjaka. U prirodi je najpogodniji omjer spolova 1 : 4–5 u korist fazanki. Negdje potkraj mjeseca ožujka, dolaskom dužeg dana i toplijeg vremena, probudi se spolni nagon. Pri grijevanju ženka se udalji od pijevčevog teritorija. Gnijezdo, promjera 22 cm i duboko 6 cm, pravi u tlu na rubu kultura (ne u sredini, po mogućnosti u blizini šumaraka), ispod malo otpalog granja obraslog travom; prostor mora biti obasjan suncem nekoliko sati na dan. Fazanka snese prvo jaje 8 do 10 dana poslije parenja (negdje oko 20. travnja). U 16–26 dana snese 8–18 sivomaslinastih jaja. Gnijezdo prekiva lišćem. Ženka sjedi na jajima 24 dana. Fazanka vodi piliće do starosti od 12 do 15 tjedana.

PROCJENA BROJNOG STANJA FAZANA – GNJETLOVA

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	D O B N A S T R U K T U R A				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Fazan – gnjetlovi						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Fazan – gnjetlovi						

3.3.11. Procjena brojnog stanja TRČKE SKVRŽULJE (*Perdix perdix* L.)

TRČKA SKVRŽULJA (*Perdix perdix* L.) ili poljska jarebica ili krža. U Hrvatskoj je rasprostranjena svuda gdje ima polja do 600 metara nadmorske visine.

Mase je 350 - 400 grama, duga 31 cm (od vrha kljuna do kraja repa). Rep je dug 8-10 cm, a raspon krila je 45-59 cm. Temeljna je boja perja boja zemlje s uzdužnim i poprečnim bjelkastim prugama. Kljun je prilično jak, sive je boje. Pisak i prsti pokriveni su rožnatim ljuskama. Mužjaci nemaju ostrugu. Vid i sluh razvili su se kao dva glavna osjetila za uočavanje opasnosti, jer trčke skvržulje dobro vide i čuju na veliku udaljenost. Njuh i okus slabo su razvijeni. U veličini i masi mužjaka i ženke nema razlike. Trčka skvržulja živi oko pet godina, ali ih vrlo malo dožive više od tri godine. Trčke skvržulje su jednoženci i idealan je omjer spolova 1: 1. Parenje počinje koncem mjeseca veljače, što ovisi o vremenskim prilikama. Mužjak bira ženu iz drugog jata, glasno ju doziva, obično u sumrak. Čim se mužjak i ženka spare, napuštaju jato i traže svoj životni prostor. Trčka skvržulja pravi gnijezdo u mjesecu travnju ili svibnju. Gnijezdo je udubina u tlu promjera 12 – 15 cm pokrivena suhom travom i vlastitim perjem. Najčešće ga napravi na nekošenoj travnatoj površini ili drugom neobrađenom zemljištu, na međi, u djetelini, živici i žitu. Trčka skvržulja snese 15 – 22 jaja po gnijezdu. Najbolja nesivost je u drugoj i trećoj godini života, a u četvrtoj i dalje naglo opada. Ženka sjedi na jajima 23 dana, a mužjak u blizini drži „stražu“. Osušeni pilići odmah napuštaju gnijezdo (potrušci).

PROCJENA BROJNOG STANJA TRČKE SKVRŽULJE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž k l j u n o v a 6		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Trčka skvržulja						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Trčka skvržulja						

3.3.12. Procjena brojnog stanja PREPELICE PUĆPURE (*Coturnix coturnix* L.)

PREPELICA PUĆPURA (*Coturnix coturnix* L.) ime je dobila po javljanju „puć-puć, puć-puruć“. To je naša najmanja koka. Nastanjuje gotovo cijelu Europu izuzev sjeverne Skandinavije i Rusije. S obale sjeverne Afrike dolazi krajem travnja ili početkom svibnja gdje se gnijezdi. Krajem kolovoza i početkom rujna, skuplja se u jata i lete preko mora u pravcu Afrike gdje provode zimu. Hrani se sjemenkama korova i kukcima. Parenje prepelica je u svibnju, lipnju i srpnju kada ženka snese u gnijezdu 7-14 bjelkastih i smeđe-žutih jaja s crnim pjegicama i točkama, te sjedi na njima oko 23 dana. Pilići su potrkušci i ostaju u jatu do selidbe. To uvjetuje i specifičan način bonitiranja lovišta.

PROCJENA BROJNOG STANJA PREPELICE PUĆPURE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Prepelica pućpura						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Prepelica pućpura						

3.3.13. Procjena brojnog stanja ŠLJUKE BENE (*Scolopax rusticola* L.)

ŠLJUKA BENA (*Scolopax rusticola* L.) je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama strogo zaštićena gnjezdeća i proljetna preletnička populacija. K nama dolaze sa sjevera u jesen (listopad, studeni), prolaze kroz našu zemlju u južne krajeve, a krajem zimi i početkom proljeća se vraćaju s juga (veljača, ožujak). Živi u šumovitim krajevima, na vlažnom tlu iz kojeg kljunom vadi crve, gujavice, kukce, puževe, itd. Dane provodi u šumskom gustišu i branjevini. Hranu pronalazi da nogama i krilima lupa po tlu i tako tjera van iz stelje ili zemlje kukce i ostale sitne životinjice. Veličine je trčke, hrđaste smeđe boje s tamnim i bijelim poprečnim prugama na glavi i donjem dijelu tijela.

PROCJENA BROJNOG STANJA ŠLJUKE BENE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	D O B N A S T R U K T U R A				Σ 7		
		MLADI		ODRASLA				
		M	Ž	M	Ž			
		k l j u n o v a						
		3	4	5	6			
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Šljuka bena							
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Šljuka bena							
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Šljuka bena							
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Šljuka bena							
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Šljuka bena							
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Šljuka bena							
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Šljuka bena							
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Šljuka bena							
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Šljuka bena							
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Šljuka bena							

3.3.14. Procjena brojnog stanja ŠLJUKE KOKOŠICE (*Gallinago gallinago* L.)

ŠLJUKA KOKOŠICA (*Gallinago gallinago* L.) je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama strogo zaštićena gnjezdeća i proljetna preletnička populacija. Ne razlikuje se previše od šljuke bena. Gnijezda pravi po močvarama, vlažnim livadama i šikarama. Ova ptica ima najduži kljun u odnosu na glavu, ali je znatno sitnija od bene. Tijelo joj je dugačko tek 25-27 cm. Odozgo je crveno-crno-smeđe boje sa žutim prugama, a na glavi ima svjetle uzdužne pruge. Rep joj je narančast s uskom bijelom prugom na kraju. U letu joj se posebno ističe stražnji bijeli rub krila.

PROCJENA BROJNOG STANJA ŠLJUKE KOKOŠICE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		k l j u n o v a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Šljuka kokšica						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Šljuka kokošica						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Šljuka kokošica						

3.3.15. Procjena brojnog stanja GOLUBA DIVLJEG GRIVNJAŠA (*Columba palumbus* L.)

DIVLJI GOLUB (*Columba palumbus* L.) je ptica selica i naša gnjezdarica. Ima je u svim dijelovima svijeta. Razlikujemo ih oko 600 vrsta. Dolazi u naše šume u proljeća, gdje se gniježdi na drveću. Odlazi u jesen u velikim jatima. Ženka snese dva puta godišnje (travanj, lipanj) po dva jaja na kojima sjedi 17 dana. Gnijezda pravi u šumi, na visokim stablima. U nekoliko posljednjih desetljeća nastanjuje urbane sredine. Kao i većina drugih ptica, hrani se biljnom i animalnom hranom. Neprijatelji su joj ptice grabljivice, lasice i dr.

PROCJENA BROJNOG STANJA GOLUBA DIVLJEG GRIVNJAŠA

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž 6 k l j u n o v a		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Golub divlji grivnjaš						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Golub divlji grivnjaš						

3.3.16. Procjena brojnog stanja GUSKE DIVLJE GLOGOVNJAČE (*Anser fabalis* Latham.)

GUSKA DIVLJA GLOGOVNJAČA (*Anser fabalis* Latham.) je gnjezdarice Skandinavije i sjeveroistočne Europe, a kod nas divlje guske dolaze kao zimovalice i to u nizinskim dijelovima, ali im je brojnost različita, za jačih zima znatno su brojnije. Nastanjuju vlažna područja, močvare, depresije s tršćacima, livade, pašnjake i poljoprivredne površine. Glogovnjače su društvene, jata su im često brojna, a na noćilištima se katkad okuplja i po nekoliko tisuća ptica. Jata u letu zauzimaju V - formaciju. Kljunovi gusaka su prilagođeni paši jer se pretežno hrane travom i ostalim zeljastim biljem, uključujući žitarice i ostale poljodjelske kulture, ali i raznim sjemenkama. Na pašu odlaze u jatima tijekom dana. Za vrijeme gniježdenja hrane se i močvarnim biljem, njegovim podancima, gomoljima, cvjetovima i plodovima. Na noćilištima ih se ne smije loviti niti uzinemiravati jer se tada rasprše u malim grupicama i noće na nesigurnim područjima, gdje često stradavaju od predavora. Guske stradavaju od krupnije zvijeri i najkrupnije grabljivice poput štekavca.

PROCJENA BROJNOG STANJA GUSKE DIVLJE GLOGOVNJAČE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž 6 k l j u n o v a		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Guska divlja glogovnjača						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Guska divlja glogovnjača						

3.3.17. Procjena brojnog stanja PATKE DIVLJE GLUHARE (*Anas platyrhynchos* L.)

PATKA DIVLJA GLUHARA (*Anas platyrhynchos* L.) je najbrojnija i najrasprostranjenija patka divlja. Optimalna su staništa patke divlje gluhare prostrana, plitka močvarna područja, ali obitavaju i po riječnim rukavcima i mirnijim dijelovima rijeka i potoka, jezerima, barama i umjetnim kanalima, uključujući one u naseljima, na poljoprivrednim površinama i u vlažnim šumama. Na priobalnom moru zadržavaju se veoma rijetko. Gluhara je naša najveća patka plivarica, teži od 0,8 do 1,4 kg, a mužjak je nešto teži. Ženka je jednolično smeđeg tamno ispjeganog ruha (uključujući trbuh) s tamnjom prugom preko oka i svijetлом iznad oka. Mužjaci su jedinstveno obojani: glava i vrat su blistavo zeleni, od tamnoljubičastosmeđih prsa odvojeni su bijelom ogrlicom. Tijelo je sivo, podrepak, nadrepak i donji dio leđa su crni, a rubovi repa bijeli. U oba spola tijekom cijele godine zrcalo je plavo i omeđeno s dvije tanke bijele pruge. Gluhare su svejedi s vrlo širokim i raznolikim jelovnikom i načinima prikupljanja hrane. Od biljne hrane uzimaju alge i zelene dijelove vodenog bilja, ali i gomolje, podanke i plodove, katkad izlaze i na obale i okolna područja, gdje pasu poput gusaka i skupljaju sjemenke, uključujući žitarice i razne druge kulture na poljodjelskim površinama. Od životinjske hrane uzimaju različite vodene beskralježnjake, ponajviše kukce. Znatno manje jedu sitne ribe i vodozemce, uglavnom kad ih nađu uginule ili zarobljene u lokvicama. Najveći dio gluvara gnijezdi se od mjeseca travnja do mjeseca srpnja. Mužjaci ne sudjeluju u brizi oko potomstva. Gnijezda Općinae najčešće na tlu među gustom obalnom vegetacijom, ali i u širokim dupljama u stablima te vrbama sjećenim u „glavu“, Gnijezda Općinae ženke, uglavnom od trave i lišća, iznutra ga oblažu paperjem koje čupaju s trbuha. Polažu najčešće 9 do 13 rjeđe 4 do čak 18) sivkasto zelenikastih, katkad plavkastih jaja. Inkubacija traje 27 do 28 dana (najmanje 23, najviše 32 dana). Od predavata gluhare uništavaju zvijeri (vidra, lisica, divlja mačka, jazavac, kune) i krupne grabljivice (orao štekavac, jastreb, sivi sokol), dok pačiće hvataju crne lunje i eje močvarice, a jaja uništavaju i vrane te sitne zvijeri (tvor, jež, kune).

PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJE PATKE GLUHARE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Divlja patka gluhara						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Divlja patka gluhara						

3.3.18. Procjena brojnog stanja PATKE DIVLJE KRŽULJE (*Anas crecca* L.)

PATKA DIVLJA KRŽULJA (*Anas crecca* L.) nije hrvatska gnjezdarica, ali je na cijelom području Republike Hrvatske relativno brojna preletnica i malobrojna zimovalica. Obitavaju po većim močvarnim područjima, ali i barama, poplavljениm poljima te lagunama i obalnim muljevima uz rub guste obalne vegetacije (trska, rogoz, šaš i slično). Naša je najmanja vrsta patke, teži od 200 do 450 grama. Glava mužjaka jedinstveno je obojena: kestenjasto sa širokom zelenom, žuto obrubljenom prugom preko lica. Ima vodoravnu bijelu prugu ispod krila i žute plohe na podrepku. Bokovi su mu sivi, prsa svijetlosmeđa tamno ispjegana. Ženske su jednolično smeđe tamno ispjegane, slične ženkama gluharu, ali su mnogo manje. Trbuš im je bijel, zrcalo crno–zeleno, kljun i noge sivi. Patke divlje kržulje se drže u jatima, često i većim, po nekoliko stotina ptica. Lete žustro, s brzim zamasima krila, jata su u letu gusta i živahna. Svejedi su, hrane se pretežno tijekom noći. Najčešće hranu skupljaju dok lagano plivaju glave uronjene u vodu ili dok polako hodaju po nekoliko centimetara dubokoj vodi i kljunom pretražuju i filtriraju mulj. Patke divlje kržulje uništavaju ptice grabljivice a prvenstveno jastreb, sivi i stepski sokol.

PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJE PATKE KRŽULJE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		k l j u n o v a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Divlja patka kržulja						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Divlja patka kržulja						

3.3.19. Procjena brojnog stanja LISKE CRNE (*Fulica atra* L.)

LISKA CRNA (*Fulica atra* L.) je naša stanarica, ali zimi seli južnije. Glavna boja njenog perja je crna. Zjenice su joj svjetlocrvene, kljun i liska na čeku bijeli, a noge sive. Duljine je oko 40 cm. Rep joj je kratak i prema vrhu šiljat. Mase je od 750 do 900 g. Veoma su društvene ptice. Preko zime skupljaju se u velika jata. Prsti na nagama su dugi, ali nema plivaće kožice. Može zaroniti na veliku dubinu. Leti relativno loše. Pri polijetanju se dugo se zalijeće i leprša trčeći po vodi. Kada hodaju spuštaju glavu, a rep drže ravno paralelno s leđima. Parenje započinje početkom proleća, a traje do ljeta. I mužjak i ženka zajedno prave gnezdo od trave i raznog raslinja. Polažu 8 do 15 žutozelenih jaja s tamnim pjegama. Oba roditelja leže na jajima, a poslije 22 do 24 dana izležu se mladunci. Oni postaju samostalni poslije oko 2 mjeseca.

PROCJENA BROJNOG STANJA LISKE CRNE

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ 7	
		MLADI		ODRASLA			
		M 3	Ž 4	M 5	Ž 6 kljunova		
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Liska crna						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Liska crna						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Liska crna						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Liska crna						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Liska crna						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Liska crna						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Liska crna						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Liska crna						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Liska crna						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Liska crna						

3.3.20. Procjena brojnog stanja VRANE SIVE (*Corvus corone cornix* L.)

VRANA SIVA (*Corvus corone cornix* L.) je naša najčešća i najrasprostranjenija vrana, obitava u cijeloj Hrvatskoj. Obitava na svim tipovima otvorenih i mješovitih staništa (uključujući naselja i poljodjelske površine) širom Hrvatske, a izbjegava jedino gusta i velika šumska područja i najviše planine. Siva je vrana među krupnijim vranama, teže 0,4-0,7 kg. Sive je boje s crnom glavom, krilima i repom. Najdulji zabilježeni životni vijek u prirodi je 19 godina. Drže se pojedinačno, u parovima ili manjim skupinama, na bogatijim staništima okupljaju se u većem broju (smetlišta, žitna polja nakon žetve i slično), a povremeno stvaraju i prava jata. Gnijezde se u samotnim parovima. Let je prilično trom i spor, hoda često poskakujući. Agresivne su, često napadaju druge ptice, otimaju im hrani, okupljaju se oko sova i grabljinica i uznemiruju ih i slično. Svejedi su, hrane se vrlo raznoliko, raznim beskralježnjacima, sjemenjem (osobito žitaricama), plodovima, sitnim kralježnjacima (uključujući jaja i mlade ptice u gnijezdu), lešinama, raznim otpacima koje skuplja po smetlištima, poljodjelskim površinama i oko naselja, ali i naplavinama na obalama rijeka, jezera i mora. Često otimaju hrani od drugih ptica, pa i grabljinica.

Sive vrane Općinae gnijezda u krošnjama osamljenih stabala, u šumarcima ili uz rubove šuma, katkad i na stupovima dalekovoda. Polog se sastoji od 3 do 6 jaja, inkubacija traje 18 do 19 dana, a ptići se osamostaljuju nakon 30 do 38 dana. Sive vrane su plijen srednje velikih ptica grabljinica (jastrebovi, sokolovi, sova ušara) i zvijeri (kune, mačka divlja).

PROCJENA BROJNOG STANJA VRANE SIVE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		k l j u n o v a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Vrana siva						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Vrana siva						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Vrana siva						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Vrana siva						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Vrana siva						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Vrana siva						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Vrana siva						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Vrana siva						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Vrana siva						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Vrana siva						

3.3.21. Procjena brojnog stanja VRANE GAČAC (*Corvus frugilegus* L.)

VRANA GAČAC (*Corvus frugilegus* L.) je rasprostranjena samo u nizinskom dijelu Republike Hrvatske, u gorsku i priobalnu Hrvatsku ne zalazi. Naši su gačci stanaice, ali zimi pristižu gačci iz sjeveroistočne Europe koji su selice, tako da su u to vrijeme brojniji, katkad i u jatima od više tisuća ptica. Obitavaju po nizinskim poljodjelskim područjima i Općinaovima.

Veličine je sive vrane, ali je nešto lakše građen, teže od 0,34 do 0,6 kg. Potpuno je crna ruha s ljubičastim sjajem, u odraslih je koža oko kljuna gola. Kljun je nešto tanji, ravniji i šiljatiji nego u sive vrane, krila su mu nešto uža, zamasi krila brži, a let nešto lakši. Oko nogu ima znatno više perja, koje čini uočljive „gaće“, po čemu je i dobio ime. Najduži je zabilježeni vijek u prirodi 20 godina. Tijekom cijele godine, uključujući i gnijezdeću sezonu, gačci su društveni. Hrane se slično sivim vranama, no najviše se od svih vrana hrane kukcima i gujavicama koje iskapaju iz tla. Gačci se gnijezde kolonijalno, gnijezda Općinae u krošnjama visokog drveća, najčešće u šumarcima, drvoređima ili parkovima. Inkubacija i odgoj mlađih traju nešto kraće nego u vrane sive. Vrana gačac ima iste predatore kao i vrana siva.

PROCJENA BROJNOG STANJA VRANE GAČAC

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		k l j u n o v a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Vrana gačac						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Vrana gačac						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Vrana gačac						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Vrana gačac						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Vrana gačac						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Vrana gačac						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Vrana gačac						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Vrana gačac						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Vrana gačac						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Vrana gačac						

3.3.22. Procjena brojnog stanja ČAVKE ZLOGODNJAČE (*Coloeus monedula* L.)

ČAVKA ZLOGODNJAČA (*Coloeus monedula* L.) rasprostranjena je širom Hrvatske, ali je najbrojnija uz Općinaove nizinske Hrvatske. Obitavaju na raznim tipovima otvorenih staništa. Čavka zlogodnjača je znatno manja od sive vrane, teže od 180 do 280 g. Lako se razlikuje znatno tamnjom sivom bojom tijela s uočljivo svjetlijim zatiljkom, manjim i slabijim kljunom i biserno bijelim očima. Najduži je zabilježeni životni vijek u prirodi 14 godina. Društvena je cijele godine, često se drži u jatu s gaćcima (u nizinskim predjelima gdje gačci obitavaju). Glasanje joj je manje hrapavo i zvonkije nego u drugih vrana, a let je uočljivo brži, lepršaviji i spretniji nego u sive vrane i gačca. Hrani se slično sivoj vrani, ali se za grijevanja hrani pretežno beskralježnjacima, a rjeđe i manje od ostalih vrana spremi hrani za zimu. Gnijezda Općinai po pukotinama litica, otvorima u zOpćinama i raznim drugim objektima, u parkovima i po dupljama u drveću. Čavka zlogodnjača imaju iste predatore kao i sive vrane.

PROCJENA BROJNOG STANJA ČAVKE ZLOGODNJAČE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		k l j u n o v a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Čavka zlogodnjača						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Čavka zlogodnjača						

3.3.23. Procjena brojnog stanja SVRAKE (*Pica pica* L.)

SVRAKA (*Pica pica* L.) je rasprostranjena u cijeloj Hrvatskoj, ali je u priobalju ograničena na plodne doline s prostranim poljodjelskim površinama. Obitavaju na svim tipovima otvorenih staništa, pogotovo onima s dovoljno raštrkanog drveća, grmlja i živica.

Lako je prepoznatljiva crno – bijela ptica s dugim ljestvičastim repom, izbliza se uočavaju ljubičasto – plav odsjaj leđa i krila i zeleni odsjaj repa. Teže 160 do 280 grama. Gnjezde se u osamljenim parovima, ali se često drže u manjim jatima, na zajedničkim noćilištima. Let joj je još slabiji i sporiji od leta drugih vrana. Hrani se slično vrani sivoj. Poput ostalih vrana, i svraka često skriva hranu, ali ne za zimu, nego ju jede već nakon tjedan do dva. Ako je ne iskoristi u tom roku, hrana propada. Takav način skrivanja hrane svrake primjenjuju gotovo cijelu godinu, ne samo u jesen poput ostalih vrana. Svrake Općinae velika, nadsvođena gnijezda u grmlju i krošnjama drveća. Polog se sastoji najčešće od 5 do 7 jaja, inkubacija traje 21 do 22 dana. Svraka ima iste predatore kao i vrana siva.

PROCJENA BROJNOG STANJA SVRAKE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA						Σ	
		MLADI		ODRASLA					
		M	Ž	M	Ž				
		k l j u n o v a							
1	2	3	4	5	6	7			
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Svraka								
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Svraka								
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Svraka								
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Svraka								
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Svraka								
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Svraka								
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Svraka								
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Svraka								
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Svraka								
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Svraka								

3.3.24. Procjena brojnog stanja ŠOJKE KREŠTALICE (*Garrulus glandarius* L.)

ŠOJKA KREŠTALICA (*Garrulus glandarius* L.) Obitava u raznim tipovima šumskih područja širom Republike Hrvatske. Najbrojnija je u raznovrsnim hrastovim šumama, uključujući niske hrastove šikare u priobalnom dijelu. Ponegdje ulazi i u veće parkove, naselja i voćnjake. Šarena je i živilih boja, a osobito je uočljiva bijela trtica, smeđkasto tijelo i plave plohe po krilima. Teže od 130 do 200 grama. Šojka kreštalica je pretežito samotna, rijetko se okuplja u manja jata. Glasa se raznoliko, a često oponaša druge ptice. Hrani se raznoliko, poput ostalih vrana, ali se u gnijezdećoj sezoni ponajviše hrani gusjenicama koje skuplja po lišću (posebice hrastovom), a više od ostalih jede voće i žirove. U jesen skriva uglavnom žirove (rjeđe lješnjake i bukvicu), koje troši tijekom zime i proljeća. Skriva ih u tlu da ih gurne kljunom, a otvor zatrpa i pokrije listom, štapićem ili kamenićem. Kada nakon nekoliko mjeseci tijekom zime ili proljeća, dolazi po skriveni žir, slijeće točno na skrovište i bez traženja ga uzima. Gnijezda šojki kreštalici su, nasuprot vranama, mala i obično dobro skrivena u krošnjama drveća ili grmlja. Polog je kao u svrake, ali inkubacija traje 16 do 17 dana. Šojka kreštalica ima iste predatore kao i vrana siva.

PROCJENA BROJNOG STANJA ŠOJKE KREŠTALICE

LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		k l j u n o v a					
1	2	3	4	5	6	7	
1. 4. 2020. / 31. 3. 2021.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2021. / 31. 3. 2022.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2022. / 31. 3. 2023.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2023. / 31. 3. 2024.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2024. / 31. 3. 2025.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2025. / 31. 3. 2026.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2026. / 31. 3. 2027.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2027. / 31. 3. 2028.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2028. / 31. 3. 2029.	Šojka kreštalica						
1. 4. 2029. / 31. 3. 2030.	Šojka kreštalica						

4. OCJENA PRIHVATLJIVOSTI PROGRAMA ZA EKOLOŠKU MREŽU

Pri analizi predmetnog područja sa stanovišta zaštite prirode odnosno za određivanje vrsta koje su temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj 144/2013., 73/2016.) određene kao strogo zaštićene, stranih vrsta i invazivnih stranih vrsta sukladno Provedbenoj Uredbi Komisije (EU) 2016/1141 od 13. srpnja 2016. o donošenju popisa invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji u skladu s Uredbom (EU) br. 1143/2014. Europskog parlamenta i Vijeća, staništa koja su prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“, broj 88/2014.) određena kao ugroženi i rijetki stanišni tipovi, područja koja su sukladno Zakonu o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/2013., 15/2018., 14/2019., 127/2019.) odnosno Zakonom o zaštiti prirode u vrijeme proglašenja određena kao zaštićena, te područja ekološke mreže Republike Hrvatske (ekološke mreže Europske unije Natura 2000) proglašenih Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/2019.), korištena je baza podataka dostupna na internetskom portalu informacijskog sustava zaštite prirode (www.bioportal.hr), kao i drugi dostupni relevantni izvori s naglaskom na recentnost i potvrđenost nalaza vrsta, preciznost definiranja stanišnih tipova te točnost granica zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

4.1. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Unutar obuhvata Programa, niti granično, **nema** zaštićenih područja temeljem Zakona o zaštiti prirode.

S obzirom na prostornu udaljenost obuhvata Programa, najbliže je zaštićeno područje:

- Spomenik parkovne arhitekture: TENJA – PARK OKO DVORCA** (na udaljenosti oko 7,3 km od obuhvata Programa).

Proglašen je rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode, 4. rujna 1973.; obuhvaća površinu od 2,94 ha. Park oko dvorca obitelji Adamović, danas osnovne škole, oblikovan je u 19. stoljeću u slobodnom engleskom stilu. Floristički je raznolik i vrijedan te se pretežno sastoji od domaćih vrsta (javora, johe, hrasta i bijele topole). Na stari dio Parka nadovezuje se travnjak trokutastog oblika, zasađen ukrasnim grmljem i drvećem. U dendrofloriji Parka ističu se sljedeće vrste: obični grab (*Carpinus betulus*) u aleji, piramidalni hrast (*Quercus robur f. fastigiata*), crni jasen (*Fraxinus ornus*), divlji kesten (*Aesculus hippocastanum*), bagrem (*Robinia pseudoacacia*), javor mlječ (*Acer platanoides*), ariš (*Larix europaea*), japanska sofora (*Sophora japonica*), breza (*Betula verrucosa*), koprivić (*Celtis australis*), poljski brijest (*Ulmus campestris*) i ginko (*Ginkgo biloba*).

Ovim zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije.

U širem okružju obuhvata Programa nalazi se pet zaštićenih područja:

- **Posebni rezervat, zoološki: KOPAČKI RIT** (na udaljenosti oko 12 km od obuhvata Programa)

Najstarije je zaštićeno područje u Kopačkom ritu temeljem Zakona o proglašenju poplavnog područja Kopački rit upravljanim prirodnim rezervatom, 7. studenoga 1967. Zakonom o zaštiti prirode iz 1976., uže područje Upravljanog prirodnog rezervata „Kopački rit“ svrstano je u kategoriju: Specijalni zoološki rezervat, a šire područje u kategoriju: Park prirode. Zakonom o zaštiti prirode iz 1994., Specijalni zoološki rezervat „Kopački rit“ preimenovan je u Posebni zoološki rezervat „Kopački rit“. U posebnom rezervatu nisu dopuštene radnje koje bi narušile svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom (branje i uništavanje biljaka, uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja, unošenje alohtonih vrsta, melioracijski zahvati, razni oblici gospodarskog i ostalog korištenja i slično).

Ovim zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“.

- **Park prirode: KOPAČKI RIT** (na udaljenosti oko 12 km od obuhvata Programa)

Prostor Parka prirode "Kopački rit" nalazi se na krajnjem sjeveroistoku Republike Hrvatske, u jugoistočnom dijelu Baranje. Granica je određena odredbom članka 2., Zakona o Parku prirode „Kopački rit“ iz 1999. Površina Parka iznosi 23.142,80 ha, od čega 6.065,72 ha čini Posebni zoološki rezervat „Kopački rit“. Reljefno najniže područje je Kopačko jezero (78 m n/v), te je zajedno s jezerom Sakadaš, kanalom Čonakut i Hulovskim kanalom stalno ispunjeno vodom. Ostala područja su povremeno pod vodom za trajanja visokih vodostaja Dunava i Drave. Osnovno ekološko obilježje Kopačkom ritu daju intenzitet i trajanje plavljenja. Voda u Kopački rit dotječe kanalima, pri čemu je najveći dotok vode iz Dunava, dok je manji iz Drave. Mozaično raspoređeni dijelovi ritskog kopna i ritskih voda mijenjaju svoju veličinu ovisno o količini nadošle vode, što uvjetuje veliku raznolikost kopnenih, vodenih i močvarnih stanišnih tipova. Dosadašnjim biološkim istraživanjima u Kopačkom ritu utvrđen je sljedeći status bioraznolikosti: 338 vrsta fitoplanktona, 34 vrste mahovina, 525 vrsta vaskularne flore, 140 vrsta zooplanktona, 733 vrste kukaca, 44 vrste riba, 11 vrsta vodozemaca, 10 vrsta gmazova, 297 vrste ptica i 54 vrste sisavaca.

Ovim zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova „Park prirode Kopački rit“.

- **Regionalni park: MURA-DRAVA** (na udaljenosti oko 10,4 km od obuhvata Programa)

Proglašen je Uredbom o proglašenju Regionalnog parka Mura–Drava („Narodne novine“ broj 22/2011.), koja je stupila na snagu 26. veljače 2011. Zaštićeno područje ukupne je površine 87.680,52 ha i proteže se kroz Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Virovitičko-podravsku i Osječko-baranjsku županiju. Prostorno uključuje 35 područja ekološke mreže važnih za divlje svojte i stanišne tipove i 5 područja ekološke mreže važnih za ptice. Površina dijela Regionalnog parka Mura-Drava u Osječko-baranjskoj županiji iznosi 26.102,49 ha ili 29,8 % ukupne površine. Zaštita prostora u Regionalnom parku Mura-Drava ne ugrožava provođenje gospodarskih aktivnosti, već ih primjenom uvjeta zaštite prirode omogućuje tako da ne ugrožavaju prirodne vrijednosti zbog kojih je prostor zaštićen.

Ovim zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije.

- **Spomenik parkovne arhitekture: OSIJEK – PARK KRALJA PETRA KREŠIMIRA IV.**
(na udaljenosti oko 9,8 km od obuhvata Programa)

Proglašen je rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode, 4. rujna 1973.; obuhvaća površinu od 2,5 ha. Izgrađen je 1935.g. u stilu francuske vrtne arhitekture. Za dendrofloru Parka zabilježene sljedeće značajnije vrste drveća i grmlja: pačempres (*Chamaecyparis lawsoniana*), ariš (*Larix europaea*), američka tuja (*Thuja gigantea*), šimšir (*Buxus sempervirens*), obična tisa (*Taxus baccata*), lovor višnja (*Prunus laurocerasus*), borovica (*Juniperus sabina*), paulownija (*Paulownia tomentosa*), japanska sofora (*Sophora japonica*), japanska dunja (*Chaenomeles japonica*), suručica (*Spiraea vanhouttei*), jasen bijeli viseći (*Fraxinus excelsior* var. *pendula*), žalosni dud (*Morus alba* var. *pendula*), žalosna vrba (*Salix babylonica*), japanska trešnja (*Prunus serrulata*), piramidalni hrast (*Quercus robur* f. *fastigiata*).

Ovim zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije.

- **Spomenik parkovne arhitekture: OSIJEK – PARK KRALJA TOMISLAVA**
(na udaljenosti oko 10 km od obuhvata Programa)

Proglašen je rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode, 5. listopada 1973.; obuhvaća površinu od 18,13 ha. Park je oblikovan 1811. u slobodnom engleskom stilu, a osnovao ga je zapovjednik osječke tvrđave pukovnik Volkmann, te se u prvo vrijeme zvao Pukovnijski vrt (Regimentgarten). U Parku se nalazi dosta autohtonog biljnog materijala te je to najveći, najstariji i floristički najbogatiji osječki park. Zabilježene su sljedeće vrste za dendrofloru Parka: bagrem (*Robinia pseudoacacia*), javor negundovac (*Acer negundo*), javor mlječ (*Acer platanoides*), klen (*Acer campestre*), divlji kesten (*Aesculus hippocastanum*), japanska sofora (*Sophora japonica*), crni bor (*Pinus nigra*), gledičija (*Gleditschia triacanthos*), katalpa (*Catalpa bignonioides*), javorolisna platana (*Platanus acerifolia*), pajasen (*Ailanthus glandulosa*), divoljeska (*Corylus colurna*), breza (*Betula verrucosa*), lipa (*Tilia parvifolia*), crni orah (*Juglans nigra*), gimnoklad (*Gymnocladus canadensis*), judino drvo (*Cercis siliquastrum*), koprivić (*Celtis occidentalis*), žalosna vrba (*Salix babylonica*), hrast lužnjak (*Quercus robur*), tamarika (*Tamarix tetrandra*), forsitijsa (*Forsythia europaea*) i japanska dunja (*Chaenomeles japonica*).

Ovim zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije.

4.2. STROGO ZAŠTIĆENE VRSTE

Sukladno odredbama članka 151. Zakona o zaštiti prirode, strogo zaštićenim vrstama proglašavaju se zavičajne divlje vrste koje su ugrožene ili su usko rasprostranjeni endemi ili divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je stranka Republike Hrvatska.

Popis strogo zaštićenih vrsta u Republici Hrvatskoj nalazi se u Prilogu I. Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj 144/2013., 73/2016.).

U tablici su prikazani najvažniji pripadnici strogog zaštićene faune koji obitavaju na području obuhvata Programa. Zvjezdicom su označene strogog zaštićene vrste koje su ujedno i vrste divljači, sukladno čl. 9. Zakona o lovstvu.

Znanstveni naziv	Hrvatski naziv
SISAVCI (MAMMALIA)	
<i>Felis sylvestris</i>	divlja mačka*
<i>Lutra lutra</i>	vidra
<i>Barbastella barbastellus</i>	širokouhi mračnjak
<i>Myotis bechsteini</i>	velikouhi šišmiš
<i>Myotis emarginatus</i>	riđi šišmiš
<i>Myotis myotis</i>	veliki šišmiš
<i>Plecotus austriacus</i>	sivi dugoušan
PTICE (AVES)	
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak
<i>Alcedo atthis</i>	vodomar
<i>Anas acuta</i>	patka lastarka
<i>Anas clypeata</i>	patka žličarka
<i>Anas strepera</i>	patka kreketaljka
<i>Circus aeruginosus</i>	eja močvarica
<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica
<i>Egretta garzetta</i>	mala bijela čaplja
<i>Falco cherrug</i>	stepski sokol
<i>Falco vespertinus</i>	crvenonoga vjetruša
<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica
<i>Milvus migrans</i>	crna lunja
GMAZOVI (REPTILIA)	
<i>Emys orbicularis</i>	barska kornjača
<i>Lacerta viridis</i>	zelembać
<i>Natrix tessellata</i>	ribarica
VODOZEMCI (AMPHIBIA)	
<i>Bombina bombina</i>	crveni mukač
<i>Bufo viridis</i>	zelena krastača
<i>Hyla arborea</i>	gatalinka
<i>Pelobates fuscus</i>	češnjača

Opis strogog zaštićenih vrsta prisutnih na području obuhvata koje mogu imati utjecaj na radnje i aktivnosti koje se provode Programom ili na koje radnje i aktivnosti koje se provode Programom mogu utjecati

SISAVCI

Divlja mačka (*Felis sylvestris*)

Opis vrste nalazi se u poglavljju 3.3.2.

Vidra (*Lutra lutra*)

Vidra je najveća europska kuna koja živi vodi. Tijelo joj je vitko, izduženo, s kratkim nogama, a postiže težinu do 11 kg. Krzno joj je na leđima tamnosmeđe, a na vratu, prsima i trbuhu nešto svjetlijе boje. Prilagođena je životu u vodi.

Glasa se tihim jasnim zviždуком, dahtanjem, skvičanjem i režanjem. Jazbinu, s izlazom pod vodom, gradi na mirnim riječnim obalama obraslim gustim raslinjem ili podno starih stabala s golin korijenjem uronjenim u vodi. Aktivna je u sumrak i noću. Hrani se ribama, rakovima, školjkašima, žabama, malim sisavcima i drugim vodenim životinjama. Životni vijek je 12-20 godina. Prirodni neprijatelji su veće zvijeri. Danas je ugrožena uglavnom zbog uništavanja povoljnih staništa, onečišćenja voda, uznemiravanja i krivolova.

Velikouhi šišmiš (*Myotis bechsteini*)

Velikouhi šišmiš je srednje velik s neobično dugim ušima. S ledne mu je strane krvno crvenkasto-smeđe ili smeđe, a s trbušne strane mnogo svjetlijе sivo ili bež. Zabilježeno je da može živjeti 21 godinu. Skloništa nalazi u šupljinama u drveću, uglavnom u listopadnim šumama sa starijim stablima te u starim voćnjacima i parkovima. Porodiljne kolonije rijetko imaju više od 50 jedinki, a često se razdvajaju na više manjih da bi se nakon nekog vremena spojile. Ženka koti mlade od početka lipnja pa do početka srpnja. Način lova prilagođen je šumskom staništu, leti vrlo sporo pa velik dio plijena skuplja i izravno s tla ili s lišća. Pljen su mu svi šumske člankonošci. Područje na kojem lovi rijetko je udaljeno više od 1 km od skloništa.

Sivi dugoušan (*Plecotus austriacus*)

Sivi dugoušan je šišmiš srednje veličine s promjerom krila 25,5-30,0 cm. Tamnosivog je lica i velikih tamnih uški (31-41 mm) i crnih krila. Oči su također velike. Sivi dugoušan je noćna životinja, izuzetno vješt letač i lovi leteće kukce poput moljaca, malih kornjaša i muha. Hibernacija se odvija između rujna i travnja. Sivi dugoušan može živjeti 5 – 9 (14,5) godina. Često je uočljiv na otvorenim poljoprivrednim površinama i nizinama, a ljeti se nađe i u šupljinama objekata. Njegova visoka tolerancija na hladnoću dopušta da vrsta preživi u špiljama, rudnicima i stijenama. Ova vrsta ne prelazi udaljenosti veće od 60 km.

PTICE

Patka lastarka (*Anas acuta*)

Patka lastarka je prilično velika patka, raspona krila od 23,6–28,2 cm. Mužjak je 59–76 cm dug i teži 450–1360 g, i time je dosta veći od ženke duge 51–64 cm i teške 454–1135 g. Mužjak za sezone parenja ima glavu boje čokolade i bijela prsa sa bijelom prugom na vratu. Gornji dijelovi tijela i bokovi su sivi, ali postoje izdužena siva pera sa crnim središnjim prugama, koja strše prema nazad iz ramena. Mjesto oko kloake je žuto. Kljun je plavkast a noge su blavosive. Ovo je prilično velika patka, sa dugim zašiljenim repom koji joj je donio naziv "lastarka". Mužjak je upadljive smeđe, sive i bijele boje, a ženka je uglavnom svijetlosmeđa sa kraćim repom. Mužjak se glasa zviždanjem a ženka kvače kao divlja patka. Patka lastarka je ptica otvorenih močvara i gnijezdi se na tlu, često podalje od vode. Hrani se vodenim biljkama a za sezone parenja dodaje male beskrpelježnjake ishrani. Vrlo je društvena van sezone parenja i obrazuje velika izmiješana jata sa drugim vrstama pata. Na populaciju ove patke utječu grabežljivci, paraziti i ptičje bolesti. Ljudske aktivnosti, poput uzgoja biljaka, lova i ribolova, su također imale veliki utjecaj na brojnost ove vrste. Međutim, zbog velikog areala i populacije ne spada u osjetljive vrste. Oba spola postaju spolno zrela nakon prve godine života. Mužjak se udvara ženki plivajući blizu nje sa spuštenom glavom i podignutim repom, zviždeći. Ako postoji grupa mužjaka, goniti će ženku u letu dok samo jedan ne ostane. Ženka se sprema za parenje spuštajući tijelo. Nakon parenja mužjak podiže glavu i zviždi. Razmnožavanje se odvija tokom travnja i lipnja. Gnijezdo grade na tlu skriveno u vegetaciji, podalje od vode. Ženka nese sedam do devet jaja krem boje, jedno svakog dana.

Ženka sama inkubira jaja 22 do 24 dana. Kada se ptiči izlegu, ženka ih vodi do vode, gdje se hrane kukcima sa vodene površine. Oko tri četvrtine ptića preživi ovaj period, ali ne više od pola njih poživi toliko dugo da se počnu razmnožavati.

Patka kreketaljka (*Anas strepera*)

Patka kreketaljka je duga 46-56 cm, raspona krila od 78-90 cm. Mužjak je naznatno veći od ženke i u prosjeku teži 990 g, u odnosu na ženkinih 850 g. Mužjak je tijekom sezone parenja siv, s crnim repom, svijetlokestenjastim krilima i upadljivom bijelom šarom na krilnim perima, koja se može vidjeti u letu i kada se mužjak odmara. Van sezone parenja, mužjak sliči ženki, ali zadržava bijelu šaru na krilima. Tada je obično sivlji odozgo i ima manje narančast kljun. Ženka je svijetlosmeđa, vrlo slična ženki divlje patke. Od te druge vrste se razlikuje po tamnom kljunu ovičenom narančastom bojom. Manja je, ima bijelu šaru na krilima i bijel trbuh. Oba spola se dvaput godišnje mitare. Ovo je tiha patka, koja je glasnija samo tokom udvaranja. Ženka ispušta zvukove slične onima kao kod ženke divlje patke, ali imaju viši ton. Obično se opisuje kao gag-ag-ag-ag. Mužjaci grokću, a zatim zvižde. Patka kreketaljka je ptica otvorenih močvara. Hrani se biljkama koje traži potopljene glave. Gnjezdzi se na tlu, često malo dalje od vode. Nije baš tako lijepa izvan sezone parenja i običava formirati samo malena jata. Mladunce hrane kukcima u početku; odrasli također jedu neke školjke i kukce tijekom sezone gniježđenja.

Patka njorka (*Aythya nyroca*)

Patka njorka je vrsta patke iz potporodice ronilica. Mala je, skladna, pljosnatog čela i dosta visokog tjemena. Duga je 38-42 cm, od čega tijelo zauzima skoro 2/3. Raspon krila je 63-67 cm. Odrasli mužjak je smeđe kestenjaste boje s tamnjim leđima i žuto-bijelom očima, zelenkast crnih leđa. Čisto bijelo perje ispod repa je razlikuje od donekle slične krunaste patke. Ženka i mladi mužjak u prelaznom perju imaju nešto blijeđe perje. Ženka je slična, ali bljeđa, s tamnim (smeđim) očima. Mladi i odrasli u prijelaznom perju nemaju čisto bijeli podrepak. Mužjak se razmjerno lako razlikuje od oljstalih pataka. Ženka je slična ženki ćubaste patke, ali joj je tijeme više, tijelo nešto vitkije, a čisto bijeli podrepak oštro odvojen od smeđih bokova. Mladi podsjećaju na ženku glavatice, koja ima svjetliju i siva leđa bez smeđih tonova. Više kosu glavu i sivu uzdužnu traku (ogledalo) na gornjoj strani krila. Široka, zakriviljena, bijela uzdužna traka na krilima (ogledalo) njorke obilježje je svih uzrasta oba spola. Vrlo je društvena, zimi formira velika jata. Hranu nalazi ronjenjem. Hrani se vodenim biljkama, mukućima, vodenim kukcima i malim ribama.

Eja močvarica (*Circus aeruginosus*)

Eja močvarica je najveća eja (raspon krila 1,3 m), širih je krila, tromijeg leta i sličnija škanjcu od ostalih eja. Mužjak je pretežito smeđ sa širokom plavosivom krilnom prugom i repom, ženke su jednoliko tamnosmeđe (škanjci su prošarani i ispjetani, lunje imaju rašljast rep) sa svijetlosmeđe žućkastim prednjim dijelom krila, kapom i grlom. Mlade su ptice slične ženkama, ali su im svijetle oznake znatno manje ili čak nedostaju. Eja močvarica je ugrožena gnjezdarica preostalih prostranih močvarnih područja u Hrvatskoj. Djelomična je selica, a najbrojnije su za selidbu, kada kroz naše krajeve prolaze sjeverne populacije. Gnjezdzi se po otvorenim staništima uz slatke ili bočate vode: močvare s prostranim tršćacima bujnim obalnim i podvodnim raslinjem: visoko produktivnim jezerima, šaranskim ribnjacima, bare, jezera i rijeke obala obraslim bujnim močvarnim raslinjem.

Stepski sokol (*Falco cherrug*)

Stepski sokol je naš najveći sokol, odozgo je smeđ s kontrastno tamnim primarnim letnim perima, a rep mu je pjega i neisprugan kao u krškog i sivog sokola.

Najlakše ih se razlikuje po letu: stepski sokol leti mnogo sporije i tromije od ostalih sokolova, sličnije škanjcima. Hrani se pretežito sitnim sisavcima (najviše glodavcima), ali i gušterima, kukcima i pticama. obitava u otvorenim predjelima s raštrkanim drvećem i niskim raslinjem: ravnice, stepne, visoravni, polupustinje, goli obronci i brda.

Crna lunja (*Milvus migrans*)

Crna lunja je relativno česta u Slavoniji. To nije začuđujuće za vrstu s tolikim brojem podvrsta, kojih je otkriveno čak dvanaest, s tim što se između šest i osam najčešće raspoznaju. Usprkos njihovom zajedničkom imenu, nijedna od podvrsta ustvari nije crna, već imaju perje koje varira od umjereno do tamno smeđe sa nejednakim svjetlo smeđim šarama. Smeđa do sivo bijela glava često je bljeda od ostatka tijela, dok je kljun žute boje. Pri letu, upadljiv je veliki, plitko razdvojeni rep i perje na kraju krila izgleda kao otvorena šaka. Ženka je najčešće veća od mužjaka ali pored toga spolovi su veoma slični, dok su mladunci samo malo bljedi i slabije obojeni. Gnijezda grade na granama drveća, liticama, ulazima zgrada, a prave ih od štapića, nekog mekog materijala, često koriste krpe i plastiku. Neki parovi kod lunja se osamljuju, ali se češće formiraju slabe grupe. Često se viđaju u urbanim sredinama gdje su gnijezda udaljena jedna od drugih samo nekoliko metara. Najčešće legu dva do tri jajeta na kojima ženka leži oko mjesec dana dok se ne izlegu. Mladi se pokriju perjem poslije 42-56 dana i postanu nezavisni u sljedećih 15-50 dana. Gnijezde se po rubovima šuma uz močvare, šaranske ribnjake, rijeke i jezera u nizinskim predjelima, u istočnoj Slavoniji i uz poljodjelske površine. Love redovito po otvorenim područjima.

U slučaju pronalaska ozlijedene, osakaćene, ranjene ili uginule strogo zaštićene životinjske vrste obavijestiti Ministarstvo zaštite okoliša i energetike putem obrasca dostupnog na internetskoj poveznici: <http://213.202.106.36/limesurvey/index.php/927612/lang-hr>.

Dodatno, o pronalasku slučajno uhvaćene i/ili usmrćene strogo zaštićene životinjske vrste, odmah obavijestiti nadležnu Inspekciju zaštite prirode.

Nije dopušteno hvatanje i uzneniranje jedinki pojedinih strogo zaštićenih vrsta

4.3. UGROŽENI I RIJETKI STANIŠNI TIPOVI

Prema definiciji u Zakonu o zaštiti prirode: „prirodno stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li prirodno ili doprirodno. Sva istovrsna staništa čine jedan stanišni tip.“

Republika Hrvatska izradila je Nacionalnu klasifikaciju staništa (NKS) koja određuje 11 glavnih klasa, označenih kodnom oznakom, abecednim slovima od A do K. Svaka klasa je dalje podijeljena u četiri podraznine stanišnih tipova. Prvih osam klasa sadržava većinu prirodnih tipova staništa.

Popis svih stanišnih tipova u Republici Hrvatskoj sadrži Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“ 88/2014.). Zastupljenost i rasprostranjenost stanišnih tipova dokumentira karta staništa, što omogućuje i praćenje stanje te ugroženosti pojedinog stanišnog tipa.

Za utvrđivanje zastupljenosti i rasprostranjenosti stanišnih tipova na području obuhvata Programa korištena je Karta prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske (Bardi, A., Papini, P., Quaglino, E., Biondi, E., Topić, J., Milović, M., Pandža, M., Kaligarič, M., Oriolo, G., Roland, V., Batina, A., Kirin, T., AGRISTUDIO s.r.l., TEMI s.r.l., TIMESIS s.r.l., HAOP, 2016.).

Geoinformacijski prikaz karte staništa dostupan je na Internetskom portalu informacijskog sustava zaštite prirode (www.bioportal.hr). Također su korišteni podaci prikupljeni terenskim obilaskom.

Pregled i nomenklatura stanišnih tipova urađeni su prema dokumentu: Nacionalna klasifikacija staništa Republike Hrvatske, IV. verzija (Državni zavod za zaštitu prirode, 2014.).

Prilog II. Pravilnika o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“, broj 88/2014), sadrži popis svih ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske.

Na području obuhvata Programa nalaze se sljedeći stanišni tipovi koji su uvršteni u popis Priloga II. spomenutog Pravilnika:

A.3.2. Slobodno plivajući flotantni i submerzni hidrofiti. Prepoznatljivi su po vegetaciji iz razreda: Lemnetea. Čine ju flotantni nakrofita, biljke koje slobodno plutaju na površini vode i submerzni makrofita, biljke koje su potpuno uronjene u voden stupac, primjerice: vodena leća, *Lemna* spp., velika vodena leća, *Spirodela polyrrhiza*; vodena paprat *Salvinia natans*. Stanišni tipovi oznake: **A.3.2.1.2. Zajednica male i velike vodene leće** (*Lemno-Spirodeletum polyrrhizae*), **A.3.2.1.3. Zajednica trokrpe vodene leće** (*Lemnetum trisulcae*) i **A.3.2.1.4. Zajednica velike i vodene leće i plivajuće nepačke** (*Spirodeleo-Salvinietum natantis*), pripadaju skupini stanišnih tipova oznake **A.3.2.1 Zajednice slobodno plutajućih leća** (red: Lemnetalia), čije je obilježje da poput zelenog plutajućeg saga pokrivaju površinu vode na mjestima gdje je voda sporotekuća ili stajaća, u plitkim lokvama, odvodnim i naplavnim kanalima i jarcima. Dominiraju vodene leće (*Lemna minor*, *L. gibba*, *L. trisulca*, *Spirodela polyrhiza*); a povremeno su prisutne vodena paprat, *Salvinia natans* i kruta roščika, *Ceratophyllum demersum*. Kako su vodene leće nezakorijenjene, pomicanjem vodenog stupca uzrokovano mehaničkim utjecajem vjetra često dolazi do pomicanja sastojine s rubova, odnosno obala prema sredini vodenog tijela. Prisutnost ove zajednice ukazuje na eutrofizaciju vodenog tijela.

A.3.3. Zakorijenjena vodenjarska vegetacija. Prepoznatljiva je po vegetaciji iz razreda: Potamogetonetea, red: Potamogetonetalia i uključuje zajednice vodenjara mirnih, razmjerno dubokih vodenih bazena i različito brzih vodotoka, izgrađene od biljaka koje su ukorijenjene za dno bazena ili vodotoka. **A.3.3.1.2. Zajednica krute roščike** (*Ceratophyletum demersi*) obuhvaća zajednice vodenjara mirnih, razmjerno dubokih vodenih bazena i različito brzih vodotoka, izgrađene od biljaka ukorijenjenih za dno. To je submerzna (podvodna) fitocenoza koja gusto pokriva dna dubljih i pličih vodenih bazena. Značajna je za razmjerno tople i hranjivim tvarima bogate, eutrofne vode. U florističkom sastavu dominira kruta roščika, *Ceratophyllum demersum*. **A.3.3.1.5. Sastojine velikih mrijesnjaka** (Magnopotamion) (*Potamogeton lucens*, *P. perfoliatus*, *P. gramineus*) nalaze se u jezerima, šljunčarama, mrtvicama, kanalima i rijekama. Često prevladava samo jedna od navedenih vrsta mrijesnjaka. **A.3.3.3.1. Zajednica lopoča i lokvanja** (*Nymphaetum albo-luteae*), prepoznatljiva po velikim listovima i bijelim, odnosno žutim cvjetovima lopoča, *Nymphaea alba* i lokvanja, *Nuphar luteum*.

A.4.1. Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi. Prepoznatljivi su po makrofitskoj vegetaciji iz razreda: Phragmito-Magnocaricetea. Čine ju močvarne biljke (helofiti) koje rastu uz rubove stajaćih voda (eutrofnih bara, močvara), rijeka i potoka, ali i plitkih poplavnih površina ili površina s visokom razinom donje (podzemne) vode u kojima prevladavaju močvarne, visoke jednosupnice i dvosupnice, uglavnom helofiti. **A.4.1.1.1 Tršćaci obične trske** (*Phragmitetum australis*) razvijaju se kao rubni pojasi u plićim dijelovima vodenih tijela. Broj biljnih vrsta u ovim zajednicama iznosi 11-20 i većinom su higrofilne vrste močvarnih i vodenih staništa, npr. močvarna perunika, *Iris pseudacorus*, vodena metvica, *Mentha aquatica*, vrbolika, *Lythrum salicaria*, žabočun, *Alisma plantago-aquatica*, vodeni štavelj, *Rumex hydrolapathum*, gavez, *Sympytum officinale* i druge. **A.4.1.1.5 Rogozik širokolistnog rogoza** (*Typhetum latifoliae*) obrasta plitke dijelove vodenih bazena s mirnom eutrofnom vodom. Prepoznatljiv je po gustim skupinama širokolistnog rogoza, *Typha latifolia*, te prisutnosti močvarnih biljaka, primjerice: ježinac, *Sparganium erectum*, vodena metvica, *Mentha aquatica*, žabočun, *Alisma plantago-aquatica*, vučika, *Lycopus europaeus* i dr. **A.4.1.1.9. Zajednica velike pirevine** (*Glycerietum maxima*) vrlo je rasprostranjena u nizinskom vegetacijskom pojusu kontinentalnog dijela Hrvatske, u plitkim, rubnim dijelovima sporih tekućica, mrtvaja, bara i močvara. To je tipična zajednica bara koja ne podnosi velike amplitude vodostaja u poplavnom području. **A.4.1.2.1 Močvara krutog šaša** (*Caricetum elatae*) je močvarna fitocenoza koja obrasta sve mikrodepresije i rubove voda. Prisutna je na mjestima s visokom razinom podzemne vode, te u plićim udubljenjima koja su za visokog vodostaja potpuno preplavljeni vodom, a osuše se tek za najveće suše. Uz kruti šaš, *Carex elata*, koji zajednici daje karakteristični busenasti izgled, prisutne su još vrste: debeli šaš, *Carex riparia*, močvarna perunika, *Iris pseudacorus*, vodeni grbak, *Rorippa amphibia*, vrbolika, *Lythrum salicaria*, močvarna broćika, *Galium palustre* i druge.

A.4.2. Amfibijske zajednice (razred: Isoëto-Nanojuncetea). **A.4.2.1. Niski šiljevi** (sveza *Nanocyperion*) pripadaju skupini staništa označe Ova fitocenoza periodički se razvija na pjeskovitim sprudovima, te isušenim obalama voda stajaćica, a obrasta i dna bara, kanala i ribnjaka. Prisutna je tijekom produljenog razdoblja ekstremno sušnih i vrućih ljeta, kada izostaje nagli porast vodostaja i plavljenje. Karakteristične biljne vrste su: klupčasti oštak, *Cyperus glomeratus*, dvostupka, *Cyperus michelianus*, smeđi šilj, *Cyperus fuscus*, vodena voduška, *Limosella aquatica* i trožilni ljubor, *Lindernia procumbens*.

C.2.3. Mezofilne livade Srednje Europe fitocenološki pripadaju u razred: Molinio-Arrhenatheretea, red: Arrhenatheretalia. **C.2.3.2.1. Srednjoeuropske livade rane pahovke** (Asocijacija *Arrhenatheretum elatioris*). To je livada košanica koja se razvija izvan dohvata poplavnih voda, na kosinama trase nasipa za obranu od poplave. U flornom sastavu ističu se: rana pahovka, *Arrhenatherum elatius*; kozja brada, *Tragopogon pratensis*; livadna kadulja, *Salvia pratensis*; stolisnik, *Achillea millefolium*; uskolisni trputac, *Plantago lanceolata*; crvena djetelina, *Trifolium pratense*; ivančica, *Leucanthemum vulgare* i dr.

C.2.4.1.2. Travnjaci sitova i dugolisne metvice fitocenološki su određeni u rangu asocijacije *Junco-Menthetum longifoliae*. To je polurudrealna zajednica pašnjaka koja se razvija na povremeno kratkotrajno poplavljivanim mjestima uz obale potoka, rijeka i kanala uz ceste. U florističkom sastavu dominiraju: busenasto razvijeni sitovi (*Juncus* spp.); dugolisna metvica, *Mentha longifolia*; veliki busnjak, *Pulicaria dysenterica*, vrbolika, *Lythrum salicaria*, mirisna menta, *Mentha pulegium*.

E.1.1.2 Poplavna šuma bijele vrbe (*Salicetum albae*). To je rubna šumska fitocenoza prema pravoj močvarnoj vegetaciji. Razvija se na goloj riječnoj naplavini, mulju ili pijesku, uvijek na niskim obalama.

Izložena je čestim i dugotrajnim poplavama koje traju 3-5 mjeseci, a visina vode je 2-4 m. Vrbe su kao prilagodbu razvile adventivno korijenje koje poput brada visi na stablima. Sloj drveća tvori bijela vrba, *Salix alba*, uz pratilice: bademastu vrbu, *Salix triandra*, poljski jasen, *Fraxinus angustifolia* i topole, *Populus alba*, *Populus nigra*, dok je sloj grmlja vrlo slabo razvijen. Prizemni sloj čine: močvarna broćika, *Galium palustre*, močvarna perunika, *Iris pseudacorus*, paskvica, *Solanum dulcamara* i močvarna potočnica, *Myosotis scorpioides*. Starije sastojine prepoznatljive su kao skupine starih, niskih, granatnih i kvrgavih vrba. Kada stara stabla odumru, prepuštaju prostor močvarnoj vegetaciji.

4.4. EKOLOŠKA MREŽA

Temeljni mehanizam u politici zaštiti prirode Europske unije za postizanje povoljnog stanja očuvanosti divljih vrsta i stanišnih tipova je uspostava ekološke mreže Natura 2000. Pravna stečevina Europske unije koja uređuje ovo područje obuhvaća dvije direktive:

- Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22. 7. 1992.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.); poznata i kao **Direktiva o staništima**;
- Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26. 1. 2010.) kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.); poznata i kao **Direktiva o pticama**.

Cilj ovih direktiva je održati ili poboljšati stanje očuvanosti divljih vrsta i staništa navedenih u dodacima direktiva. Dodatno, Direktiva o pticama odnosi se na očuvanje svih divljih ptičjih vrsta koje su prirodno rasprostranjene na teritoriju Europske unije. Svaka država članica pridonosi mreži Natura 2000 izdvajanjem najvažnijih područja za svaku pojedinu vrstu i stanišni tip naveden u odgovarajućim dodacima direktiva. Republika Hrvatska je svoju ekološku mrežu proglašila sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/2013., 15/2018., 14/2019., 127/2019.) i Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/2019.).

Kategorije područja ekološke mreže su sljedeće: 1) Područje očuvanja značajno za ptice (POP); 2) Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS); 3) Vjerojatno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (vPOVS); 4) Posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (PPOVS). Navedena područja sastavni su dio Natura 2000 ekološke mreže Europske unije. Danas ekološku mrežu Natura 2000 u Republici Hrvatskoj čini 783 područja, od čega su 38 područja očuvanja značajna za ptice (POP) i 745 područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS, POVS i PPOVS). Ukupna površina područja ekološke mreže je 20.704 km² ili 37 % kopnenog teritorija Republike Hrvatske.

Unutar obuhvata Programa, niti granično, **nema** područja ekološke mreže.

S obzirom na prostornu udaljenost od obuhvata Programa, **najbliža** područja ekološke mreže su sljedeća:

Područje očuvanja značajno za ptice (POP):

- **HR1000016 Podunavlje i donje Podravlje** (na udaljenosti oko 10,4 km od obuhvata Programa)

Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS):

- **HR2001308 Donji tok Drave** (na udaljenosti oko 10,4 km od obuhvata Programa)
- **HR2000372 Dunav-Vukovar** (na udaljenosti oko 11 km od obuhvata Programa)
- **HR2000394 Kopački rit** (na udaljenosti oko 12 km od obuhvata Programa)

Granice POP HR1000016 Podunavlje i donje Podravlje preklapaju se s granicama POVS HR2001308 Donji tok Drave, POVS HR2000372 Dunav-Vukovar i POVS HR2000394 Kopački rit, što je predočeno na kartografskom prikazu u Prilogu 3. Programa.

4.5. ANALIZA UTJECAJA AKTIVNOSTI PLANIRANIH PROGRAMOM NA EKOLOŠKU MREŽU

Donošenjem Programa bit će moguće poduzimanje određenih mjerama kojima će se spriječiti štete počinjene od strane divljači i mera kojima će se divljači štititi na navedenim površinama, kao i postupanje s ranjenim ili bolesnim jedinkama divljači.

Zahvati i aktivnosti planirani ovim Programom su sljedeći:

- promatranje i prebrojavanje divljači i pojedinih drugih životinjskih vrsta prema godišnjoj dinamici;
- organizacija i rad lovočuvarske službe;
- provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjeru radi zdravstvene zaštite divljači, domaćih životinja i ljudi;
- nabavka kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava i njihova raspodjela korisnicima površina obuhvaćenih Programom;
- edukacija stanovništva i korisnika prostora za pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava;
- zaštita usjeva i nasada rastjerivanjem divljači te uporabom zaštitnih sredstava i vizualnih i zvučnih plaćila radi odvraćanja i sprječavanja ulaska divljači u područje obuhvata Programa;
- uklanjanje poljoprivrednih usjeva u agrotehničkim rokovima;
- rastjerivanje divljači i uklanjanje gnijezda problematičnih ptičjih vrsta;
- izlučivanje jedinki divljači i pojedinih drugih životinjskih vrsta hvatanjem pomoću selektivnih životovki, sokolarenjem i eventualnim odstranjelom, uz pridržavanje odredbi i procedura propisanih u važećim zakonskim i podzakonskim propisima vezanim za tu aktivnost.

Donošenjem Programa bit će moguće poduzimanje određenih mjera kojima će se spriječiti štete počinjene od strane divljači i mjera kojima će se divljači štititi na navedenim površinama, kao i postupanje s ranjenim ili bolesnim jedinkama divljači.

Zahvati i aktivnosti planirani Programom ne uzrokuju gubitak ciljnih stanišnih tipova i ne utječu značajno na ciljne vrste flore i faune (u smislu izravnih utjecaja na brojnost i neizravnih utjecaja kroz smanjivanje količine plijena pojedinih ciljnih vrsta), odnosno na pogodnosti staništa za ciljne vrste u navedenim područjima ekološke mreže.

S obzirom na planirane zahvate i aktivnosti, način njihova provođenja, te značajnu udaljenost područja ekološke mreže (od 10,4 do 12 km) od obuhvata Programa, može se **isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja** primjene Programa na ciljeve očuvanja (ciljne vrste, ciljni stanišni tipovi) i cjelovitost područja ekološke mreže: POP HR1000016 Podunavlje i donje Podravlje; POVS HR2001308 Donji tok Drave; POVS HR2000372 Dunav-Vukovar i POVS HR2000394 Kopački rit-

4.6. MJERE OČUVANJA I ZAŠTITE BIORAZNOLIKOSTI

Mjere očuvanja i zaštite bioraznolikosti na području obuhvata Programa su sljedeće:

- očuvati cjelovitost postojećih šumskih staništa uz tok rijeke Vuke;
- očuvati postojeće šumarke i šikare između obradivih površina, uz poljske puteve i kanale;
- očuvati travnjačka staništa (livade i pašnjake) i sprječavati sukcesiju i zaraštavanje;
- očuvati raznolikost i povoljno ekološko stanje vodenih i močvarnih staništa;
- zabranjeno je korištenje kemijskih zaštitnih sredstava za uklanjanje nepoželjne vegetacije;
- zabranjeno je odlaganje bilo kakve vrste otpada u okoliš na području obuhvata Programa;
- zabranjeno je unositi strane vrste, sukladno Zakonu o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih vrsta i upravljanju njima („Narodne novine“, broj 15/2018., 14/2019.);
- opažanja i nalaze rijetkih i strogo zaštićenih vrsta na području obuhvata Programa evidentirati u poglavljju: „Kronika programa zaštite divljači“ i Obrascu za evidentiranje ugroženih i strogo zaštićenih vrsta i ciljnih vrsta područja ekološke mreže RH te navedene podatke jednom godišnje dostavljati Ministarstvu zaštite okoliša i energetike i/ili Javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije;
- pri planiranju i provedbi svih mjera, radnji, zahvata i aktivnosti na području obuhvata Programa pridržavati se odredbi važećih zakonskih i podzakonskih propisa iz lovstva i zaštite prirode te ostvariti koordinaciju i suradnju s Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije.

OBRAZAC ZA EVIDETIRANJE UGROŽENIH I STROGO ZAŠTITIČENIH VRSTA I CILJNIH VRSTA PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE RH*

Naziv gospodarske jedinice:

*Dostaviti naime jednom godišnjem podnosiću Ministarstvu zaštite okoliša i energetike (Radnička cesta 80/7, 10000 Zagreb, tel. 01 5502 901; e-mail: info@mzo.hr)

**Nije nužno upisati

Nje i hzlj u upisali

Jedinka, par, kolo

****Ziva, ozlijedena/

*****Toponim, predjel, šumski odjel/odsjek, geografske koordinate i dr.

5. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI

Mjere zaštite divljači podrazumijevaju niz radnji, prvenstveno preventivnih, kojima će se divljači onemogućiti pristup površinama izvan lovišta, s konačnim ciljem osiguravanja nesmetanog života i obitavanja divljači, te ostalih životinjskih vrsta u prirodnom staništu. Valja istaći da se ove mjere provode radi sigurnosti stanovništva u naseljenim mjestima na području Općine Ernestinovo, tako da ih njihova provedba ne smije ugroziti. Stoga, zbog sigurnosti i zaštite ljudskih života, na području površine izvan lovišta Općine Ernestinovo nije moguće obitavanje pojedinih vrsta divljači i pojedinih ostalih životinjskih vrsta. Pojedine radnje imaju za cilj sprječavanje fragmentacije staništa, kao i nesmetane prirodne migracije divljači i ostalih životinjskih vrsta.

5.1. ZABRANA LOVA DIVLJAČI OSIM IZUZETAKA

Na površinama izvan lovišta zabranjeno je loviti divljač, osim izuzetaka koji su propisani člankom 61. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači. Navedenim člankom divljač je dopušteno na površina izvan lovišta loviti:

1. ranjenu ili bolesnu tijekom cijele godine, uz obvezu prijave nadležnom uredu i predočenje uvjerenja nadležne veterinarske službe da je odstranjena divljač bila ranjena ili bolesna;
2. u slučaju proglašenja zarazne bolesti ili ako postoji mogućnost njene pojave u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja;
3. za potrebe znanstveno-istraživačkih i znanstveno-nastavnih ustanova u skladu s odgovarajućim programom;
4. radi smanjivanja broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta.

Lov divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava ili prelazi preko površina izvan lovišta, a čija je prisutnost na površinama izvan lovišta nepoželjna, može se obavljati **lovom žive divljači (hvataljkama i slično)**, a zatim se uhvaćena divljač ispušta na neko drugo područje. Isto tako potrebno je pokušati obaviti i **izgon divljači s površina izvan lovišta, ali samo u slučajevima kada taj izgon ne utječe na sigurnost ljudskih života**, što je potrebno procijeniti na licu mjesta i u svakom slučaju pojavljivanja divljači posebno. Divljač je temeljem članka 66. stavka 1. točke 1.-16. Zakona o lovstvu zabranjeno loviti:

1. načinima i sredstvima kojima se ona masovno uništava
2. korištenjem žive, oslijepljene ili osakaćene životinje kao mamca
3. odašiljačima zvuka
4. električnim i elektroničkim ubojitim ili omamljujućim napravama
5. umjetnim svjetlećim napravama
6. zrcalima i drugim zasljepljujućim napravama
7. napravama za osvjetljavanje cilja
8. optičkim cilnjicima za noćni lov s mogućnošću elektroničkog povećavanja ili pretvaranja slike
9. eksplozivima
10. mrežama koje su načelno ili prema uvjetima uporabe neselektivne
11. zamkama koje su načelno ili prema uvjetima uporabe neselektivne
12. samostrijelom
13. otrovima i otrovnim ili omamljujućim mamcima
14. istjerivanjem životinja iz skloništa plinom ili dimom
15. zabranjenim oružjem sukladno propisima kojima se regulira nabava i posjedovanje oružja građana i poluautomatskim oružjem sa spremnikom koji može sadržavati više od dva naboja
16. za ptice dodatno i stupicama, mrežama, zamkama, kukama i lijepkom.

Nadalje članak 66. stavak 4. istoga Zakona propisuje: „**Dopuštenje za iznimnu uporabu sredstava iz stavka 1. točaka 1.-16. ovoga članka donosi Ministarstvo, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.** Ukoliko će se loviti na navedeni način **Općina Ernestinovo (kao pravna osoba koja upravlja Općinom) mora tražiti suglasnost za lov navedenim pomagalima.** Navedena pomagala postavljalas bi se na predjelu gdje se pojedine i to nepoželjne vrste divljači najčešće pojavljuju. Navedeno uglavnom zadovoljava lov na sitne vrste divljači.

Divljač se može izlučivati i puškama za uspavljanje, što zbog strukture površine naselja često i nije najidealnije rješenje. Naime tijekom ispaljivanja i pogađanja divljači uspavljajućim sredstvom, ista je uznemirena i najčešće bježi. Pri odabiru doze uspavljajućeg sredstva treba dobro procijeniti masu i dob divljači da bi se prema napucima samoga sredstva izbjegla prevelika doza koja bi izazvala uginuće divljači ili premalena koja opet ne bi uspavala divljač, što je opet vrlo riskantno. Isto tako pri primjeni sredstava za uspavljanje divljači je potrebno određeno vrijeme da postane omamljena, a zatim i da zaspri. Navedeno zbog uznemiravanja pri pogađanju nije optimalno rješenje jer divljač nakon pogotka najčešće bježi, što čini veliku opasnost za sigurnost, a time i ljude i imovinu. Isto tako postoji i velika opasnost od samoozlijedivanja divljači i ostalih životinjskih vrsta prilikom zatrčavanja u različite objekte u naseljenom mjestu.

Kada su iskorištene sve mogućnosti preventivne zaštite i sprječavanja ulaska divljači na naseljeno područje, krupne vrste, ali i veći dio sitnih vrsta divljači na području površine izvan lovišta najidealnije bi, zbog zaštite ljudi i imovine, bilo izlučiti ih odstrjelom. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači u članku 60. propisuje mjere za sprječavanje šteta od divljači obuhvaćaju između ostalog i: „**smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta**“. Slijedom navedenoga, ako se procijeni prevelika brojnost divljači u naseljenom području površine izvan lovišta, smarat će se da predstavlja preveliku gustoću zbog koje može doći do gospodarski nedopustivih šteta, koje se najčešće ogledaju u ugrožavanju ljudskih života i imovine. U gore navedenim slučajevima, **lov** divljači na površinama izvan lovišta provodi se sukladno odredbama Zakona o lovstvu i relevantnih podzakonskih akata, a potrebno je poštivati i odredbe Zakona o oružju.

Tijekom stalnog monitoringa za vrijeme trajanja ovog Programa, ukoliko se iz bilo kojih razloga divljač pojavila na površinama izvan lovišta, a poduzete su sve mjere kojima se pokušalo sa sprječavanjem dolaska divljači na površine izvan lovišta ili s njihovim istjerivanjem, obavljat će se reduksijski odstrjel jer se smatra da divljač nema stanište, a time ni kapacitet na ovim površinama izvan lovišta.

Sve što se tiče sigurnosti navedeno je za divljač, a vrijedi i za ostale životinjske vrste. **Za eventualni izlov, rastjerivanje i/ili uklanjanje ostalih životinjskih vrsta koje nisu divljač u smislu odredbi Zakona o lovstvu, s posebnim naglaskom na strogo zaštićene životinjske vrste u smislu posebnih zakonskih i podzakonskih akata, a prilikom ulaska istih na područje izvan lovišta Općine Ernestinovo, potrebno je tražiti odobrenje tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode.** Po pribavljanju odgovarajućih odobrenja, potrebno je od tijela državne uprave nadležnog za lovstvo zatražiti **rješenje o mjerama i uvjetima za uporabu lovačkog oružja i naboja, te uvjete i način lova za životinjsku vrstu koja nije divljač u smislu Zakona o lovstvu, a čije je uklanjanje posebnim rješenjem propisalo drugo nadležno tijelo.**

Nakon pribavljanja svih potrebnih akata (rješenja, odobrenja, dopuštenja), Općina Ernestinovo treba provesti radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta, nakon dobivanja svih potrebnih ovlaštenja i rješenja, bio bi osigurati mjesto gdje se divljač ili ostala životinjska vrsta nalazi te isto tako osiguravati prostor tijekom cijelog vremena njenoga izlučivanja. Ukoliko Općina Ernestinovo nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač, treba sklopiti Ugovor s pravnom ili fizičkom osobom koja će provoditi izlučivanje divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta. Temeljem članka 67. st. 1. i 2. Zakona o lovstvu, u lovnu odnosno u izlučivanju smiju sudjelovati osobe koja uza se imaju lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova te pravne ili fizičke osobe koje gospodare zemljишtem iz članka 11. stavka 2. Zakona o lovstvu. Odstranjivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova. Ukoliko se radi o biološkoj zaštiti površina izvan lovišta pomoću ptica grabljivica tada osoba koja leti pticu grabljivicu ili lovi uz pomoć ptice grabljivice mora posjedovati važeću sokolarsku iskaznicu i potvrdu o primjerku. Općina Ernestinovo može sastaviti popis osoba koje će provoditi izlučivanje, osobito odstrjelom, divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta, što će eliminirati mogući bespravni lov.

5.2. PROVEDBA PREVENTIVNIH, DIJAGNOSTIČKIH, KURATIVNIH I HIGIJENSKO – ZDRAVSTVENIH MJERA RADI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE DIVLJAČI, LJUDI I STOKE

Sva divljač, kao i ljudi te domaće i sve ostale životinske vrste, podložna je obolijevanju od raznih bolesti. Bolest je svaki poremećaj fiziološkog stanja organizma. Spomenuti poremećaji mogu dovesti do privremenog smanjenja ili trajnog izostanka funkciranja pojedinih organa, a kao posljedica toga može nastupiti i ugibanje, odnosno smrt. Budući da postoji niz bolesti na divljači i domaćim životnjama koje se prenose uzajamno, a neke od njih ugrožavaju i čovjeka, predviđaju se razne preventivne, dijagnostičke, kurativne i higijensko – zdravstvene mjere radi zaštite divljači, životinjskih i ostalih vrsta, a u konačnici i čovjeka.

Vrlo je važno uspostaviti suradnju s veterinarskom službom te redovito obavljati kontrolu i praćenje zdravstvenog stanja divljači uz područje Općine jer divljač nema stanište, a time ni kapacitet na ovim površinama izvan lovišta. Isto tako redovito obavljati kontrolu i praćenje zdravstvenog stanja divljači nakon eventualno obavljenog lova, osobito ako se posumnja na bolest. Ako se posumnja na bolest obavezno tražiti pregled eventualno uginule divljači, divljači izlučene hvatanjem ili eventualnim sanitarnim odstrjelom, a u cilju sprječavanja pojave i širenja zaraznih bolesti. Ako se na površinama izvan lovišta proglaši pojava zarazne bolesti ili se ona može očekivati, mora se osigurati provođenje mjera u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja, uz obavještenje nadležne veterinarske službe, dok takva zaraza ili opasnost od njezina širenja traje. Među mnogobrojnim i različitim uzrocima koji utječu na smanjenje broja divljači, bolesti zauzimaju značajno mjesto. Pri osmatranju moraju se na živoj divljači uočiti promjene i poremećaji koje ukazuju na neku od bolesti, a to su: nemogućnost bijega u situacijama kada obično bježi; zaostajanje ili odvajanje od ostalih životinja; često zastajkivanje, odmaranje, lijeganje ili šepanje; ako se nalazi na mjestima na koja u normalnim uvjetima ne zalazi; mršavost i neurednost dlake ili perja; otežano disanje, kašalj, proljev, trom hod; gubitak straha pred čovjekom; agresivnost i niz drugih neprirodnih ponašanja divljači.

Budući da se samim promatranjem bolesne životinje obično ne može procijeniti ni uzrok bolesti ni njezino značenje za druge vrste divljači, životinjske vrste, stoku, ali i čovjeka, preporučuje se dostaviti veterinarskoj instituciji jednu ili više uginulih, uhvaćenih ili eventualno odstranjeljenih bolesnih jedinki.

Na fiziološko stanje organizma može utjecati puno čimbenika. Čimbenici koji mogu dovesti do oštećenja organizma i nastanka bolesti mogu se podijeliti na unutarnje i vanjske. Vanjski čimbenici mogu biti mehanički, klimatski, kemijski i biološki. U unutarnje čimbenike ubraja se smanjena otpornost organizma, nasljeđe patogenih osobina, konstitucija i dispozicija. Vanjski uzroci su češći i bolje poznati nego unutarnji.

Iako uvjek ne postoji jasno izražena granica, radi lakše provedbe mjera zaštite divljači, bolesti se dijele na: unutrašnje (nezarazne), zarazne i nametničke (parazitarne ili invazijske).

Unutrašnje (nezarazne) bolesti

Unutrašnje (nezarazne) bolesti karakteriziraju individualna uginuća kod divljači. Nađenu divljač potrebno je adekvatno zbrinuti sukladno zakonskoj regulativi. Potencijalne nezarazne bolesti su: otrovanje, nadam, rane, prijelomi, avitaminoze i dr. Kao preventivu možemo preporučiti dodavanje vitaminsko-mineralnih dodataka u hranu, posebice u vrijeme gravidnosti.

Nepravilnosti morfologije tijela i lovačkih trofeja kod divljači se mogu pojaviti kao posljedica nepravilnog uzgojnog odstrjela – pri odabiru i izlučivanju jedinki, kao i zbog nepravilne i nepravodobne selekcije. Moguća je pojava hranjenja divljači pokvarenom hranom, osobito u doba godine kada divljač nema izbora hrane u prirodi. Navedene pojave sprječavaju se neposrednim otklanjanjem njihovih uzroka, najprije stručnim pristupom u odabiru divljači za odstrjel, a potom kontrolom ispravnosti hrane i donošenjem svježe i kvalitetne hrane.

Proljetni proljev srneće divljači je bolest koja se javlja tijekom prvih mjeseci u godini. Na oboljelim životnjama zapažaju se mršavost, teže kretnje, a zadnji dio tijela je zaprljan izmetom. Prema sadašnjim saznanjima ova bolest može biti uzrokovana s više uzroka i poremećaja u metabolizmu ili nametničkom invazijom. Poremećaj u metabolizmu javlja se nakon hladnog i vlažnog vremena prelaskom zime u kišovito proljeće, odnosno kod životinja koje su imale deficitarnu hranidbu (nedostatak vitamina, minerala i drugo).

Zarazne bolesti

Uzročnici mogu biti virusi, bakterije, rikecije, gljivice, prioni i dr. Za sprječavanje pojave ovih bolesti, kao i stjecanje vitalnosti i imuniteta predviđa se primjena vitaminsko-mineralnih dodataka u hranu. Mjesta hranjenja i koncentriranja divljači potrebno je dezinficirati zaštitnim sredstvima. Trajno je potrebno pratiti stanje i ponašanje divljači radi uočavanja eventualnih pojava zaraznih bolesti. Oboljelu divljač treba odstrjeliti te poslati u nadležnu ustanovu. Isti postupak je i s pronađenim lešinama pri sumnji na zaraznu bolest. Ako prispjeli nalazi ukazuju na pojavu zarazne bolesti poduzet će se adekvatne mjere preko nadležne veterinarske službe.

Tuberkuloza (TBC) je u tipičnom obliku kontagiozna, kronična zarazna bolest svih vrsta sisavaca i ptica i čovjeka (zoonoza). Uzročnik je bakterija *Mycobacterium* sp. Očituje se tvorbom čvorića (tuberkula), upalom seroznih ovojnica (poplućnica, porebrica, potrušnica) i kasnijom njihovom nekrozom. Ako se pri vađenju utrobe uoče ovakve promjene, potrebno je obvezno prijaviti veterinarskoj službi. Meso nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Fibropapilomatoza je kronična virusna bolest koja se karakterizira stvaranjem dobroćudnih izraslina po koži ili sluznicama tzv. fibropapiloma (fibroma ili papiloma). Izraslina može biti samo jedna pa do više desetaka i različite veličine (nekoliko milimetara do nekoliko desetaka centimetara). Liječenje bi bilo moguće u kontroliranom uzgoju i u slučajevima da životinje uspavamo, no u otvorenim lovištima uputno je obaviti sanitarni odstrjel.

S tvorevinama postupati oprezno (u rukavicama) i dijelove tijela gdje su zastupljene odstraniti i neškodljivo ukloniti, dok je ostalo meso higijenski ispravno ako životinja nije bila enormno iscrpljena i mršava, kada cijelu životinju treba neškodljivo ukloniti.

Aktinomikoza je kronična zarazna bolest papkara, a javlja se povremeno kod srneće divljači. Uzročnik bolesti je bakterija *Actinomyces* sp. koja prodire u organizam preko ozljeda usne sluznice kada životinja uzima hranu i pri promjeni zubi kod mlađih životinja. Na desnima srneće divljači opažaju se gnojni čvorovi iz kojih se nastavlja daljnji prođor uzročnika na kosti čeljusti i vilice (maksile i mandibule). Bolest se očituje oteknućem na području čeljusti i/ili vilice. Bolesna grla treba sanitarno odstranjeliti.

Slinavka i šap virusna je bolest papkara, a rijetko može oboljeti čovjek. Od divljači najčešće obolijeva srna. U Hrvatskoj se javlja iznimno rijetko. Divljač se može inficirati na različite načine u prirodi, prvenstveno na pašnjacima gdje su prethodno boravile zaražene životinje, kao i izravnim kontaktom s bolesnim jedinkama ili pak boravkom na hranilištu. Virus je izrazito kontagiozan pa se zaraza lako prenosi s mjesta na mjesto na indirektan način putem transportnih sredstava, drugih životinja ili čovjeka, koji može virus pasivno prenijeti na cipelama ili odjeći. Inkubacija traje do sedam dana te se nakon toga javi povišena temperatura, smanji apetit i javlja se lagano slinjenje koje se nakon par dana trajanja bolesti znatno pojačava, jer se bolest očituje stvaranjem karakterističnih mjeđuhra u usnoj šupljini iz kojih se cijedi obilna slina. U međupapčanim prostorima se također javljaju afte koje se kasnije inficiraju sekundarnim bakterijama pa se javljaju gnojni procesi na papcima. Liječenja nema, a u slučaju pojave bolesti provode se zakonom propisane mjere suzbijanja ove opasne zaraze.

Bjesnoća je akutna bolest svih vrsta toplokrvnih životinja te čovjeka, koja se očituje zahvaćanjem središnjeg živčanog sustava i najčešće završava uginućem poslije nekoliko dana bolovanja. Razlikujemo urbanu (Općinasku) bjesnoću, pri kojoj pretežno obolijevaju domaće životinje, i silvatičnu (šumsku), pri kojoj obolijeva uglavnom divljač, najčešće lisica. Glavni je i jedini izvor bjesnoće bolesna životinja, koja pri ugrizu slinom unosi uzročnika u tijelo ugrizene životinje. S ulaznog mesta uzročnik prodire živcima do mozga, gdje se umnaža i poslije nekog vremena (oko deset dana prije pojave prvih znakova bolesti) dospijeva u slinu, kad ga životinja može prenijeti dalje ugrizom na drugu životinju. Od prodora uzročnika u tijelo životinje do pojave prvih znakova bolesti proteknu prosječno od dva do osam tjedana. Sama bolest traje većinom jedan do sedam dana. Nasuprot domaćim životnjama, u kojih se bjesnoća očituje agresivnošću, u lisica se, obrnuto, zamjećuje gubitak straha od čovjeka pa takve lisice nalaze u naseljena mesta, ulaze u ogradijena dvorišta, približavaju se čovjeku. Sprječavanje bjesnoće u divljači obavlja se smanjenjem broja lisica. Meso bijesnih ili sumnjivih životinja nije upotrebljivo za prehranu ljudi. **Svinjska kuga** akutna je do kronična zarazna bolest domaćih i divljih svinja. U jednih i drugih uzrokuje znatne gubitke, a očituje se zahvaćanjem probavnog sustava i rjeđe upalom pluća. Uzročnik bolesti je virus. Izvor bolesti je zaražena domaća ili divlja svinja, a prenosi se dodirom bolesnih i zdravih svinja, pri čemu bolesne izlučuju uzročnika fecesom, mokraćom, iscjekom iz očiju i nosnica i krvlju. Prvi se znakovi bolesti očituju ležanjem, prestajanjem uzimanja hrane, povišenjem tjelesne temperature, pojmom gnojnog konjuktivitisa i otežanim disanjem, hrapavim glasanjem, izmjenom proljeva i začepa, zanošenjem stražnjih dijelova tijela i tako dalje. Svinjska se kuga očituje brojnim krvarenjima po kori bubrega, po sluznici mokraćnog mjeđura, po limfnim čvorovima i po koži, gnojnim iscjekom iz očiju, nalazom krvnih oštro ograničenih područja po rubovima slezene (infarkti), krupoznom upalom pluća, upalom želudca i crijeva. Pri dugotrajnjem bolovanju smatra se karakterističnim nalazom pojave uzdignutih oštro ograničenih zelenkasto-smeđih područja promjera od pola do jednog centimetra. Bolest može trajati do 15-ak dana. Kuga se dokazuje načinom širenja, slikom bolesti, razudbenim nalazom, biološkim pokusima na zdravim necijepljenim svinjama i dokazom uzročnika bolesti. Pri pojave svinjske kuge u slobodnoj prirodi preporučuje se odstranjeljiti što je moguće većeg broja svinja divljih te zakapanje ili spaljivanje svih odstranjeljenih ili uginulih životinja. Pogonom se ne lovi jer bi u tom slučaju došlo do rastjerivanja životinja koje bi bolest rasirile na veće područje. Meso oboljelih domaćih i/ili divljih svinja nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Afrička svinjska kuga je vrlo kontagiozna virusna zarazna bolest svinja (domaćih i divljih) koja se manifestira u obliku hemoragijske groznice sa mortalitetom koji može doseći i 100%. Prvi klinički znak bolesti obično je visoka tjelesna temperatura (više od 40 °C), praćena depresijom, gubitkom apetita, brzim i teškim disanjem, te iscjetkom iz nosa i očiju. Svinje su nekoordinirane u kretanju i nakupljaju se u skupine. Krmače mogu pobaciti u svim stadijima gravidnosti. Kod nekih svinja može doći do povraćanja i opstipacije ili može razviti krvavi proljev. Javlju se vidljiva potkožna krvarenja, posebno na ekstremitetima i uškama. Prije smrti može doći do kome, koja se javlja 1-7 dana nakon pojave kliničkih znakova. Patoanatomski nalazi pokazuju tipičan hemoragijski sindrom s općom kongestijom trupa, nakupljanjem krvi u prsnog i trbušnog šupljini, povećanom tamnom slezenom, hemoragičnim limfnim čvorovima koji nalikuju ugrušcima krvi, posebno bubrežni i gastrohepatični limfni čvorovi, petehijalnim krvarenjima po bubrežima (kortikalnim i medularnim piramidama i bubrežnoj nakapnici), serozi abdomena, sluznici želuca i crijeva i srcu (epikard i endokard), hidrotoraksom i petehijama po pleuri.

Sindrom europskog smeđeg zeca akutna je zarazna bolest zečeva, eksplozivna širenja, koja se počela pojavljivati osamdesetih godina u Švedskoj i Danskoj. U početku se smatralo da ju uzrokuje otrovanje nekim pesticidom, repičinom sačmom ili mikrotoksinom, zatim nekom bakterijom, no devedesetih je godina kao uzročnik utvrđen virus (Calicivirus). Do danas je bolest zabilježena u Austriji, Češkoj, Francuskoj, Belgiji, Njemačkoj, Italiji, Engleskoj, Finskoj, Poljskoj i Hrvatskoj. Budući da zečevi najčešće ugibaju zimi i u proljeće, pretpostavlja se da uzročnik bolesti prezivljava tijekom ljeta u slobodnoj prirodi. Izvor bolesti je bolesni zec. Bolest se širi dodirom, pri čemu je dišni sustav ulazno mjesto uzročnika. Bolest traje nekoliko dana, a obolijeva 20-100 % zečeva, od kojih ugiba prosječno 50-60 %. Neki zečevi jako mršave, dok su drugi dobrog gojidbenog stanja. Bolesne životinje gube tek, otežano se kreću, gube ravnotežu i umaraju se. Na unutarnjim organima očituju se punokrvnost grkljana i dušnika, punokrvnost i edem pluća, punokrvnost bubrega, slezele i jetre, napeto ispunjen žučni mjehur i proširen želudac, negnojna upala mozga. Bolest se utvrđuje histološkom pretragom organa i dokazom njezina uzročnika. Zbog brzine širenja bolesti teško je preporučiti bilo kakve zadovoljavajuće mjere. Također ne postoji ni bilo kakav djelotvoran lijek. Potreban je odstranjivo bolesnih i na bolest sumnjivih zečeva. Meso je upotrebljivo za prehranu ljudi.

Newcastleska bolest (atipična kuga peradi, kokošja kuga) akutna je zarazna i kontagiozna bolest domaće peradi i nekih vrsta pernatih divljači, a očituje se pretežno zahvaćenjem probavnog sustava i uginućem velikog broja oboljelih ptica. Uzročnik je virus (paramiksovirus). Nagao gubitak teka, otežano disanje, glasni hropci, kričeće glasanje i zelenkast proljev slika su bolesti. Karakterističnim se nalazom smatraju krvarenja na folikulima žlezdanog želuca i po sluznici crijeva, na kojim se mjestima razvijaju čirevi koje prekrivaju kašaste sive naslage (butoni). Bolest se utvrđuje pretragom lešina uginulih ptica, a sigurno dokazom uzročnika i biološkim pokusom na kokošjim embrijima. Bolest se suzbija cijepljenjem zdravih ptica u uzgajalištima i sprječavanjem unošenja uzročnika u uzgoje. Pri pojavi bolesti treba usmrtiti cijeli uzgoj, a lešine zakopati ili spaliti. Meso nije upotrebljivo za prehranu ljudi.

Influenca ptica (IP), ili poznatija kao ptičja gripa, je zarazna bolest domaće peradi i drugih ptica koju uzrokuju tip A virus influenza. Osobito su opasni visokopatogeni virusi IP (koji nastaju mutacijom određenih niskopatogenih virusa IP (NPVIP) i to pod tipovi H5 i H7 koji u zaraženim jatima peradi uzrokuju i 100% – tna uginuća. Općenito se smatra da je domaća perad slobodna od virusa IP. Međutim određene vrste divljih ptica (naročito migratorne vodene ptice kao npr. labudovi, patke i guske) predstavljaju stalne „rezervoare“ virusa NPIP i mogu biti izvor zaraze za domaću perad, a konačno i druge životinje i ljudi. Ovaj rizik je tim veći što mjere koje bi mogle zaustaviti ili nisu poznate ili su neprimjenjive. Budući da se zna da su neke vrste divljih ptica glavni „rezervoari“ virusa IP, obično bez vidljivih kliničkih znakova bolesti, važno je utvrditi da li se i u kojoj prevalenciji virus IP podtipova H5 i H7 nalazi u divljih ptica. Ovi podaci prikupljaju se aktivnim monitoringom tj. kontinuiranim pretraživanjem ulovljenih, odstranjeljenih ili uginulih divljih ptica koje se ne uzgajaju i to: divljih pataka, divljih gusaka, galebova, čurlina i kormorana, čime se ujedno uspostavlja sustav otkrivanja mogućih infekcija virusom IP u divljih ptica.

Korisni podaci o stanju IP u divljih ptica mogu se prikupiti i pretraživanjem svježe uginulih ptica koje lovci, ornitolozi i drugi zainteresirani mogu dostaviti na laboratorijsko pretraživanje. Pretraživanje divljih ptica provodi se u svrhu utvrđivanja prevalencije infekcije virusom influence ptica u određenih vrsta ptica selica na određenim lokacijama tj. boravištima i/ili odmorištima divljih ptica, te opisivanja i kvantificiranja rizika koji u odnosu na ovu bolest, divlje ptice predstavljaju za domaću perad, a konačno i za ljude.

Postupak s odstrijeljenim, ulovljenim i svježe uginulim divljim pticama od kojih će biti uzeti uzorci (obrisak nečisnice i dušnika) treba biti kako slijedi:

- naizgled zdrave, odstrijeljene divlje ptice od kojih su uzeti uzorci nije potrebno neškodljivo uklanjati, nego se s takvim odstrijeljenim pticama uobičajeno postupa;
- naizgled bolesne (otok glave i vrata, iscijedak iz nosa, upala očnih spojnica) odstrijeljene ili svježe uginule divlje ptice, treba neškodljivo ukloniti i to zakopavanjem tako da se na lešine u jami prvo stavi sloj gašenog vapna (kalcijev hidroksid) ili kaustične sode (natrijev hidroksid); zatim sloj zemlje debljine najmanje 50 cm do površine tla i na kraju sloj zemlje od najmanje 50 cm iznad površine tla (humak) kako bi strvinarima onemogućili iskopavanje ptica.

Opće biosigurnosne mjere u postupanju s divljim pticama uključuju održavanje osobne higijene kao što su: pranje (sapunom i/ili deterdžentima) ruku, obuće, odjeće i opreme koja je bila u kontaktu s divljim pticama. Svježe uginule divlje ptice možete dostaviti na pretragu u Centar za peradarstvo Hrvatskog veterinarskog instituta, Heinzelova 55, 10000 Zagreb. Lešinu ptice treba dostaviti u nepropusnoj dobro zatvorenoj plastičnoj vreći (najbolje u dvije vreće). Prilikom dostave lešine u laboratorij, uputno je ispuniti i zajedno s lešinom dostaviti Upitnik.

Invazijske (parazitarne ili nametničke) bolesti

Invazijske (parazitarne ili nametničke) bolesti uzrokuju pripadnici životinjskog carstva koje zovemo paraziti ili nametnici. Oni se povremeno ili trajno zadržavaju na/u drugim živim organizmima. Nametnici mogu parazitirati na koži, dlaci ili sluznicama pa ih zovemo vanjski ili ektoparaziti. Ako parazitiraju u unutrašnjim organima i tkivima (npr. crijeva, pluća, jetra, mozak, krv i sl.) govorimo o unutarnjim ili endoparazitima. Prisutnost parazita moguće je utvrditi praćenjem ponašanja divljači, koja je uznemirena, neuredne dlake i slabog gojnog stanja. U cilju praćenja intenziteta i prisutnosti endoparazita preporučljivo je uzimanje i slanje uzoraka odstrijeljene i nađene uginule divljači na analizu. U slučaju da se nametnici pojave u većeg broja divljači trebalo bi u dogовору с veterinarskom službом obaviti tretiranje davanjem antiparazitika ovisno o vrsti nametnika.

Kožna ugrkljivost ili hipodermoza jedna je od najraširenijih te ekonomsko i zdravstveno najvažnijih nametničkih bolesti krupne divljači, osobito srna i jelena. Uzrokovana je ličinkama kukaca dvokrilaca tzv. štrkova, koje se razvijaju ispod kože na leđima i križima. Odrasli kukci su sivo-crne boje s laganim žuto-narančastim prelijevanjem, veličine oko 10 mm. Ženke tijekom srpnja i kolovoza polažu na kožu divljači jajača iz kojih se izlegu ličinke koje se zavlače u kožu i putuju u leđno odnosno križno potkožje ili ih divljač lizanjem unese u prednji dio svog probavnog sustava odakle putuju u potkožje. U rano proljeće na koži formiraju otvor kroz koji dišu. Tada su veličine 30 x 15 mm, traumatiziraju okolno tkivo, stvarajući upalnu kvrgu, koja potkraj parazitiranja (u mjesecu travnju ili svibnju) doseže veličinu do kokošjeg jajeta i zovemo je ugrk. Ličinka aktivno izlazi kroz otvor i na tlu se zakukulji, a za oko pet tjedana izlazi odrasli krilati stadij. Na zvuk letećeg šrka životinje se jako uznemire. Da bi se obranile i spriječile polaganje jajašaca životinje panično biježe, a ovu pojavu zovemo štrkljanje. Štete od bolesti su višestruke: koža napadnute divljači zbog rupica gubi na vrijednosti, mladunčad zaostaje u rastu i razvoju, smanjuje se kvaliteta trofeja i sl. Uzročnika je u lovačkoj praksi teško suzbiti. Oboljelu i oslabljenu divljač uputno je sanitarno odstrijeliti, a kožu i potkožje s ličinkama neškodljivo ukloniti.

Nosnu štrkljivost ili lažnu vrtičavost u srneće divljači izazivaju ličinke nosnog šrka *Cephenomyia stimulator*. Krilati stadiji napadaju divljač u vrijeme ljeta (lipanj-kolovoz), kada u letu ubrizga žive ličinke na sluznice nozdrva, odakle se one aktivno zavlače u nosnu šupljinu.

Tu parazitiraju do proljeća kada ih divljač frktanjem izbaci na zemlju, a za 4-8 tjedana razvije se krilati stadij i ciklus se ponavlja. Osim ozljeda nosne sluznice ličinke oštećuju sinuse, dušnik, pluća, čak i mozak, uzrokujući simptome tzv. lažne vrtičavosti: uznemirenost, frktanje, kihanje, kretanje u krug, grčenje tjelesnih mišića i sl. Bolesna divljač zaostaje u rastu i razvoju, ima nekvalitetnu trofejnu vrijednost, a u težim invazijama ugiba od ugušenja. Prevenirati se može davanjem medikamenata u hranu, a oboljele je najbolje sanitarno odstrijeliti. U literaturi starijeg datuma preporučuje se sijanje biljke medvjeda stopa (*Heracleum sphondylium*) uz rubove putova i šuma. Nektar ove biljke privlači razne kukce, a među njima i nosnog štrka. Budući da je nektar otrovan, štrkovi od njega ugibaju.

Metiljavost je invazijska bolest divljači i domaćih životinja uzrokovanu plošnjacima iz razreda metilja - Trematoda. Bolest se češće javlja u lovištima s poplavnim pašnjacima, osobito gdje se napasa invadirana stoka.

Fascioloza je bolest koju uzrokuje metilj *Fasciola hepatica*. Parazitira u žučovodima i žučnom mjeđuru jelena, srna, muflona, divokoza, domaćih preživača, zeca, kunića, malih glodavaca i ljudi. Veliki metilj je oblika lista duljine 20-30 mm, širine 13 mm te zelenkasto-smeđe do crvenkaste boje. Za razvoj je potreban vlažan medij gdje ima puževa koji su posrednici u razvoju metilja. Divljač se obično invadira u rano ljeto pri ispaši ili napajanju. Čovjek se također može invadirati konzumirajući bilje (npr. salatu) iz takvih predjela. Mladi metilji iz probavnog sustava aktivno migrira kroz trbušnu šupljinu u jetru. Znakovi bolesti ovise o jačini invazije. Bolesne životinje unatoč dobrom teku mršave, neuredne su dlake, a u slučaju jake invazije i ugibaju. Bolest se može prevenirati tretiranjem oboljele stoke i zabranom ispaše u lovištima. Bolesna grla najuputnije je sanitarno odstrijeliti da bi se bolest sigurno dijagnosticirala, a ostalima stavljati adekvatni antiparazitik u hranu pri prihranjivanju.

Fascioloidoza je za srneču divljač veoma opasna invazijska bolest uzrokovanu metiljem *Fascioloides magna*. U istočnoj Hrvatskoj se pojavila početkom ovoga tisućljeća. Metilj je izrazito velik, dužine 2 – 10 cm i širine 3 cm. Razvoj je sličan kao kod *Fasciola hepatica*, a posrednik je također voden puž. Dospjevši u organizam, iz crijeva migriraju, pri čemu značajno traumatiziraju potrbusnicu i jetru, što može dovesti do vidnog mršavljenja i uginuća. Ako se bolest ustanovi, divljač se mora tretirati dodavanjem antiparazitika u hranu odnosno sol.

Paramfistomoza se javlja u jelena, srna i muflona, te u domaćih ovaca i koza. Metilj *Paramphistomum cervi* parazitira u buragu, kapuri i knjižavcu, stožasto-kruškolika je oblika, dug 10 mm i širok 5 mm, a boje bijedo-crvenkaste. Razvoj i suzbijanje u principu su slični kao i kod prije opisanih.

Plućni vlasti

Diktioauloza je invazijska bolest dišnog sustava jelena, srna, muflona i divokoza, uzrokovanu oblicima koje još zovemo veliki plućni vlasti. *Dictyocaulus viviparus* parazitira u srne i jelena, duljine je 60-80 mm. Ženke parazita polažu jajašca u dušnik, koja iskašljavanjem dospijevaju u vanjsku sredinu. Iz njih se izlegu ličinke, koje mogu na rezervnoj hrani živjeti i do tjeđan dana. Imaju sposobnost migracije na vlatima trave, zemlji i vodi. Razvoju pogoduje vlažan, poplavni teren, što olakšava samu invaziju, koja je tipična pašna. Hranom ili vodom unešene ličinke dospijevaju u crijeva, odakle migriraju limfom u krv i kroz srce se otplave do pluća. Budući da su mjeseta parazitiranja obično dušnik, dušnice i pluća, razvijaju se simptomi bronhitisa i upale pluća: otežano i ubrzano disanje, razdvojene prednje noge poradi olakšavanja disanja, kašalj u napadima, otvorena usta, pa i uginuća od ugušenja. Dijagnoza se za života postavlja nalazom jajašaca odnosno ličinki u nosnom iscjetku, a postmortalno nalazom odraslih parazita u dišnim organima. Liječenje i prevencija lakša je u intenzivnom uzgoju davanjem adekvatnih antiparazitika. Mali plućni vlasti su oblici duljine 5-40 mm koji uzrokuju slične promjene kao i veliki vlasti, a slični su simptomima, dijagnoza, liječenje i preventiva.

Krpeljivost uzrokuju člankonošci paučnjaci iz reda grinja koje zovemo krpelji. Dijele se na dvije velike porodice *Ixodidae* (šikarni ili tvrdi krpelji) i *Argasidae* (stajski ili meki krpelji). Za svoj razvoj i razmnožavanje trebaju obrok krvi, zbog čega povremeno žive kao nametnici na toplokrvnim kralješnjacima (pticama i sisavcima), kojima sišu krv.

Krpelji su široko rasprostranjeni u prirodi, a najčešće ih nalazimo u prizemnom sloju rubnih područja šuma, sloju grmlja i niskog raslinja, po šikarama i visokotrvnatim staništima. Ubodom preko sline mogu prenositi različite zarazne bolesti. Krpelj u svom razvoju prolazi kroz tri faze: ličinka, nimfa i odrasli (adultni) oblik. Obrok krvi nužan je krpeljima u svakoj od razvojnih faza, te u toku svog života siše krv tri puta, na tri različita domaćina. Ženka se češće može sresti kao napasnik, jer samo ako se nasiše krvi može snesti jajašca. Veličina krpelja razlikuje se ovisno o razvojnom obliku: kao larva, mjeri oko 1 mm, dok je odrasla ženka veličine 4-5 mm. Nasisana krv velika je kao zrno graška. Živi oko godinu dana, no može doseći starost i od pet godina.

Krpelj ima mali radius kretanja, a udaljenost koju može prijeći ovisi o razvojnom obliku. Odrasli se može prošetati nekoliko metara u širinu u potrazi za hranom. Krpelj svoju žrtvu ne traži aktivno kao npr. komarac - žrtve moraju pokupiti njih. On se popne na vršak trave ili grančice grmlja i tu nepomično čeka da se približi žrtva. Kada životinja ili čovjek dotakne krpelja, on se svojim nožicama zakači i prijeđe na njih, te traži povoljno mjesto na tijelu gdje se mogu svojim oštrim rilcem ubosti u kožu i sisati krv. Za aktivnost krpelja vrlo je važna temperatura i vlažnost zbog čega imaju svoju sezonsku aktivnost - najbrojniji i najaktivniji su u proljeće i početkom ljjeta. Mogu se susresti i u jesen, ali znatno rjeđe. Krpelji se zaraze prilikom hranjenja na šumskim životinjama, a zarazu mogu svojim ubodom prenijeti i na čovjeka ako se on nađe u njihovom prirodnom okolišu. Uzročnici bolesti prenose se sa zaraženog krpelja i na nove generacije pa su stoga krpelji, osim prenosioca i rezervoari uzročnika. U našim krajevima se najčešće susreću tzv. šumski (šikarni) krpelji vrste Ixodes ricinus. Najaktivniji su u proljeće i rano ljeto (svibanj - lipanj), u najjačem ljetu se povlače i praktički ih nema, te se u jesen u manjem broju opet pojavljuju. U hladno godišnje doba (studeni - ožujak) krpelji se ne susreću, osim ako je zima topla i bez snijega.

U Hrvatskoj bolesti koje mogu prenositi šumski krpelji su: krpeljni meningoencefalitis, lajmska borelioza i erlichioza. To su tzv. bolesti prirodnih žarišta jer je njihovo pojavljivajne ovisno o prirodnom staništu prenosioca (krpelja), te se pojavljuju samo na određenim područjima. Najizloženiji su im ljudi koji profesionalno borave u prirodi, planinari, rekreativci, djeca polaznici škole u prirodi, izletnici.

Opće mjere zaštite od krpelja

U prirodi je poželjno hodati obilježenim stazama (očišćenim od grmlja). Izbjegavajte nepotrebno provlačenja kroz grmlje, ležanje na tlu, odlaganja odjevnih predmeta na grmlje. Nosite prikladnu odjeću: dugih rukava i nogavica, svjetlih boja (krpelj se lakše uočava), te zatvorenu obuću. Krpelji se lako prihvate na odjeću od materijala s dlačicama (vuna, flanel) pa takvu odjeću treba izbjegavati kod odlaska u prirodu. Koristite repellentna sredstva koja odbijaju krpelje i sprečavaju njihovo zahvaćanje na čovjeka. Otkrivenе dijelove tijela i odjeću valja poprskati (ili premazati) nekim od repelenata, (trajanje odbojnosti traje 4 do 6 h) Pri povratku iz prirode presvucite odjeću i pažljivo pregledajte cijelo tijelo (uz pomoć druge osobe radi neuočljivih dijelova tijela). Važno je pregledati mjesta gdje je koža najtanja (pazuh, ispod dojke, oko pupka, prepone, na glavi i iza uha). Kod djece će se često naći na glavi - to je zbog toga što je dijete nisko i više se igra u travi nego odrasli, pa lakše pokupi krpelja s glavom odnosno gornjim dijelom tijela. Eventualno otkriveni krpelj se što prije odstranjuje s kože.

Preventivne mjere radi zaštite divljači, ljudi i stoke podrazumijevaju stalan i redovit obilazak cijele površine izvan lovišta. Stalnim osmatranjem i praćenjem divljači uočiti će se sumnjiva i/ili bolesna grla te eventualno uginula divljač ili neke druge životinjske vrste.

Na pojedinim bolesnim ili uginulim grlima može se sa dosta sigurnosti ustanoviti uzrok pojavljivanja bolesti ili uginuća, pa se mogu na vrijeme i u suradnji s veterinarskom službom poduzeti potrebne mjere liječenja ili sanitarne mjere.

Jedna od preventivnih mjer je i zakapanje ili spaljivanje lešina, odnosno neškodljivo uklanjanje potencijalnog žarišta zaraze. Zakapanjem ili spaljivanjem lešina sprječava se da i neki kukci sišu krv uginule divljači i svojim ubodom kasnije prenesu zarazu na zdrave jedinke.

Isto tako na lešinama se skupljaju mravi, crvi, štakori, lisice, vrane, svrake i ostali strvinari. Ukoliko se radi o zarazi mogući je prijenos i preko pasa i mačaka latalica na perad, stoku i ljude. Nakon uklanjanja lešine potrebno je mjesto gdje je ista pronađena dezinficirati, isto kao i alat i pomagala kojima je lešina uklonjena.

Prijava bolesti je preventivna mjera kojom se svaki slučaj uginuća divljači ili neke druge životinjske vrste, kao i hvatanje ili eventualni odstrjel bolesne ili na zarazu sumnjive divljači prijavljuje se veterinarskoj službi, odnosno najbližoj veterinarskoj stanici. Navedenim načinom mnoge bolesti i zaraze se mogu već u početku detektirati i otkriti, a potrebnim i odgovarajućim mjerama i suzbiti. Svako ugibanje divljači pa makar i bez izrazitih simptoma neke bolesti, sumnjivo je na zarazu ili trovanje, o čemu treba voditi posebnu pažnju.

Dijagnostičke mjere odnose se na obvezan pregled svakog bolesnog ili na bolest sumnjivog uhvaćenog ili eventualno odstrijeljenog grla (komada, kljuna) ili sveže lešine, kako bi se ustanovilo da li je divljač ili neka druga životinska vrsta bila bolesna te da li prijeti opasnost od širenja eventualne bolesti. Kod pronađene lešine prvo je potrebno ustanoviti da li do smrti nije došlo zbog nekog drugog razloga osim bolesti (pregažena, probodena i slično), a ako nije pretragu treba izvršiti veterinar. Lešine ili njihove dijelove (organe) odstrijeljene divljači prije slanja na analizu veterinarskim stanicama ili institucijama treba dobro upakirati i spriječiti osjet zadaha te isto tako spriječiti izlaz sukrvice iz paketa u okolini prostora. Uz zapakiranu lešinu potrebno je dostaviti ime i adresu pošiljaoca, datum nalaza lešine, odakle potječe kao i sva ostala opažanja u vezi pojave sumnje na bolest. Materijal za pretragu treba slati u nadležne veterinarske institucije (Veterinarski fakultet u Zagrebu, Hrvatski veterinarski institut u Zagrebu, Veterinarski zavod u Vinkovcima i dr.). Kod svakog slučaja sumnje na bolest ili pronalaska lešine vrlo je važno surađivati s područnom veterinarskom stanicom i postupati po uputama ovlaštenog veterinara.

Mjere liječanja odnosno saniranja bolesti ili kurativne mjere provode se kod unutarnjih, nezaraznih bolesti hvatanjem ili eventualnim sanitarnim odstrjelom samo bolesnih jedinki. Kod zaraznih i parazitarnih oboljenja vrši se sanitarni odstrjel većeg broja bolesnih jedinki i to u skladu sa Zakonom o lovstvu, a u suradnji s veterinarskom službom, dok se ne smanji mogućnost prijenosa zaraze i parazita. Odluku o takvom zahvatu može donijeti nadležno Ministarstvo putem stručne veterinarske službe koja je dužna voditi računa o kretanju i suzbijanju zaraza na svom području. Isto tako dodavanje lijekova u izlaganu hranu za divljač vrši se samo u skladu sa veterinarskom službom.

Higijensko – zdravstvene mjere provode se dezinfekcijom mjesta gdje je lešina ležala i oruđa kojim je uklonjena, a na način da se unište klice bolesti koja je uzrokovala smrt. Isto tako u ove mjere spada i dezinfekcija mjesta gdje se divljači zadržava duže vrijeme. Mjesta koja se žele raskužiti mogu se pokriti slamom, kukuruzovinom, suhim granjem ili lišćem te zapaliti.

5.3. SPAŠAVANJE DIVLJAČI OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

U slučaju elementarnih nepogoda mora se odmah pomoći divljači, ali i ostalim životinjskim vrstama i to ovisno o vrsti elementarne nepogode. Postoji rizik i opasnost od poplava, prvenstveno uslijed porasta vodostaja i plavljenja rijeke Vuke. Tada je potrebno organizirati spašavanje i premještanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta i to na primjerenoj udaljenosti. Pri pojavama ekstremne hladnoće ili suše, potrebno je skrbiti o divljači, osigurati joj prihranu, vodu i zaklon. **Prema Zakonu o lovstvu, a temeljem članka 66. stavak 1. točka 24. zabranjeno je loviti divljač kad je ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, visokim temperaturama, požarom ili na drugi sličan način, osim u svrhu spašavanja.**

5.4. PODUZIMANJE PREVENTIVNIH MJERA PRI IZVOĐENJU POLJOPRIVREDNIH I DRUGIH RADOVA

Oko naseljenih mjesta na površinama izvan lovišta nalaze se obradive poljoprivredne površine stoga je potrebno poduzeti neke preventivne mjere. Pri obradi navedenih površina potrebo je osigurati istjerivanje divljači s površina koje se obrađuju ili na mehanizaciji osigurati plašila za divljač, čime bi se spriječilo nepotrebno stradavanje mладунčadi, ali i odraslih jedinki uglavnom sitne divljači. Uz navedeno potrebno je pokušati dogоворити sa susjednim lovovlaštenicima da što dalje od naselja pokušaju osnovati što više raznih **jednogodišnjih i višegodišnjih remiza** koje će služiti za prehranu divljači. Na pravilno postavljenim remizama divljači bi se zadržavala te u konačnici ne bi ni imala potrebu za dolaskom na površine izvan lovišta.

Mogućnost trovanja divljači kemijskim sredstvima prilikom suzbijanja sitnih glodavaca (miševi, voluharice) postoji. U slučaju primjene navedenih kemijskih sredstava, odnosno otrova, bitno je da se otrovna kemijska sredstva koriste na način koji nije štetan za zdravlje divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta. Potrebno je pravilno staviti mamce s otrovom u rupe dubine najmanje 5 cm, uz obavezno zatrpavanje slojem zemlje.

Na površinama izvan lovišta nije planirano postavljanje predviđeni nikakvi lovnogospodarski ni lovnotehnički objekti jer divljač ne obitava stalno na površinama izvan lovišta.

5.5. PRAVILAN IZBOR I PRIMJENA ZAŠTITNIH SREDSTAVA U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

Štete na divljači mogu biti uzrokovane i uporabom raznih kemijskih sredstava, koja su štetna za divljač, ali i ostale životinjske vrste bilo u poljoprivrednoj proizvodnji. Osobita štetnost kemijskih sredstava je ako se ista nestručno primjenjuju ili se primjenjuju prevelike, nedozvoljene doze. Općenito se smatra da velik broj zaštitnih kemijskih sredstava ne djeluje smrtno (letalno) na divljač, ali uz normalno doziranje i pravilnu primjenu. Ne može se posve negirati negativan utjecaj pesticida jer je poznato da se kod nekih mužjaka pojavljuje takozvana „oligospermija“ tj. smanjeni broj spermatozoida, a isto tako da i ženke mogu nesti sterilna jaja.

Pesticidi koji se talože u tkivima divljači mogu prekoračiti najveću dopuštenu količinu i postati opasni za ljudsku prehranu.

Pri izboru zaštitnih sredstava treba birati ona koja su manje otrovna za divljač i pravilno ih primjenjivati uz strogu primjenu uputstava ili gdje je to moguće ići na primjenu što blažih otopina, emulzija i drugih oblika zaštitnih sredstava. Preporučuje se korištenje mehaničkih, ali i bioloških metoda zaštite čime bi se broj kemijskih sredstava znatno smanjio, a time i mogućnost otrovanja divljači te ostalih životinjskih vrsta. Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih kultura određenim zahvatima oko napadnute kulture ili objekta. Mehanička zaštita ugroženog objekta može se napraviti ogradom koja onemogućava pristup divljači, dok se veće površine zaštićuju postavljanjem električnih pastira ili postavljanjem raznih žičanih i drvenih ograda ili od svjetlučavih folija koji će spriječiti divljač da čini štete na napadnutim kulturama.

5.6. SUZBIJANJE NEZAKONITOGL LOVA

Površina izvan lovišta je naseljena, pa nezakoniti lov na ovim površinama nije u većoj mjeri izražen.

Stručna osoba koja bude zadužena za provedbu programa zaštite divljači provodit će i mjere za suzbijanje nezakonitog lova divljači na ovim površinama.

6. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se nastoje umanjiti štete na poljoprivrednim površinama i kulturama, staništu, prirodi kao cjelini te na drugim vrstama divljači i ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se divljači, ali i ostalim životinjskim vrstama, u prvom redu onemogućuje pristup površinama izvan lovišta, kako ne bi iste ugrožavale ljudske živote i uzrokovale velike materijalne štete.

Najveći dio mjer za sprječavanje šteta na divljači ujedno su i mjeru za sprječavanje šteta od divljači. Mjere za sprječavanje šteta od divljači odnose se u prvom redu na donošenje godišnjeg plana za poduzimanje određenih mjer za sprječavanje štete (sezonski, po vrstama divljači i vrstama šteta od divljači, kulturama i slično); nabavljanje zaštitnih sredstava za izvršenje godišnjeg plana (mehaničkih ili kemijskih repelenta); pravovremena i besplatna raspodjela odgovarajućih zaštitnih sredstava korisnicima zemljišta, na njihov zahtjev, uz prethodnu javnu obavijest i davanja uputa za njihovu upotrebu; održavanje brojnog stanja divljači u granicama dozvoljenog kapaciteta divljači propisanog programom zaštite divljači te ostale uobičajene mjeru zaštite za ovo područje i vrste divljači koje obitavaju i pojavljuju se na površinama izvan lovišta. Godišnji plan za sprječavanje šteta donosi za svaku lovnu godinu korisnik zemljišta, odnosno Općina Ernestinovo i to njegova stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači.

6.1. EDUKACIJA I SURADNJA S VLASNICIMA I KORISNICIMA POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

U cilju uspešnijeg gospodarenja ovim površinama bitna je suradnja između stručne osobe za provedbu programa zaštite divljači s raznim službama koje svoju djelatnost provode na području Općine Ernestinovo, a koje najčešće prve i primijete pojavljivanje divljači na površinama izvan lovišta. Kako razni djelatnici i službe Općine mogu i najbrže intervenirati u slučaju pojavljivanja divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta, potrebno je istu dodatno educirati i osposobiti.

Saniranjem, redovnim čišćenjem i što češćim odvozom smeća s područja izvan lovišta Općine Ernestinovo smanjit će se ulazak nekih vrsta divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta, u potrazi za hranom. Isto tako zajedno s korisnicima zemljišta odabirati kemijska, biološka i biotehnička zaštitna sredstva pri prskanju korova koja neće negativno utjecati na zdravstveno ili bilo koje drugo stanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta.

Potrebno je zatražiti od lovoovlaštenika na čijem području se nalaze površine izvan lovišta da lovogospodarske objekte i to u prvom redu hraništa, solišta, pojilišta i kaljužališta odmaknu što je više moguće dalje od naselja te da na prostorima koja su u blizini naselja ne prihranjuju divljač. Pojačanu prihranu valjalo bi obavljati tijekom cijele godine, a osobito tijekom nepovoljnih mjeseci u godini kada hrane u prirodi ima znatno manje ili je divljači otežano doći do iste. Pokušati dogоворити i postavljanje jednogodišnjih i višegodišnjih remiza tj. površina pod raznim poljoprivrednim kulturama u svrhu prehrane na lokacijama koja nisu tik uz površinu izvan lovišta. Ovime bi se divljač odmaknula od neposredne blizine površine izvan lovišta.

6.2. NABAVKA KEMIJSKIH, BIOLOŠKIH I BIOTEHNIČKIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA

Nabavku kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovo postavljanje provodit će stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači. Navedena sredstva potrebno je nabaviti i primijeniti u cilju sprječavanja štete koju divljač može načiniti na površinama izvan lovišta. Sprječavanjem ulaska divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta na područje izvan lovišta, osigurat će se veća zaštita zdravlja i života ljudi, smanjiti eventualne materijalne štete, ali i smanjiti štete na samoj divljači.

Kemijske metode sastoje se od upotrebe repelenata, bilo kao gotovih proizvoda, bilo u vlastitoj proizvodnji. Kemijska sredstva su niz raznih kemijskih repelenata na bazi specifičnog, divljači nepoželjnog i neugodnog mirisa zbog kojeg ista napušta kemijskim sredstvima branjena, odnosno mirisom obilježena područja. Na tržištu se nalazi niz repelenata pod različitim trgovачkim nazivima, a zajedničko im je da svojim specifičnim mirisom odbijaju divljač. **Nanošenjem kemijskih sredstava na mjestima gdje je zamijećena češća prisutnost divljači sprječavat će se približavanje divljači naselju.** Kemijski repellenti moraju se postavljati i nanositi u količinama koje su propisane od strane proizvođača.

Biološke metode sprječavanja šteta od divljači obuhvaćaju više komponenata i dugoročno su jedino one efikasne. Sastoje se od striktnog provođenja određaba programa zaštite divljači, izlučivanja divljači s površine izvan lovišta, a prema potrebi i u suradnji s lovoovlaštenicima i izlaganju određenih količina hrane što dalje od naselja. Ta hrana koja se može izložiti samo izvan površina izvan lovišta ima za cilj odvraćanje divljači od površina naselja, gdje je izrazito nepoželjna. Navedena izložena količina hrane u suradnji s lovoovlaštenicima ima dvostruki cilj, odnosno i sprječavanja šteta od divljači, ali i zaštitu. Prema mogućnosti i u suradnji s lovoovlaštenicima na čijim površinama lovišta se nalaze naselja i to na što većoj udaljenosti osnivati svake godine što veće površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama te osigurati što veći broj kvalitetnih pašnih površina. Na pravilno postavljenim remizama divljači bi se zadržavala, a ujedno bi se i odvraćala od površina izvan lovišta. Sve te površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama bitno je zasaditi ili zasijati kulturama koje divljač preferira, a kojih nema na okolnom području. Biološka metoda je i održavanja propisane brojnosti divljači prema programu zaštite divljači.

Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih područja određenim, provedenim radovima na i uz površine izvan lovišta. Mehanička zaštita ugroženog područja ili objekta može se obavljati ogradiom koja onemogućava pristup divljači, što jest najskuplja, ali i najefikasnija zaštita.

6.3. IZGON DIVLJAČI TE UPOTREBA ZAŠTITNIH SREDSTAVA I PLAŠILA

Zaštita prostora naselja **izgonom divljači** s njene površine dužni su provoditi korisnici površina izvan lovišta o vlastitom trošku. Navedeno se može obaviti samo na temelju trenutne procjene da divljač neće utjecati na primarnu djelatnost površine izvan lovišta i da neće ugroziti živote ljudi koji bi trebali izvršiti izgon. Navedeno se može primijeniti na većinu divljači, osim gdje bi u opasnost mogli doći životi osoblja koje obavlja istjerivanje. Pri izgonu divljači treba trenutno procijeniti rizik i izvodivost cijele operacije.

Jedna od mjera izgona divljači je i **uklanjanje gnijezda**. Navedenu metodu sprječavanja gniježđenja većeg broja ptica treba primjenjivati u razdoblju od siječnja do ožujka, na području i oko naselja. Prije uklanjanja gnijezda treba provjeriti sjede li u njima na jajima predstavnici vrsta ornitofaune za koje je prema važećim propisima zaštite prirode zabranjeno uznemiravanje tijekom reprodukcije. Tijekom i neposredno nakon uklanjanja gnijezda trebalo bi koristiti i zvučne metode kako ptice ne bi ponovno počele graditi gnijezda.

Za sprječavanje ulaska divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta mogu se koristiti i **vizualna i zvučna plašila**. Vizualna plašila u obliku balona, traka ili silueta ptica i raznih grabežljivaca imaju za cilj odvraćanja divljači i ostalih životinjskih vrsta od naselja. Zvučna plašila koriste se za puštanje glasanja divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta kada su iste u opasnosti. Zvučna plašila ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač ne navikne na razne zvukove koji se iz istih puštaju. Iz navedenoga razloga zvučna plašila postavljati na određena područja dva do tri dana. Navedene metode su izrazito prikladne jer nema opasnosti od ozljeđivanja životinjske vrste koja se istjeruje. Upotreba laserskog uređaja za plašenje ptica preporučuje se tijekom cijele godine jer se ptice ne mogu priviknuti na njega, a ujedno navedeni uređaj ne ozljeđuje ptice. Nedostatak uređaja je što se isti ne može koristiti u uvjetima slabije vidljivosti, kao što je svitanje, sumrak ili izmaglica. Uređaj je naročito prikladan za rastjerivanje ptica kada počinju graditi gnijezda ili noće na drveću, objektima i zelenim površinama. Laserski uređaj emitira crvenu zraku dometa 500-700 m, a njegova se učinkovitost povećava uz primjenu zvučnih metoda zaplašivanja. Isto tako divljač koju nije moguće istjerati iz bilo kojeg razloga potrebno je uhvatiti ili eventualno i odstrijeliti kako bi se spriječila šteta koju uznemirena divljač može izazvati i napraviti na površinama izvan lovišta.

6.4. UKLANJANJE POLJOPRIVREDNIH USJEVA DO AGROTEHNIČKOG ROKA

Na površinama izvan lovišta ima poljoprivrednih kultura pa je uklanjanje poljoprivrednih usjeva predviđeno u okvirima agrotehničkih rokova.

6.5. SMANJIVANJE BROJNOG STANJA DIVLJAČI (LOV)

Smanjivanje brojnog stanja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta ili zbog prekobrojnosti okvirnog kapaciteta za svaku pojedinu vrstu dolazi do mogućnosti stradavanja ljudi i imovine obavlja se **hvatanjem, reduksijski, a u slučaju bolesti i sanitarnim odstranjelom divljači**.

Hvatanje, reduksijsko i sanitarno izlučivanje na površinama izvan lovišta obavlja pravna ili fizička osoba koja provodi program zaštite divljači, a u koliko nije registrirana za obavljanje lova, isti će povjeriti registriranoj pravnoj ili fizičkoj osobi.

Lov divljači na površinama izvan lovišta obavlja se u skladu s odredbama Zakona o lovstvu i pripadajućih propisa, poštujući lovačku etiku i običaje. Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4.

Uhvaćena, odstrijeljena ili na neki drugi način stečena divljač (uginuća) pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja koristi ili upravlja zemljištem odnosno površinom izvan lovišta.

Prije obavljanja bilo kakvoga lova (hvatanje, sanitarni ili reduksijski odstrjel) potrebno je od ministarstva nadležnoga za lovstvo, a na temelju dokaza (prebrojavanje, potvrda o pojavitivanju bolesti ili proglašenju zaraze, slike ozlijedene divljači i slično) **zatražiti evidencijske markice za obilježavanje krupnih vrsta divljači odnosno jelena običnog, srne obične i svinje divlje**. Također, potrebno je od Hrvatskog lovačkog saveza pribaviti blokove s obrascima: 1) Dopuštenje za lov divljači; 2) Zapisnik o obavljenom lovnu i 3) Potvrda o podrijetlu divljači i njezinih dijelova.

Jelen obični može se loviti samo tehnikom pojedinačnog lova i to dočekom, šuljanjem, vabljennjem i privozom zaprežnim kolima. Isto tako u pojedinačnom lovnu jelena dopuštena je upotreba rikalica, vabaka i pisaka kao pomoćnih sredstava u lovnu. Odrasla grla može se loviti i odstrijeliti lovačkim oružjem s užlijebljenim cijevima, gdje najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m iznosi 2.500 džula, a najmanja dopuštena težina zrna je 8,20 g. Najveća dopuštena daljina strijeljanja odraslih grla je 150 m. Telad se može loviti i odstrijeliti lovačkim oružjem s užlijebljenim cijevima, gdje najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m iznosi 1.000 džula, a najmanja dopuštena težina zrna je 3,24 g. Najveća dopuštena daljina strijeljanja teladi je 150 m.

Srna obična može se loviti samo tehnikom pojedinačnog lova i to dočekom, šuljanjem, vabljennjem i privozom zaprežnim kolima. Isto tako u pojedinačnom lovnu na srnjaka dopuštena je upotreba vabaka i pisaka kao pomoćnih sredstava u lovnu. Srna obična može se loviti i odstrijeliti lovačkim oružjem s užlijebljenim cijevima, gdje najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m iznosi 1.000 džula, a najmanja dopuštena težina zrna je 3,24 g. Najveća dopuštena daljina strijeljanja srne obične je 150 m.

Svinju divlju dopušteno je loviti pojedinačnim lovom i to dočekom, šuljanjem i privozom zaprežnim kolima te skupnim lovom prigonu i pogonu s ili bez pasa. Svinja divlja je jedina krupna divljač koja se može loviti skupnim lovom i korištenjem lovačkih pasa. Odrasla grla može se loviti odnosno odstrijeliti lovačkim oružjem s užlijebljenim cijevima, gdje najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m iznosi 2.500 džula, a najmanja dopuštena težina zrna je 8,20 g. Najveća dopuštena daljina strijeljanja odraslih grla je 150 m. Mladunčad (prasad) može se loviti i odstrijeliti lovačkim oružjem s užlijebljenim cijevima, gdje najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m iznosi 1.000 džula, a najmanja dopuštena težina zrna je 3,24 g. Najveća dopuštena daljina strijeljanja mладунчади je 150 m. Svinju divlju dopušteno je odstrijeliti i upotrebom kugle iz lovačke puške s glatkim cijevima (kalibra 10, 12, 16 ili 20), a najveća dopuštena daljina strijeljanja je 40 m.

Sitnu divljač može se loviti prigonu i pogonu s odgovarajućom pasminom i brojem ispitanih lovačkih pasa: jedan pas na pet lovaca. Pri odstrjelu sitne divljači sudionici lova mogu upotrebljavati lovačko oružje s glatkim cijevima i nabojima, uz pridržavanje sljedećih uvjeta:

Vrsta divljači	Dopušten promjer sačme (milimetara)	Najveće dopuštena daljina odstrjela (metara)
Lisica Čagalj Jazavac	3,5 – 4,5	50
Guske divlje Zec obični	3,0 – 4,0	50
Kune Tvor Fazani – gnjetlovi Patke divlje Liska crna Vrana siva	2,5 – 3,5	40

Vrsta divljači	Dopušten promjer sačme (milimetara)	Najveće dopuštena duljina odstrjela (metara)
Trčka skvržulja Prepelice Šluke Golub divlji grivnjaš Vrana gačac Svraka Šojka kreštalica Čavka zlogodnjača	1,7 – 3,5	35

Iznimno od navedenoga lisicu, jazavca, čaglja, vranu sivu, vranu gačac, svraku i šojku kreštalicu dopušteno je odstrijeliti i lovačkim oružjem s užljebljenim cijevima najmanjeg kalibra .17 HMR. Isto tako u pojedinačnom lovnu na jelena, srnjaka, lisicu i šojku kreštalicu dopuštena je upotreba rikalica, vabaka i pisaka kao pomoćnih sredstava u lovnu.

Svi trofeji koji podliježu vrjednovanju (Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofea divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima) moraju biti ocijenjeni.

Nakon prikupljanja i dobivanja svih potrebnih rješenja, Općina Ernestinovo mora provoditi radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima. Isto tako tražiti izlučivanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta tijekom cijele lovne godine, bez obzira na vrijeme lovostaja.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta, nakon dobivanja svih potrebnih ovlaštenja i rješenja, bio bi osigurati mjesto gdje se divljač ili ostala životinjska vrsta nalazi te isto tako osiguravati prostor tijekom cijelog vremena njenoga izlučivanja. Općina Ernestinovo ukoliko nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljač, dužna je sklopiti ugovor s pravnom ili fizičkom osobom koja će obavljati izlučivanje divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta s područja površine izvan lovišta. **U lovnu odnosno u izlučivanju smije sudjelovati osoba koja posjeduje lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova te pravne ili fizičke osobe koje gospodare zemljištem iz članka 11. stavka 2. Zakona o lovstvu.**

Odstreljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova. Ukoliko se radi o biološkoj zaštiti površina izvan lovišta pomoću ptica grabljivica, tada osoba koja leti pticu grabljivicu ili lovi uz pomoć ptice grabljivice mora posjedovati važeću sokolarsku iskaznicu i potvrdu o primjerku.

Općina Ernestinovo može **sastaviti popis osoba** koje će obavljati izlučivanje, osobito odstrjelom, divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta, radi pravodobnog sprječavanja bespravnog lova.

Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači, po lovnim godinama u obrascu PZD – 4.

Površine izvan lovišta mogu predstavljati relativno povoljna staništa za neke vrste divljači, ali u pojedinim slučajevima iste vrste mogu predstavljati izravnu ugrozu prema stanovništvu (npr. lisice, kune, čagljevi, vrane itd.). Zbog toga se preporučuje poštivalti počela socijalnoga kapaciteta, kao što je to slučaj u zemljama srednje i zapadne Europe.

Sukladno navedenome preporuka je održavati sljedeće **SOCIJALNE KAPACITETE DIVLJAČI**:

Vrsta divljači	Socijalni kapacitet grla/kljunova
Jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.)	0
Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	0
Svinja divlja (<i>Sus scrofa</i> L.)	0
Jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	0
Mačka divlja (<i>Felis silvestris</i> Schr.)	0
Kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Erx.)	0
Kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	0
Lasica mala (<i>Mustela nivalis</i> L.)	0
Zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	20
Lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	0
Čagalj (<i>Canis aureus</i> L.)	0
Tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	0
Fazan – gnjetlovi (<i>Phasianus</i> sp. L.)	70
Trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.)	20
Golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.)	60
Patka divlja gluvara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	80
Patka divlja kržulja (<i>Anas crecca</i> L.)	20
Liska crna (<i>Fulica atra</i> L.)	20
Vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	100
Vrana gačac (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	100
Čavka zlogodnjača (<i>Coloeus monedula</i> L.)	30
Svraka (<i>Pica pica</i> L.)	50
Šojka kreštalica (<i>Garulus glandarius</i> L.)	20

Redukcija divljači bit će provođena u skladu s **PROTOKOLOM ZA POSTUPANJE**, koji će biti donijet u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, uz moguću pomoć ministarstva nadležnog za lovstvo. Protokol treba donijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana odobrenja ovog Programa zaštite divljači.

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVljenoj DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVljenoj DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVljenoj DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVljenoj DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVljenoj DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

7. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA

Unutar područja obuhvata Programa i njegovoj blizini obitavaju (stalno ili sezonski) ili prelaze razne vrste divljači, te predstavnici stroga zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta iz skupina sisavaca, ptica, gmazova i vodozemaca.

Na području obuhvata Programa potrebno je provoditi sljedeće radnje na praćenju i brizi o životinjskim vrstama:

- stalno praćenje obitavanja drugih životinjskih vrsta uz područje obuhvata Programa s ciljem sprječavanja njihovog ulaska;
- evidentiranja pojave novih i potencijalno invazivnih životinjskih vrsta u području i blizini područja obuhvata Programa te utvrđivanje vremenskog intervala obitavanja sezonskih, odnosno prolaznih vrsta;
- stalno praćenje bioloških zahtjeva životinjskih vrsta u pogledu mjesta hranjenja i utvrđivanja izvora – porijekla hrane;
- praćenje ponašanja i zdravstvenog stanja životinjskih vrsta i dojava nadležnim ustanovama o pojavi uginuća i nađenim primjercima uginulih životinjskih vrsta, uz evidentiranje uzroka uginuća na dojavu iste ustanove ili prema vlastitoj procjeni;
- evidentiranje broja žive i uginule mladunčadi po leglu, odnosno gnijezdu u cilju praćenja općeg stanja i broja unutar populacije pojedine životinjske vrste, isključivo u suradnji s nadležnim institucijama;
- sprječavanje uništavanja okota, legla, gnijezda i jaja životinjskih vrsta te uništavanje mladunčadi i odraslih primjeraka.

Ukoliko se na području izvan lovišta pojavi potreba za uzneniravanjem ili izlučivanjem stroga zaštićenih životinjskih vrsta i pojedinih ostalih životinjskih vrsta (prvenstveno ptica) Općina Ernestinovo dužna je ishoditi dopuštenje od ministarstva nadležnog za zaštitu prirode. Nakon toga će ministarstvo nadležno za lovstvo propisati uvjete i načine uzneniravnja odnosno izlučivanja uz upotrebu lovačkog oružja.

Eventualno izlučivanje ostalih životinjskih vrsta treba evidentirati u obrascu PZD – 4 „Obavljeni izlučivanje ostalih životinjskih vrsta“.

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA

LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUCITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA

LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUCITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA

LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							
1.04..... / 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA

LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

OBAVLJENO IZLUČIVANJE OSTALIH ŽIVOTINJSKIH VRSTA

LOVNA GODINA	PODACI O IZLUČENOJ VRSTI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN IZLUČENJA	PODACI O IZLUČITELJU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE IZLUČENJA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							
1.04...../ 31.03.....							

8. PRIKAZ POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI ZA RAZDOBLJE OD 2020./21. DO 2029./30. GODINE

Finansijska sredstva potrebna za provedbu Programa zaštite divljači u prvom redu odnose se na mjere za sprječavanje šteta od i na divljači, na mjere zaštite divljači i ostalih životinjskih vrsta te nabavu zaštitnih sredstava, potrebne opreme i potrošnog materijala.

Prikaz finansijskih sredstava sastoji se od troškova koji će nastati provođenjem propisanih mjera, a na visinu troškova izravno utječu vrste i broj divljači koja će se pojaviti na površinama izvan lovišta, kretanje cijena novonabavljenе opreme ili potrošnog materijala, kretanje cijena pojedinih sredstava i radova utrošenih u svrhu zaštite divljači i sprječavanja šteta od divljači i slično.

Prikaz finansijskih sredstava daje se za razdoblje važnosti Programa zaštite divljači Općine Ernestinovo, odnosno za razdoblje od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine.

FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI	Jedinica mjere	Količina		Jedinična cijena	UKUPNO
		Planirano	Ostvareno		
1. OPREMA I POTROŠNI MATERIJAL					
Kemijska zaštitna sredstva	l/kg/kom				
Biološka zaštitna sredstva	l/kg/kom				
UKUPNO 1.					
2. TROŠKOVI RAZNIH MJERA					
Preventivne	broj mjera				
Dijagnostičke	broj mjera				
Kurativne	broj mjera				
Higijensko – zdravstvene	broj mjera				
UKUPNO 2.					
3. STRUČNE SLUŽBE					
Provoditelj Programa zaštite divljači	djelatnika				
Provoditelj odstrjela	djelatnika				
Ophodarska služba	djelatnika				
Interventni tim	djelatnika				
UKUPNO 3.					

FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI	Jedinica mjere	Količina		Jedinična cijena	UKUPNO
		Planirano	Ostvareno		
4. RADOVI					
Uređenje zelenih površina	dana/ljudi				
Uklanjanje drveća i grmlja	dana/ljudi				
UKUPNO 4.					
5. OSTALI TROŠKOVI					
UKUPNO 5.					
SVEUKUPNO TROŠKOVI ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI					

9. KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI

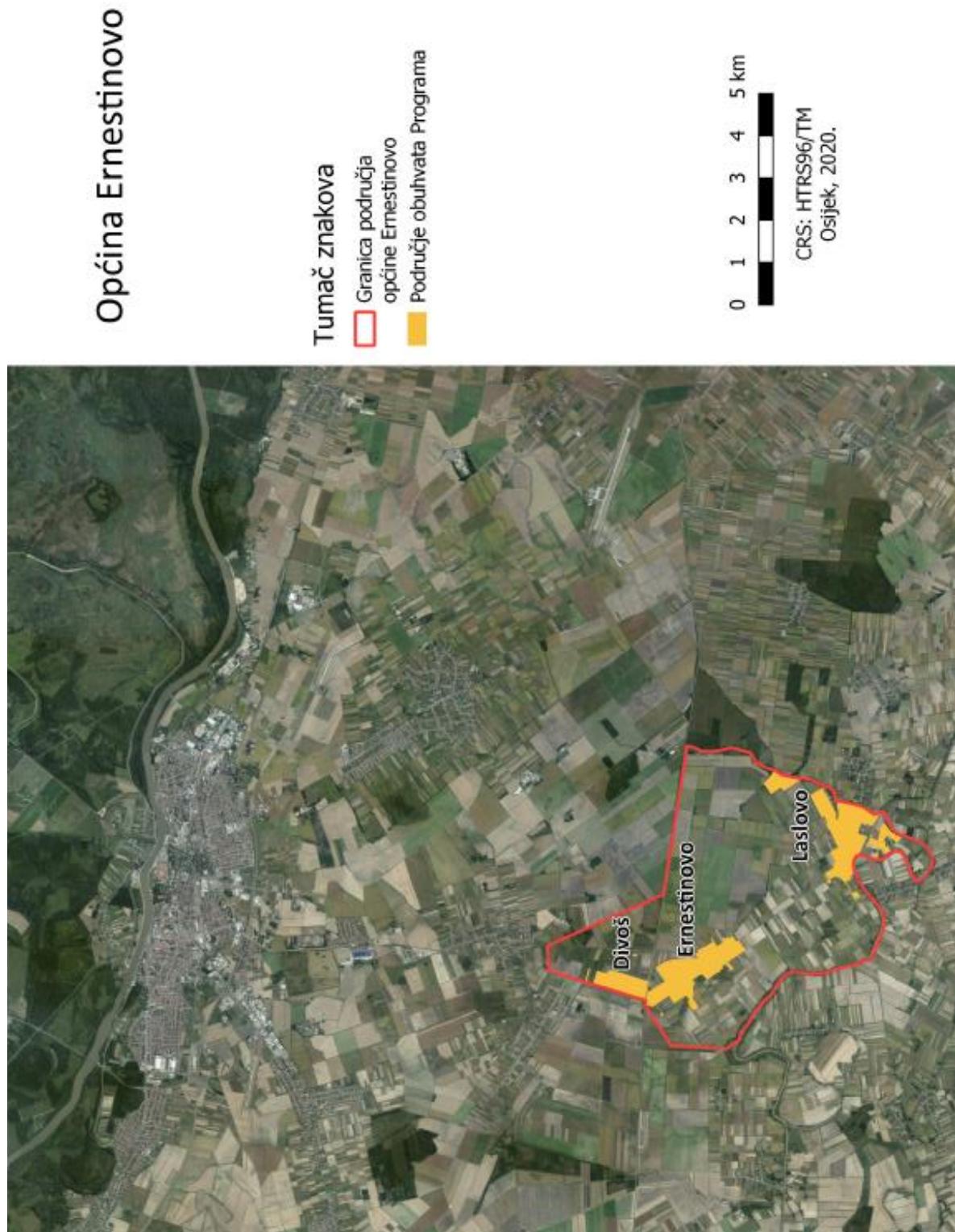
Kronika zaštite divljači za svaku lovnu godinu evidentira kronološkim redom sva zbivanja na površinama izvan lovišta koja bitno utječu na primarnu namjenu površina, a naročito:

- broj divljači i životinjskih vrsta koje stalno ili povremeno pojavljuju ili obitavaju na površina izvan lovišta ili preko njega samo prelaze;
- štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda (padavine, visina snijega, mrazevi, visoke i niske temperature, sušna razdoblja itd.);
- stanje biljnih zajednica i životinjskih vrsta;
- dolazak i odlazak sezonskih vrsta;
- aktivnosti stručne službe za provedbu programa zaštite divljači;
- štete od i na divljači i površinama izvan lovišta;
- opažanja i nalaze strogo zaštićenih divljih svojti koje utječu na gospodarenje površinama izvan lovišta;
- antropogeni utjecaji;
- sva zbivanja koja mogu uvjetovati reviziju programa zaštite divljači.

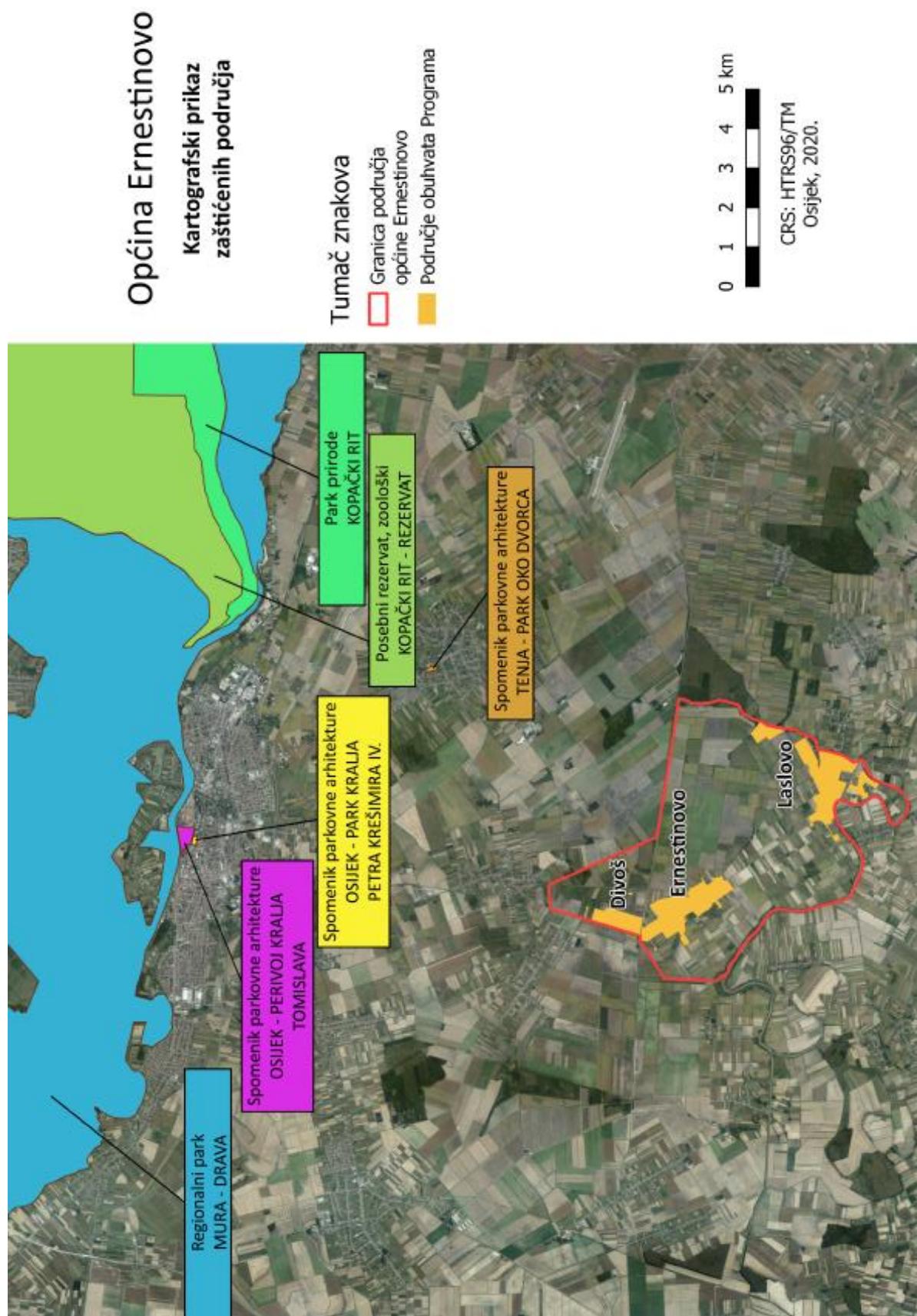
Kronika zaštite divljači

PRILOZI

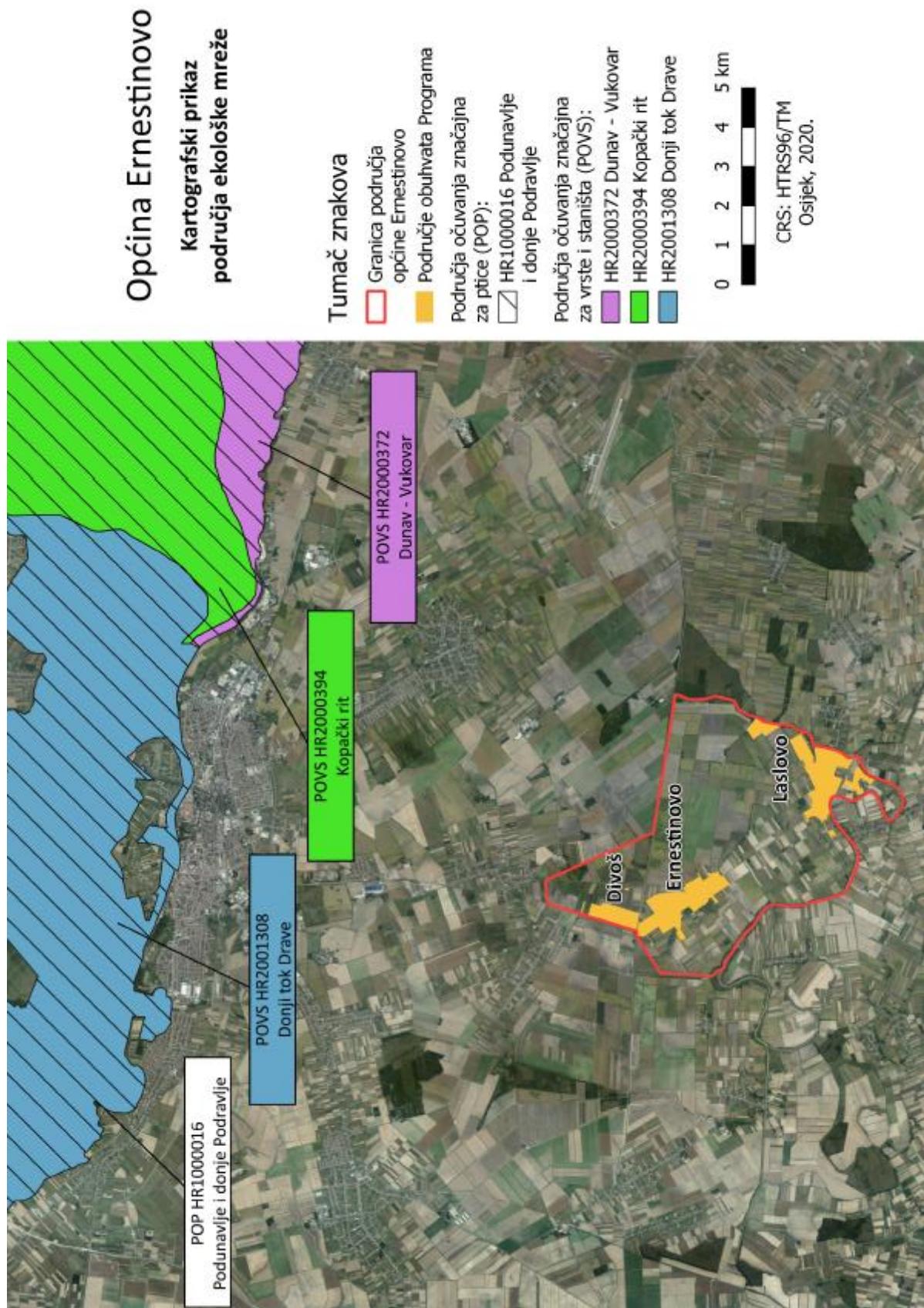
Prilog 1. Topografska karta površina izvan lovišta Općine Ernestinovo

Prilog 2. Kartografski prikaz zaštićenih područja na području obuhvata Programa u odgovarajućem mjerilu

Prilog 3. Kartografski prikaz područja ekološke mreže na području obuhvata Programa u odgovarajućem mjerilu

Prilog 4. Rješenje o prihvaljivosti Programa za ekološku mrežu s uvjetima zaštite prirode

Prilog 5. Zapisnik Stručnog povjerenstva za pregled Programa zaštite divljači

Prilog 6. Suglasnost na Program zaštite divljači